

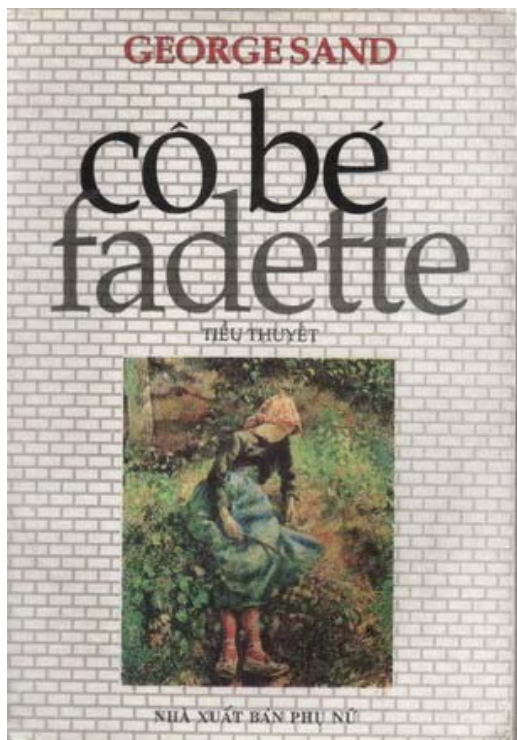
George Sand

Cô bé Fadette

Dịch giả: Nguyễn Trọng Định

CÙNG BẠN ĐỌC

Dịch theo nguyên bản tiếng Pháp "Lapetite Fadette" - Garnier-Flammarion, Paris 1967

Năm 1994, Nhà xuất bản Phụ nữ đã cho in tác phẩm GEORGE SAND, NHÀ VĂN CỦA TÌNH YÊU, của nhà văn Nguyễn Xuân Khánh. Qua bức chân dung ấy, hẳn bạn đọc đã có dịp hiểu biết ít nhiều về George Sand, nữ văn sĩ thiên tài của nước Pháp.

Bà sinh ngày 1-7-1804, và mất ngày 7-6-1876. Trong hơn bảy mươi năm ấy, George Sand đã sống một cuộc sống mãnh liệt, hết sức phóng túng, nhưng cũng đầy sáng tạo. Bà yêu nhiều, có mấy chục người đàn ông lần lượt đi qua đời bà, trong đó, nổi bật nhất là Alfred de Musset, nhà thơ lớn của nước Pháp; và Chopin, nhạc sĩ thiên tài của Ba Lan. Cũng trong khoảng thời gian đó, bà cho ra đời

liên tiếp một khối lượng tác phẩm văn học đồ sộ gồm 25 tiểu thuyết, 7 cuốn tiểu luận và một số vở kịch. Theo các nhà viết lịch sử văn học Pháp, đại để có thể chia cuộc đời sáng tác của George Sand ra làm ba giai đoạn. Đầu tiên là giai đoạn lãng mạn với các tiểu thuyết như INDIANA, LÉLIA, MAUPRAT... Tiếp theo là giai đoạn mang khuynh hướng xã hội. CONELLO, HORACE... Cuối cùng là khuynh hướng đồng quê, như: AO MA, CÔ BÉ FADETTE...

Văn chương của bà, dù ở giai đoạn nào, đều hết sức trong sáng, giản dị, mang đậm tính chất trữ tình. Cũng theo nhiều nhà lý luận văn học Pháp và thế giới, George Sand là người đi trước thời đại của mình rất xa. Cho đến tận bây giờ, khi đã sắp sang thế kỷ 21, người đọc vẫn tìm thấy trong các tác phẩm của bà những vấn đề của thời hiện đại.

Năm 1989, Nhà xuất bản Phụ nữ đã ấn hành Indiana, với tựa đề tiếng Việt là CHỈ CÒN LẠI TÌNH YÊU, cuốn tiểu thuyết tiêu biểu cho thời kỳ lãng mạn của George Sand. Nay đến lượt CÔ BÉ FADETTE, tiêu biểu cho giai đoạn Đồng Quê.

Nhà xuất bản chân thành cảm ơn Đại sứ quán nước Cộng hoà Pháp tại Việt Nam đã tài trợ một phần chi phí trong việc in cuốn sách này.

Chúng tôi cũng đặc biệt cảm ơn các ông Alain Fleury, Tham tán văn hóa và hợp tác Khoa học kỹ thuật; Robert Lacombe, phụ trách về vấn đề sách và trao đổi nghệ thuật của Đại sứ quán.

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

Mồ côi cả cha lẫn mẹ, cô bé Fadette lớn lên trong sự đùm bọc của bà ngoại, một bà lão già nua, lắm cảm, bị người đời coi là “mụ phù thủy”. Mọi người ở vùng Cosse, từ già đến trẻ đều khinh ghét cô bé, coi cô bé như là một kẻ sống ngoài lề xã hội. Thế mà Landry, chàng trai giỏi giang, tuần tú nhất vùng lại “phải lòng” cô bé.

Một tình yêu đẹp. Một tình yêu chân thành, trong sáng, với hết thảy mọi nhớ nhung, say đắm, đôi khi cũng đắm đuối nước mắt, trong cảnh trí đồng quê khoáng đạt, và thơ mộng. Vượt qua rất nhiều trở ngại, Landry và Fadette đi đến hạnh phúc.

Điều rắc rối là Sylvinet, anh sinh đôi của Landry, giống Landry như hai giọt nước, bây giờ cũng lại “phải lòng” cô em dâu...

Chương I

Ông lão Barbeau ở vùng Cosse làm ăn không đến nỗi tồi. Chả thế mà ông được bầu vào hội đồng hàng xã. Hai cánh đồng nhà không chỉ cung cấp đủ lương thực cho gia đình mà còn thu lợi. Cỏ cắt trên cánh đồng cỏ nhà ông, ngoại trừ một ít mọc bên bờ suối bị lau lách lấn át, được toàn vùng công nhận là cỏ hạng nhất.

Ngôi nhà Barbeau xây cất vững chãi, mái ngói, nằm thoán đặng trên sườn đồi, với một thửa vườn cho thu nhập cao và một ruộng nho trải rộng trên sáu công đất. Cuối cùng, phía sau kho lúa là một vườn cây trái, sum sê những lê, thanh lương, anh đào. Ngay cả dãy hồ đào quanh vườn cũng là những cây cổ thụ lâu đời nhất và to lớn nhất trong suốt một vùng rộng lớn tới hai dặm.

Barbeau là một con người gan dạ, không độc ác, thiết tha gắn bó

với gia đình, nhưng không vì vậy mà ứng xử bất công với xóm giềng và bà con trong giáo khu.

Ông đã có ba con khi bà Barbeau sinh thêm cho ông một lúc hai đứa nữa, hai chú bé sinh đôi kháu khỉnh, chắc hẳn vì bà thấy gia đình đủ sức nuôi năm đứa và mình phải “tranh thủ” vì tuổi đã bắt đầu lớn. Chúng giống nhau tựa hai giọt nước, hầu như không sao phân biệt nổi, nên bà con trong vùng rất sớm nhận ra đó là hai “Betxông”, nghĩa là hai anh em sinh đôi giống nhau như lột.

Đón nhận hai chú bé trong chiếc tạp dề của mình khi chúng cất tiếng chào đời, bà mẹ Sagate không quên dùng kim khâu, xăm cho đứa ra trước một chữ thập nhỏ trên cánh tay, vì - theo lời bà - một mẫu rubăng, hay một chiếc vòng cổ có thể gây nhầm lẫn và làm mất quyền của thằng anh. Khi đứa bé đủ cứng cáp thì phải tạo cho nó - theo lời bà - một dấu vết không bao giờ bị xóa nhòa; và người ta không quên làm theo lời ấy. Thằng anh được đặt tên là Sylvain, ít lâu sau đổi thành Sylvinet để phân biệt với cậu anh cả từng nhận đỡ đầu cho nó; còn thằng em được gọi là Landry, cái tên nó giữ nguyên như khi được đặt trong buổi lễ rửa tội, vì chú nó và cũng là người đỡ đầu nó, cũng không thay đổi tên gọi từ nhỏ, là Landriche. Từ chợ trở về, ông lão Barbeau khí ngạc nhiên khi trông thấy hai mái đầu nhỏ xíu trong nôi.

- Ô, ô - Ông làm bầm - cái nôi hẹp quá. Sáng mai, mình phải sửa lại cho rộng thêm một chút mới được.

Hai bàn tay ông đã làm chút ít nghề mộc, tuy không học ai hết, và đã tự tay làm lấy một nửa số đồ gỗ trong nhà. Không băn khoăn gì hơn, ông vào chăm sóc cho bà vợ đang uống một cốc vang nóng to tướng và chỉ thấy trong người khỏe khoắn thêm.

- Mình đã làm việc tốt quá mình ơi - Ông bảo bà - khiến tôi phải dừng cảm thêm lên đây. Thế là chúng ta lại phải nuôi thêm hai đứa bé mà chúng ta tuyệt đối không cần tới; như thế có nghĩa là tôi không được ngừng nghỉ việc cày bừa và chăn nuôi gia súc. Mình cứ yên tâm, tôi sẽ làm việc; nhưng lần sau, mình chớ cho tôi ba đứa, vì nếu thế e quá nhiều đấy.

Bà Barbeau khóc, và ông lão Barbeau lấy thế làm đau lòng.

- Thôi nào, thôi nào - Ông lên tiếng - Mình yêu quý, mình chớ buồn phiền. Tôi nói thế không phải để trách móc mình đâu, mà thật sự trái lại, là để cảm ơn mình đấy thôi. Hai đứa trẻ xinh đẹp và

cứng cáp; trên người chúng không hề có tí vết và tôi lấy làm bằng lòng.

- Than ôi! Lạy chúa - Bà vợ đáp - Tôi biết là mình không quở trách chúng; nhưng riêng tôi, tôi lo lắng, vì người ta bảo không có gì bấp bênh và khó khăn hơn là nuôi dưỡng hai trẻ sinh đôi. Chúng gây khó khăn cho nhau và một đứa phải chết để cho đứa kia được khỏe mạnh.

- Ui dà - Ông bố bảo - Thật thế ư? Riêng tôi, tôi nghĩ đây là những đứa trẻ sinh đôi đầu tiên mình được thấy. Trường hợp này không nhiều đâu. Nhưng bà Sagatte đã tới kia; bà ấy có kinh nghiệm về vấn đề này, và sẽ nói cho chúng ta rõ tình hình ra sao.

- Ông bà cứ tin tôi - Bà mẹ Sagatte vừa được mời tới, vội đáp - Hai cháu bé sinh đôi sẽ sống vui vẻ, mạnh khỏe và sẽ không đau ốm hơn những đứa trẻ khác đâu. Tôi làm cái nghề hộ sinh này đã năm mươi năm rồi và chứng kiến tất cả trẻ nhỏ trong tổng ta chào đời, sinh sống hay lia đời. Vì vậy không phải lần đầu tiên tôi đón nhận trẻ sinh đôi. Trước hết, hiện tượng giống nhau không hề có hại cho sức khỏe chúng. Có những cháu không giống nhau hơn ông bà và tôi, nhưng thường có một đứa khỏe và một đứa yếu, nên một đứa sống và một đứa chết. Ông bà hãy nhìn hai cháu xem: cháu nào cũng khá khinh và cứng cáp như thể là con sinh một. Vì vậy, chúng không hề làm hại lẫn nhau trong bụng mẹ; cả hai đứa ra đời mạnh khỏe mà không làm mẹ quá đau đớn, và bản thân chúng cũng không đau đớn. Chúng xinh đẹp tuyệt trần và chỉ muốn sống. Vì vậy, bà hãy yên lòng, bà Barbeau; bà sẽ vui mừng trông thấy chúng lớn khôn; và nếu cứ như thế này, thì chỉ có bà và những người trông thấy chúng hàng ngày là có thể phân biệt nổi chúng mà thôi, vì tôi chưa từng trông thấy hai đứa trẻ sinh đôi nào giống nhau đến thế. Người ta có thể nói là hai chú đa đa con vừa ra khỏi trứng; chúng xinh đẹp và giống nhau tới mức chỉ có đa đa mẹ là phân biệt được.

- Thế thì tốt quá - Lão Barbeau vừa lên tiếng vừa gỡ đầu - Nhưng tôi nghe nói trẻ em sinh đôi gắn bó với nhau tới mức khi xa nhau, chúng không thể sống nổi, và ít nhất một trong hai đứa mòn mỏi vì đau buồn cho tới lúc chết.

- Thật tình đúng là như vậy - Bà mẹ Sagatte bảo - Nhưng xin ông bà nghe những lời sau đây của một người đàn bà có kinh nghiệm.

Ông bà chớ quên, vì khi các cháu đến tuổi chia tay ông bà, có thể tôi không còn trên thế gian này để góp lời khuyên ông bà. Hễ các cháu bắt đầu tự nhận biết ra mình, thì ông bà chú ý đừng để chúng luôn ở cạnh nhau. Cho đứa này đi lao động thì để đứa kia trông nhà. Khi đứa này đi câu thì cho đứa kia đi săn; khi đứa này chăn cừu thì để đứa kia đưa bò ra đồng cỏ; cho đứa này uống vang thì cho đứa kia một cốc nước lã, và ngược lại. Tuyệt đối không mắng mỏ hay trừng phạt cả hai đứa vào cùng một lúc; chớ cho chúng ăn mặc giống nhau; đứa này có chiếc mũ cứng thì phải cho đứa kia một chiếc cátket, và nhất là chớ cho chúng mặc áo blu cùng một màu xanh. Cuối cùng với mọi phương cách ông bà có thể hình dung, hãy ngăn cấm đừng để chúng nhầm lẫn đứa này là đứa kia và có thói quen không thể sống không có nhau. Những điều tôi vừa nói, tôi rất lo ông bà không để lọt tai, nhưng nếu không nghe, sẽ có ngày ông bà phải ân hận lắm đấy.

Bà mẹ Sagatte toàn nói những lời đích đáng và được người ta nghe theo. Vợ chồng nhà Barbeau hứa làm theo lời bà và biếu bà tặng phẩm ra trò trước khi chia tay. Và vì bà tay chân không được nuôi cả hai đứa bé sinh đôi bằng cùng một bầu sữa, gia đình Barbeau khẩn trương đi tìm một bà vú.

Nhưng trong vùng không có. Chưa từng nghĩ đến chuyện sinh đôi, và vốn tự nuôi tất cả các con, bà Barbeau không chuẩn bị trước. Lão Barbeau phải đi tìm xa hơn, và trong thời gian ấy, không thể để con đói, bà cho cả hai đứa bú.

Bà con vùng quê tôi không có thói quen quyết định nhanh chóng, và dù giàu có đến đâu họ cũng vẫn phải mặc cả chút ít. Người ta biết gia đình Barbeau có tiền và nghĩ bà Barbeau không thể nuôi hai đứa mà không kiệt sức, vì không còn ở tuổi thanh xuân nữa. Vì vậy tất cả bà vú lão Barbeau gặp đều đòi mỗi tháng mười tám đồng livrơ, không hơn không kém so với một nhà tư sản.

Ông lão Barbeau thì chỉ muốn trả mười hai hay mười lăm livrơ, cho rằng như thế là đã nhiều đối với một người nông dân. Ông chạy khắp nơi và bàn cãi nhưng không đi đến kết quả nào hết. Tình

thể không thật bức bách, vì hai đứa trẻ bé tí xíu ấy không thể làm người mẹ kiệt sức; vả lại, chúng mạnh khỏe, ngoan ngoãn, và cả hai ít khóc lóc tới mức hầu như chúng không gây rối hơn trường hợp chỉ có một đứa trẻ trong nhà. Khi đứa này ngủ thì đứa kia cũng ngủ. Ông bố đã sửa chữa chiếc nôi, và khi cả hai đứa cùng khóc, người ta ru và dỗ dành, chúng cùng im lặng một lúc.

Cuối cùng lão Barbeau vừa thỏa thuận được một bà vú giá mười lăm livrơ, và chỉ còn chuyện thêm bớt chút ít nữa, thì bà vợ nhỏ to:

- Ô, ông này, tôi không hiểu vì sao, chúng ta lại phải bỏ ra một trăm tám mươi hai trăm livrơ mỗi năm, như thể chúng ta là những ông to, bà lớn ấy, và như thể tôi không còn ở cái tuổi để nuôi con nữa. Tôi có thừa sữa cho chúng. Hai đứa con trai chúng ta đã hơn một tháng và mình xem chúng có khỏe mạnh không nào. Mụ Merlaude mà ông định mượn vú nuôi không khỏe mạnh bằng một nửa tôi đâu; sữa mụ ấy đã có từ mười tám tháng và như thế sẽ không tốt cho một đứa bé còn măng sữa như các con chúng ta. Bà Sagatte bảo đừng nuôi chúng bằng một thứ sữa để tránh cho chúng khỏi quá gần bó với nhau; bà ấy nói đúng, nhưng lại cũng chẳng bảo phải chăm sóc chúng chu đáo như nhau vì dẫu sao trẻ sinh đôi cũng không hoàn toàn khỏe mạnh như những đứa trẻ khác đó sao? Tôi muốn thà con chúng ta quá yêu thương nhau hơn là phải hy sinh đứa này cho đứa kia. Vả lại, chúng ta sẽ cho bà vú nuôi đứa nào? Thú thật với mình là phải xa đứa nào tôi cũng buồn phiền ngang nhau. Tôi có thể nói là tôi đã từng yêu thương các con, nhưng không hiểu vì sao tôi thấy hai đứa này là hai đứa xinh xắn nhất, dễ thương nhất mà tôi từng ôm ấp trong vòng tay. Đối với chúng, có một cái gì đó tôi không rõ nhưng làm tôi nơm nớp lo sợ đánh mất chúng. Minh này, tôi van mình, mình đừng có nghĩ đến chuyện mụ vú ấy nữa; ngoài ra, chúng ta sẽ làm tất cả những gì bà Sagatte đã từng căn dặn. Làm sao mình lại nghĩ là những đứa trẻ đang bú quá gần bó, yêu thương nhau, khi cùng lắm đến tuổi cai sữa, chúng chỉ mới phân biệt được bàn tay với bàn chân mình?

- Minh này, mình nói không sai đâu - Lão Barbeau vừa đáp vừa nhìn bà vợ còn tươi mát và khỏe mạnh mà người ta thường ít thấy - Nhưng nếu các con càng lớn lên, sức khỏe mình càng sút kém thì sao?

- Mình chớ lo - Bà vợ bảo - Tôi ăn vẫn cảm thấy ngon miệng như ở tuổi mười lăm; vả lại, nếu cảm thấy sức khỏe sa sút, thì tôi hứa với mình là tôi không giấu giếm đâu, và lúc ấy vẫn kịp để một trong hai đứa con tội nghiệp của chúng ta cho người khác bú.

Ông lão Barbeau nghe theo, nhất là vì ông cũng không muốn chi một khoản tiền vô ích. Bà Barbeau nuôi hai đứa bé sinh đôi, không phàn nàn và cũng không đau ốm; thậm chí tiên thiên bà tốt đến mức hai năm sau khi cai sữa cho hai đứa bé, bà lại cho chào đời một đứa bé gái xinh đẹp, được đặt tên là Nanette và cũng tự bà cho bú lấy. Nhưng vẫn có phần hơi quá, và chắc hẳn bà khó lòng mà chống chọi đến cùng, nếu không có cô con gái cả - hiện đang nuôi một đứa con đầu lòng - thỉnh thoảng đến đỡ đàn mẹ bằng cách cho con bé em bú.

Theo cách đó, cả gia tộc lớn lên và chẳng bao lâu sau, “lúc nhúc” dưới ánh mặt trời, những ông chú và bà cô tí hon, không việc gì phải trách cứ lẫn nhau người này nghịch ngợm hay hiền lành hơn người kia.

Chương II

Hai đứa bé sinh đôi lớn lên theo ngày tháng mà không hề ốm đau gì hơn những đứa trẻ khác, và thậm chí khí chất hiền hòa và được khéo léo rèn luyện tới mức có thể nói chúng không hề bị đau răng hay nhẹ cân hơn những đứa khác.

Tóc chúng vàng hoe và sẽ giữ màu vàng ấy suốt đời. Chúng có vẻ hoàn toàn vui tươi, cặp mắt màu xanh mở to, đôi vai cân đối, thân hình ngay ngắn và cứng cáp; chúng to lớn và bạo dạn hơn tất cả trẻ em cùng lứa tuổi; và mọi người trong vùng, mỗi khi đi qua thị trấn Cosse đều dừng chân ngắm nhìn, kinh ngạc thấy chúng sao giống nhau đến thế, và ai nấy khi cất bước đều nói: “Dẫu sao cũng là một cặp trẻ con xinh đẹp”.

Kết quả là hai đứa sinh đôi sớm quen việc được người ta quan sát và hỏi han, và qua ngày tháng lớn khôn, không hề biết xấu hổ hay tỏ vẻ đần độn. Chúng thoải mái với mọi người, và thay vì nấp sau cây cối như trẻ em vùng chúng tôi khi nhìn thấy người lạ, chúng sẵn sàng giáp mặt người khách đầu tiên, nhưng rất trung thực, và trả lời mọi câu hỏi của khách, mà không cúi đầu và cũng không để người ta phải năn nỉ. Thoạt tiên, người ta không hề phân biệt chúng với nhau và định ninh trông thấy một quả trứng và một quả trứng. Nhưng xem xét kỹ mười lăm phút, người ta thấy Landry cao hơn và khỏe hơn chút xíu, mái tóc hơi dày hơn, cánh mũi khỏe hơn và ánh mắt sắc hơn. Cậu em cũng có vàng trán rộng hơn và vẻ mặt quả quyết hơn, và thậm chí trong lúc cậu anh có một nốt trên má phải thì cậu em lại có trên má trái và đậm nét hơn. Vì vậy, bà con trong vùng phân biệt rõ chúng, nhưng phải sau một lát, và lúc chập tối hoặc đứng cách xa một quãng nhỏ thì hầu hết tất cả họ đều lẫn lộn,

nhất là vì hai đứa trẻ sinh đôi lại có giọng hoàn toàn giống nhau, và vì chúng biết rõ là người ta có thể lẫn lộn chúng với nhau nên đứa này trả lời thay cho đứa kia mà không bảo cho người ta biết họ đã lẫn lộn. Bản thân lão Barbeau đôi khi cũng bối rối. Đúng như lời bà mẹ Sagatte đã báo trước, chỉ riêng một mình bà mẹ là không lẫn lộn bao giờ, dù trong đêm tối, hay dù xa đến mấy, miễn có thể trông thấy chúng bước tới hoặc nghe chúng nói.

Thực ra hai anh em không thua kém nhau, và nếu Landry ra chiều vui vẻ và gan dạ hơn cậu anh thì bù lại, Sylvinet hoạt bát và đầu óc tinh tế hơn, nên người ta không thể không yêu mến cậu bằng cậu em. Trong ba tháng, người ta tìm cách không cho chúng quá “quen hơi bén tiếng” nhau. Ở nông thôn, ba tháng đã là nhiều để quan sát một sự việc trái với tập tục. Nhưng một mặt, người ta không hề thấy việc làm đó có nhiều kết quả; mặt khác cha xứ bảo bà mẹ Sagatte là một kẻ lẩn thẩn, và những gì Chúa lòng lành đã đưa vào trong quy luật của tự nhiên, con người không thể thay đổi được. Tới mức người ta dần dà quên lãng tất cả những gì trước kia đã hứa làm. Lần đầu tiên người ta cởi bỏ áo chòang lót lông để cho chúng bận quần chèn đi dự lễ Mixa, chúng được mang trên người cùng một thứ dạ, vì là cùng một chiếc váy ngắn của người mẹ cắt ra may cho hai đứa, và cách may cũng giống nhau, vì bác phó may trong giáo khu không hề biết hai cách may đo khác nhau.

Lớn lên, chúng có cùng sở thích giống nhau về màu sắc, và khi bà cô Rosette, nhân dịp năm mới, muốn tặng mỗi đứa một chiếc cà vạt thì cả hai cùng chọn chiếc cà vạt màu hoa cà giống nhau của người bán rong chở hàng trên lưng con ngựa xứ Perche đi từ cổng nhà này đến cổng nhà khác. Bà cô hỏi có phải họ luôn luôn muốn ăn mặc giống nhau không. Nhưng hai chàng sinh đôi không nghĩ nhiều khê đến thế; Sylvinet đáp đó là cái màu đẹp nhất và là chiếc cà vạt đẹp nhất trong toàn bộ túi hàng của người hàng xóm; và ngay lập tức, Landry khẳng định tất cả những chiếc cà vạt khác đều xấu.

- Thế còn màu con ngựa của tôi - người bán hàng vừa nở nụ cười vừa hỏi - các cậu thấy thế nào?

- Xấu lắm - Landry đáp - Nó giống như một con ác là già cỗi ấy.

- Hoàn toàn xấu - Sylvinet nói tiếp - Tuyệt đối là một con ác là bị

vật lông nham nhở.

- Bà thấy rõ - người bán hàng bảo bà cô với một giọng chí lý - là hai đứa trẻ có cách nhìn giống nhau. Nếu một đứa cho màu đỏ là màu vàng, thì ngay lập tức, đứa kia sẽ cho màu vàng là đỏ; và không nên phản đối chúng về điều đó, vì người ta bảo khi muốn ngăn cấm trẻ sinh đôi tự xem mình là hai đầu ẩn của cùng một bức vẽ thì chúng trở nên dần dần và hoàn toàn không còn biết mình nói gì nữa.

Người bán hàng nói vậy vì càvạt màu hoa cà của lão sắc màu không đẹp và lão muốn một lúc bán được cả hai chiếc.

Về sau, mọi việc xảy ra tương tự, và cả hai anh em sinh đôi ăn mặc giống nhau tới mức người ta vẫn thường lẫn lộn họ với nhau; và hoặc vì thói nghịch ngợm của trẻ nhỏ, hoặc vì sức mạnh của cái quy luật tự nhiên mà cha xứ cho là không thể đổi thay được. Khi một cậu làm gãy mũi guốc, thì ngay lập tức cậu thứ hai cũng làm gãy mũi guốc của mình bên cùng một chân, khi cậu này làm rách chiếc áo vét hay mũ cát kết, thì không chần chừ, cậu kia bắt chước vết rách khéo léo tới mức người ta tưởng do cùng một tai nạn gây nên. Và rồi, hai chàng trai cười và ra về ngây thơ một cách láu lỉnh khi người ta hỏi lý do vì sao.

Không biết là phúc hay họa, tình thân ấy không ngừng tăng theo ngày tháng, và khi bắt đầu biết lý luận chút ít, hai anh em bảo nhau họ không thể chơi đùa với những đứa trẻ khác nếu một trong hai vắng mặt. Và sau khi ông bố giữ một đứa suốt ngày với mình, trong lúc đứa kia ở cạnh bà mẹ, thì cả hai buồn bã, xanh xao và chán nản công việc, tưởng chừng bị ốm. Và, buổi tối, khi gặp lại nhau, hai đứa nắm tay nhau đi ra đường, không muốn trở về nhà nữa, vì cảm thấy hết sức khoan khoái ở cạnh nhau, và cũng vì có phần giận dữ bố mẹ đã gây cho mình nỗi phiền muộn. Người ta không hề tìm cách lặp lại chuyện đó, vì phải nói rằng ông bố và bà mẹ, thậm chí cả các ông chú, bà cô, các anh và các chị thương yêu hai đứa trẻ có phần theo chiều hướng nhu nhược. Chúng lấy làm kiêu hãnh được khen ngợi nhiều, và cũng có phần vì quả không phải là hai đứa trẻ xấu xí, ngu dốt hay độc ác. Thỉnh thoảng lão

Barbeau có phần lo lắng không biết khi đến tuổi trưởng thành, cái thói quen luôn sống bên cạnh nhau của chúng rồi sẽ ra thế nào. Nhớ lại những lời bà mẹ Sagatte nói, lão tìm cách trêu chọc chúng làm cho chúng ghen tị lẫn nhau. Nếu chúng phạm một lỗi nhỏ, là lão kéo tai Sylvinet, chẳng hạn, và bảo Landry:

- Lần này, bố tha cho con vì con thường là đứa biết điều hơn cả.

Sylvinet tuy thấy rất ở tai nhưng vui mừng thấy em không bị phạt, còn Landry thì sốt mướt như thể bản thân mình bị đòn. Nếu có vật gì mà cả hai anh em đều thèm muốn, gia đình thử tìm cách chỉ cho một đứa nhưng ngay lập tức, chúng chia cho nhau nếu là thức ăn ngon, hoặc nếu là một đồ chơi cho trẻ em, thì bỏ ra cùng chơi chung, hay cho đi cho lại nhau, không hề phân biệt “Của anh của em”. Thằng hoặc người ta khen ngợi thái độ của một đứa và tỏ vẻ không biết đến ưu điểm của đứa kia thì đứa thứ hai cũng lấy làm hài lòng và kiêu hãnh thấy người em sinh đôi của mình được khuyến khích và môn trốn, và nó cũng bắt đầu khích lệ và vuốt ve đứa kia. Rốt cuộc, giả sử muốn chia ly chúng về tinh thần hay thể xác, cũng chỉ uống công vô ích; và vì không muốn làm trái ý những đứa trẻ được yêu chiều, dù là vì lợi ích của chúng đi chăng nữa, người ta sớm để cho mọi việc diễn ra theo ý Chúa. Hoặc giả người ta bày ra những cái trò trêu chọc con con, nhưng hai đứa trẻ không hề bị đánh lừa bao giờ. Chúng rất láu cá, và đôi khi muốn người ta để cho chúng yên, chúng giả đồ cãi cò, và đấm đá nhau; nhưng đây chỉ là những trò giải trí, và trong lúc lẫn đê lên nhau, chúng giữ gìn không làm cho nhau mảy may đau đớn. Nếu có một ai vô công rồi nghề kinh ngạc thấy chúng cãi cò nhau, thì chúng nấp kín để chế nhạo kẻ kia, và người ta nghe chúng cùng líu lo như hai con sáo trên cành.

Tuy chúng hết sức giống nhau và rất mực thương yêu nhau, Thượng đế, vốn chưa bao giờ làm điều gì tuyệt đối giống nhau trên thiên cung và dưới hạ giới, muốn mỗi đứa có một số phận thật sự khác nhau. Và từ đấy, người ta thấy chúng là hai sinh linh cách ly nhau theo ý Chúa và khác biệt nhau ngay về mặt khí chất.

Người ta chỉ thấy sự tình qua thử nghiệm, và sự thử nghiệm này

xảy tới khi hai đứa trẻ cùng chịu lễ ban thánh thể đầu tiên. Gia đình Barbeau lớn dần, vì hai cô con gái lớn không ngừng cho ra đời những đứa trẻ xinh đẹp. Anh con trai trưởng, một anh chàng đẹp trai và trung hậu, đang tại ngũ; mấy chàng rể lao động ra trò, nhưng công việc không phải bao giờ cũng có nhiều. Vùng chúng tôi trải qua nhiều khó khăn liên tiếp, vì thời tiết xấu cũng như vì buôn bán tắc trở nên đồng tiền tuôn ra khỏi hầu bao bà con nông dân nhiều hơn là chui vào. Đến nỗi lão Barbeau không đủ sức giữ hết mọi người ở nhà, và đã đến lúc phải nghĩ tới việc cho hai cậu bé sinh đôi đi ở thuê cho nhà khác. Ông lão Caillaud, ở vùng Priche, muốn nhận một đứa để chăn bò, vì ông có cả một cơ ngơi cần khai thác, trong lúc mấy cậu con trai nhà lão đã quá lớn hay còn quá bé với công việc ấy. Bà Barbeau rất lo sợ và buồn phiền khi ông chồng lần đầu tiên nói cho biết. Có thể nói bà chưa bao giờ dự kiến việc ấy xảy ra đối với hai đứa con sinh đôi, tuy đã phấp phỏng, lo âu từ bấy đến nay. Nhưng vốn một mực phục tùng chồng, bà chẳng biết nói gì. Về phần mình, ông bố cũng không ít trăn trở và lo chuẩn bị từ trước. Lúc đầu, hai đứa trẻ khóc sụt sùi và ba ngày liền, đi lang thang hết đồi hết núi, không ai bắt gặp chúng, trừ trong bữa ăn. Chúng không nói lấy một lời với bố mẹ, và khi được hỏi liệu có phục tùng không, chúng không nói năng gì hết, nhưng khi bên nhau, chúng lại nêu nhiều lý lẽ.

Ngày đầu, cả hai chỉ biết than vãn và khoắc chặt tay như thể sợ người ta tới dùng vũ lực chia ly chúng. Nhưng ông lão Barbeau không bao giờ làm vậy. Ông có kinh nghiệm của người nông dân, vừa biết kiên nhẫn chờ đợi, vừa đặt lòng tin và tác dụng của thời gian. Vì vậy, ngày hôm sau, khi thấy người ta trông mong chúng hiểu ra lý lẽ chứ không thúc ép, hai cậu bé đâm ra khiếp hãi trước ý chí ông bố hơn là trước những lời đe nạt và những trận đòn.

- Thế nhưng chúng ta vẫn phải phục tùng - Landry lên tiếng - và cần xem xem ai trong hai anh em ta sẽ đi, vì bố mẹ để cho chúng ta chọn lựa, và ông lão Caillaud đã bảo là không thể nhận cả hai anh em chúng ta.

- Với anh thì đi hay ở đâu có nghĩa lý gì - Sylvinet đáp - vì chẳng nào chúng ta cũng phải xa nhau. Anh không chỉ nghĩ đến việc đến sống ở chốn khác không thôi đâu, nếu cùng đi với em, anh sẽ bỏ

những thói quen lúc sống ở nhà.

- Anh nói thì nói thế thôi - Landry tiếp lời anh - nhưng người ở lại với bố mẹ thì được yên tâm hơn và ít phiền muộn hơn người sẽ không còn được trông thấy người anh em sinh đôi, bố mẹ, vườn tược, gia súc cũng như tất cả những gì vốn làm mình vui thích.

Landry nói, khá kiên quyết; nhưng Sylvinet lại khóc vì không có đủ quyết tâm như cậu em và nghĩ tới chuyện vừa mất hết tất cả vừa phải rời bỏ tất cả, cậu ta xót xa không sao ngăn nổi nước mắt.

Landry cũng khóc, nhưng không khóc nhiều bằng và không khóc giống cậu anh, vì luôn luôn tính chuyện nhận lấy phần vất vả nhất về mình, và muốn biết cậu anh có thể chịu vất vả tới đâu, để dành hết phần còn lại cho riêng mình. Cậu ta biết rõ nếu phải đến ở một nơi xa lạ và sống với một gia đình khác gia đình mình, thì Sylvinet lo sợ hơn cậu ta nhiều.

- Anh này - Cậu ta bảo Sylvinet - nếu chúng ta có thể quyết định chia tay, thì để em đi hay hơn. Anh biết rõ em khỏe hơn anh chút ít, và khi hai chúng ta bị ốm - hầu như cũng cùng một lúc - anh bị sốt cao hơn em. Người ta bảo có lẽ chúng ta sẽ chết nếu bị chia ly. Em không tin là em sẽ chết, nhưng về phía anh em không thể bảo đảm và chính vì vậy, em muốn anh ở cạnh mẹ, mẹ sẽ an ủi, sẽ chăm sóc anh. Thực ra nếu gia đình có chút phân biệt giữa hai anh em ta - điều không hề xảy ra thì em tin chắc anh là người được chiều chuộng nhất, và em biết anh là người dễ thương nhất, hiền hòa nhất. Vì vậy, anh ở lại, để cho em đi. Hai anh em ta sẽ không cách xa nhau đâu. Ruộng đất ông lão Caillaud sát ruộng đất nhà ta, và chúng ta sẽ gặp nhau hàng ngày. Em thích vất vả; vất vả làm em khuây khỏa. Và vì chạy nhanh hơn anh, em sẽ tới gặp anh chóng hơn, ngay khi xong công việc trong ngày. Còn anh, vì không có nhiều việc phải làm, anh cứ tản bộ đến gặp em trong lúc em lao động. Em sẽ bớt lo lắng về anh so với trường hợp anh ra đi, còn em thì ở lại nhà. Bởi vậy, em yêu cầu anh ở lại.

Chương III

Sylvinet không mấy may chịu chấp nhận yêu cầu của em; mặc dù có trái tim đầm thắm hơn Landry đối với bố mẹ và em bé Nanette, cậu thấy kinh hãi khi để gánh nặng trách nhiệm đè lên vai đứa em sinh đôi.

Sau một hồi bàn cãi, chúng rút thăm và người phải ra đi là Landry. Sylvinet không hài lòng và muốn dùng lối sắp ngửa với một đồng xu to tướng. Ba lần cậu ta được ngửa, và người sẽ ra đi vẫn là Landry.

- Anh thấy rõ định mệnh muốn vậy - Landry bảo - và anh biết là không nên cưỡng lại định mệnh.

Sang ngày thứ ba, Sylvinet vẫn khóc tức tưởi, còn Landry thì hầu như không còn rơi lệ. Ý nghĩ đầu tiên phải ra đi có lẽ làm cậu ta đau buồn hơn cậu anh, vì cảm thấy rõ hơn lòng dũng cảm của mình và vì biết rõ không thể cưỡng lại bố mẹ; nhưng nghĩ mãi tới nỗi đau nên quên nó đi nhanh hơn, và cậu ta đã nghĩ hết mọi nhẽ, trong lúc vì quá buồn phiền, Sylvinet không đủ can đảm tìm ra lý lẽ. Vì vậy, Landry đã hoàn toàn cả quyết ra đi, trong lúc Sylvinet vẫn chưa hề quyết định để em đi.

Vả lại, Landry có phần tự ái hơn cậu anh chút đỉnh. Người ta nhắc đi nhắc lại với chúng là mãi mãi chúng chỉ là một nửa con người nếu không tập làm quen xa cách nhau, tới mức Landry bắt đầu cảm thấy niềm kiêu hãnh của cậu bé mười bốn, muốn tỏ rõ mình không còn là một đứa trẻ nữa. Cậu ta vẫn luôn luôn là người thuyết phục và lôi cuốn cậu anh, từ hôm hai anh em đi tìm tổ chim trên một ngọn cây, cho tới hôm gặp lại nhau. Vì vậy, cả lần này nữa, cậu ta

làm cho cậu anh bình tâm, và buổi tối, về nhà, thưa chuyện với bố là hai anh em phục tùng bốn phận, đã cùng nhau rút thăm, và cậu ta, Landry, là người sẽ đi chăn những con bò to tướng ở vùng Priche.

Lão Barbeau bế mỗi đứa con lên một đầu gối, mặc dù chúng đã lớn mạnh, và nói:

- Các con, thế là các con đã đến tuổi biết suy nghĩ, bố thấy như vậy qua thái độ phục tùng của các con, và bố vui lòng. Các con hãy nhớ là khi con cái làm vui lòng bố mẹ, chúng cũng làm vui lòng Thượng đế, và không trước thì sau, Người sẽ ban thưởng cho chúng. Bố không muốn biết đứa nào trong hai con phục tùng đầu tiên, nhưng Thượng đế thì biết, và Người sẽ ban phước cho nó vì đã biết nói điều phải, cũng như sẽ ban phước cho đứa kia vì đã biết nghe điều phải.

Rồi lão đưa hai con đến gặp bà mẹ để bà ngợi khen nhưng bà Barbeau cố hết sức mình mới kìm được nước mắt nên không thể nói gì hết mà chỉ ôm hôn chúng.

Vốn không phải người vụng về, ông lão Barbeau biết rõ trong hai đứa con sinh đôi, đứa nào dịu cảm hơn và đứa nào gần bó hơn. Ông không hề muốn làm nguội lạnh thiện chí của Sylvinet, vì thấy Landry hoàn toàn tự mình quyết định lấy, và chỉ có một điều duy nhất, nỗi phiền muộn của thằng anh, là có thể làm nó băn khoăn. Vì vậy ông đánh thức Landry dậy khi trời chưa sáng và hết sức thận trọng không chạm tới người thằng anh nằm ngủ bên cạnh.

- Ta đi con - ông nói rất khẽ với con - chúng ta phải đến vùng Priche trước khi mẹ con gặp con, vì con biết là mẹ con buồn phiền, và chúng ta phải tranh buổi chia tay. Bố sẽ dẫn con tới nhà ông chủ mới và mang hành lý cho con.

- Con không chào từ biệt anh con sao? - Landry hỏi - Anh sẽ giận nếu con xa anh mà không cho anh biết.

- Nếu anh con thức giấc, và thấy con đi, nó sẽ khóc lóc, sẽ đánh thức mẹ con dậy, và mẹ con càng khóc lóc dữ hơn, trước nỗi phiền não của các con. Thôi nào, Landry, con là một chàng trai có tấm lòng hào hiệp, và con không muốn làm mẹ con ốm đau chứ? Con

hãy làm tròn bốn phận; con hãy ra đi như thể không chú ý tới gì hết. Ngay chiều tối nay, bố sẽ đưa anh con tới gặp con, và vì mai là chủ nhật, con sẽ về thăm mẹ con ban ngày.

Landry vâng lời một cách nghiêm trang và bước qua cửa nhà mà không ngoái đầu lại. Bà Barbeau vì không yên giấc và không bình tâm nên không thể không nghe những lời ông chồng bảo Landry. Hiểu thấu lý lẽ của chồng, người đàn bà tội nghiệp không động đậy và chỉ khẽ ven bức màn để nhìn Landry bước ra cửa. Bà đau đón rời khỏi giường để tới hôn con, nhưng đúng khi đến trước giường hai đứa trẻ và thấy Sylvinet đang ngủ mê mết, bà dừng lại. Chú bé tội nghiệp đã khóc suốt suốt ba ngày và gần ba đêm ròng, mệt mỏi đến kiệt sức và thậm chí còn hơi lên cơn sốt, trăn trở mãi trên gối, thỉnh thoảng thở dài sườn sượt và rên rỉ nhưng không thể dậy nổi.

Ngắm nhìn đứa con sinh đôi duy nhất ở lại với mình, bà Barbeau không thể không nghĩ bụng giá nó ra đi thì bà sẽ phải đau đớn hơn. Quả nó là đứa nhạy cảm hơn cả hoặc vì khí chất nó không thật cường tráng, hoặc vì quy luật tự nhiên của mình, Thượng đế đã phán quyết trong số hai người gắn bó với nhau vì tình yêu hay vì tình bạn, bao giờ cũng có một người cống hiến trái tim mình nhiều hơn người kia. Lão Barbeau thì có thiên tí chút về Landry, vì cậu ta chú ý tới lao động và lòng dũng cảm nhiều hơn những sự đơn trón và ý tứ. Nhưng bà mẹ lại hơi nghiêng về Sylvinet dễ thương hơn và âu yếm hơn.

Bà đứng ngấm nhìn đứa bé tội nghiệp, xanh mướt và ủ rũ; và nghĩ bụng nếu bắt nó phải đi ở thuê thì thật quá tội nghiệp, còn Landry của bà thì có sức lực hơn để chịu đựng vất vả. Vả lại, tuy yêu anh trai sinh đôi và yêu mẹ, nhưng không tới mức để phải lâm bệnh. Nó là đứa trẻ rất có ý thức và bốn phận, nhưng dẫu sao - theo bà nghĩ - nếu trái tim không hơi quá cứng rắn, thì chắc hẳn nó không ra đi mà không lưỡng lự như vậy, không ngoái đầu lại và không nhỏ lấy một giọt nước mắt; chắc hẳn nó không đủ sức cất hai bước chân mà không quỳ xuống cầu xin Thượng đế ban cho lòng dũng cảm, và chắc hẳn nó sẽ bước lại gần giường mình trong khi mình giả vờ

ngủ, dù chỉ để nhìn mình không thôi và hôn lên chỗ mép tấm màn che giường. Thằng bé Landry của mình quả là một chàng trai đích thực. Nó chỉ đòi hỏi được sống, được cựa quậy, được làm việc và thay đổi vị trí. Còn thằng bé này thì có trái tim một thiếu nữ; nó thật hiền hòa, tươi mát, không thể không yêu quý nó như yêu quý đôi mắt mình.

Bà Barbeau vừa làm bầm một mình như vậy vừa quay trở về giường, nhưng rồi không hề chớp mắt, trong lúc lão Barbeau dẫn Landry qua đồi, qua ruộng đi về phía vùng Priche.

Khi hai bố con bước tới một ngọn đồi, từ chỗ đó, chỉ bước xuống mỗi một bước chân nữa là sẽ không còn trông thấy nhà cửa ở vùng Cosse, Landry dừng lại và ngoái cổ nhìn. Trái tim nhức nhối, cậu ta ngồi bệt xuống một đám dương xỉ vì không thể cất nổi thêm một bước chân. Ông bố làm như thể không biết gì và tiếp tục đi. Một lát sau, mới hết sức dụi dãi gọi con và bảo:

- Landry con, trời sáng rồi, chúng ta phải khăn trương lên nếu muốn tới trước khi mặt trời mọc.

Landry đứng dậy, và vì đã thề nguyện không bao giờ khóc trước mặt bố, cậu cố nuốt những giọt lệ to như những hạt đậu. Cậu ta làm như thể mình nhớ để con dao nhỏ trong túi rơi xuống đất, và đi tới Priche, không để lộ nổi buồn cho dầu lòng nặng trĩu.

Chương V

Sylvinet trở về nhà bám gấu váy mẹ như một đứa trẻ. Suốt ngày cậu không rời mẹ, không ngớt nói với mẹ về Landry và không thể không nghĩ tới cậu em mỗi lúc đi qua các xó xỉnh trước kia hai anh em vốn quen cùng dắt nhau tới. Cậu ta nóng lòng muốn tìm hôn thằng em sinh đôi như điên như dại, và muốn hỏi hã ra đi nên không thể ngồi yên để ăn tối. Cậu ta nghĩ Landry sẽ đến gặp mình trước và hình dung thấy cậu em đang chạy trên đường. Nhưng Landry, tuy rất muốn về, vẫn không dám nhúc nhích vì sợ người lớn, người bé ở Priche chế nhạo cái “tình anh em sinh đôi” mà họ có thể coi là một thứ bệnh hoạn. Vì vậy khi Sylvinet tới, Landry đang ngồi bên bàn, ăn uống tự nhiên như thể đã từng gắn bó suốt đời với gia đình Caillaud.

Tuy nhiên, vừa thoáng thấy Sylvinet bước vào, tim Landry đập liên hồi như đánh trống trận, và nếu không kịp kiềm chế, ắt hẳn cậu đã xô đổ cả bàn ghế để chạy tới hôn anh. Nhưng cậu không dám, vì mọi người nhìn theo một cách tò mò. Họ lấy làm thú vị tìm thấy trong sự thân thiết này một cái gì mới lạ và một hiện tượng tự nhiên - như thầy giáo trường làng vẫn bảo. Chính vì vậy, khi Sylvinet chạy tới ôm choàng lấy Landry, vừa hôn vừa khóc và nép chặt vào cậu như một chú chim non áp sát vào con chim anh trong tổ để sưởi ấm, cậu đâm giận, giận vì những người khác, tuy lúc đó bản thân cậu không thể không vui lòng. Chỉ vì muốn tỏ ra có lý trí hơn anh mình, cậu thỉnh thoảng ra hiệu cho anh phải thận trọng, điều khiến Sylvinet hết sức ngạc nhiên và giận dữ.

Sau đó, trong khi lão Barbeau thù tạc cùng lão Caillaud, hai anh em dắt nhau ra ngoài. Landry rất muốn kín đáo tỏ lòng yêu thương và

vuốt ve cậu anh. Nhưng bọn trẻ nhà Caillaud không ngừng quan sát chúng từ xa; thậm chí con bé Solange, cô gái nhỏ nhất nhà Caillaud, vốn tinh nghịch và tò mò tựa một con chim hồng tước chính công, bước từng bước nhỏ theo chân họ ra tới tận cánh rừng trần. Khi biết hai anh em sinh đôi để ý đến mình, cô bé cười e thẹn, nhưng vẫn không hề bỏ cuộc, vì cô đinh ninh sẽ bắt gặp một điều gì kỳ lạ, tuy không biết có gì đáng ngạc nhiên trong tình thân giữa hai anh em trai kia.

Sylvinet tuy ngạc nhiên trước vẻ bình tĩnh của cậu em khi gặp mình, nhưng không hề nghĩ đến trách móc, vì cậu hết sức hài lòng được gặp em.

Hôm sau, Landry ra đi từ sáng tinh mơ, đinh ninh sẽ bắt gặp cậu anh trai sinh đôi đang ngon giấc. Nhưng mặc dù là đứa ngủ say sưa nhất trong hai anh em, Sylvinet vẫn tỉnh dậy khi Landry vừa bước qua bờ rào vườn cây ăn quả. Và với đôi chân trần, cậu chạy ra như thể có cái gì báo cho biết là đứa em trai sinh đôi đang bước tới gần. Với Landry, hôm ấy là một ngày hoàn toàn vui vẻ. Cậu ta vui vẻ được gặp lại gia đình và ngôi nhà, từ khi được biết không phải ngày nào cũng có thể về - việc đó là một phần thưởng đối với cậu.

Sylvinet thì quên hết mọi buồn phiền cho tới nửa ngày. Trong bữa ăn trưa, cậu ta nghĩ tới chuyện ăn tối với em, nhưng sau bữa ăn tối, lại nghĩ bụng bữa ăn khuya sẽ là bữa ăn cuối cùng, rồi bắt đầu lo lắng và cảm thấy trong người khó chịu. Cậu ra sức chăm sóc và âu yếm em, nhường em tất cả những gì ngon nhất trên bàn, từ mẩu vỏ bánh mỳ đến cái nõn cây xà lách của mình; bắn khoản về quần áo, giày dép của em, như thể nó phải đi rất xa và thật tội nghiệp, mà không hề nghĩ rằng chính bản thân mình là đứa đáng thương hại hơn cả. Vì là đứa đau buồn nhất.

Chương VI

Cả tuần lễ trôi qua như vậy: hàng ngày, Sylvinet tới gặp em, và Landry đứng lại với anh một lát khi từ Bessonnière ra đi. Landry ngày một yên tâm, nhưng Sylvinet thì hoàn toàn không: cậu ta tính ngày, tính tháng tựa một linh hồn đau khờ.

Trên đời chỉ mỗi mình Landry có thể làm cho cậu anh hiểu ra lẽ phải. Bà mẹ phải nhờ đến cậu để làm cho cậu anh yên lòng vì cậu bé tội nghiệp này ngày một thêm ủ rũ, không chơi đùa nữa, chỉ làm việc theo mệnh lệnh. Cậu vẫn đưa em bé gái đi dạo chơi nhưng hầu như không nói gì với nó và không nghĩ tới chuyện làm cho nó vui thích, chỉ trông chừng để tránh cho nó khỏi bị ngã hay gặp điều bất trắc. Hễ để mặc là Sylvinet bỏ đi một mình và trốn biệt, chẳng còn biết đâu mà tìm. Cậu ta đi vào mọi hốc rãnh, mọi góc ngách hai anh em vốn cùng nhau chơi đùa, trò chuyện; ngồi lên những rễ cây hai anh em đã từng ngồi; thả chân xuống những dòng nước hai anh em từng bì bõm trong đó như hai con le le chính cống. Cậu ta sung sướng khi tìm thấy mấy mẫu gỗ Landry đã từng đẽo gọt một cách vụng về, hoặc một vài hòn sỏi Landry đã từng dùng để đánh quần hay làm đá lửa. Cậu ta nhặt nhanh và giấu những thứ đó vào một hốc cây để thỉnh thoảng tới lấy và ngắm nhìn, những thứ đó là những kỷ vật quan trọng. Cậu vừa bước vừa nhớ lại và đào sâu trong óc, mong tìm lại mọi kỷ niệm - dù nhỏ nhoi - của niềm hạnh phúc ngày trước. Đối với một người khác, những thứ đó không là gì hết; nhưng với cậu ta, là tất cả. Cậu không mảy may quan tâm tới tương lai, vì không đủ can đảm nghĩ tới một chuỗi ngày như những ngày hiện đang trải qua. Cậu chỉ nghĩ quá khứ và héo hon đi trong mơ mộng triền miên.

Thỉnh thoảng Sylvinet ngỡ trông thấy và nghe tiếng cậu em, và nói chuyện một mình, tưởng mình trả lời em. Hoặc giả ngủ vùi đầu đó, và mơ thấy em; rồi khi tỉnh dậy lại khóc vì thấy chỉ có mỗi mình trơ trọi. Cậu không tính đếm và không kiểm chế những giọt nước mắt vì hy vọng rốt cuộc mệt mỏi sẽ bào mòn và xua tan khổ đau.

Một hôm, lang thang đến tận cánh rừng thưa Champeaux, Sylvinet tìm thấy trên dòng suối gần như đã cạn khô, một trong những chiếc cối xay gió mà trẻ em vùng chúng tôi thường làm bằng những cành cây nhỏ, và khéo léo tới mức chúng có thể quay theo dòng nước và trụ tại chỗ khá lâu trước khi bị những đứa trẻ khác đánh gãy hay dòng nước lớn cuốn trôi. Chiếc cối Sylvinet tìm thấy nằm đầy nguyên vẹn từ hơn hai tháng nay, và vì ở nơi vắng vẻ nên không một ai trông thấy và không bị phá hủy. Sylvinet nhận ngay ra công trình của cậu em sinh đôi. Và trong lúc làm cối, hai anh em hứa sẽ tới xem; nhưng rồi không nghĩ tới nữa, và từ ấy, đã làm nhiều chiếc cối xay khác ở những nơi khác.

Sylvinet hết sức hoan hỉ, cậu đưa cúi xuống thấp hơn chút ít, chỗ suối còn nước để nhìn nó quay và nhớ lại niềm hứng thú khi Landry cho nó quay vòng đầu. Rồi cậu đặt cối vào chỗ cũ, để đến hôm chủ nhật sắp tới, cùng Landry trở lại và chỉ cho cậu em thấy cái cối được làm chắc chắn đã trụ vững như thế nào.

Nhưng hôm sau, Sylvinet không thể không tới một mình, cậu nhìn thấy bờ suối bị dẫm nát dưới vết chân những con bò người ta dắt tới thà ăn cỏ trong cánh rừng và xuống suối uống nước. Chỉ bước thêm mấy bước, cậu thấy dấu chân bò dẫm lên cối xay, làm cối nát vụn, chỉ còn sót lại vài mảnh. Hết sức buồn bã, Sylvinet nghĩ bụng hôm ấy chắc hẳn cậu em sinh đôi gặp phải tai họa. Cậu liền chạy tới tận Priche. Nhưng bỗng nhớ lại là Landry không muốn mình tới thăm ban ngày vì sợ mất thì giờ làm ông chủ không bằng lòng, cậu ta chỉ đứng từ xa nhìn em làm việc, và không hề để lộ mình. Nghĩ rằng sẽ thật là xấu hổ, nếu phải thú nhận cái lý do khiến mình chạy tới đây, cậu im lặng quay về, và mãi về sau, vẫn không dám hé môi nói với một ai.

Thấy cậu ta xanh xao, ít ngủ, hầu như không ăn uống gì, bà mẹ rất buồn phiền và không biết làm thế nào để an ủi. Bà thử đưa cậu ta cùng đi chợ, hoặc cho đi theo ông bố hay các ông chú ra chợ phiên trâu bò; nhưng cậu ta không quan tâm và không tỏ ra thích thú gì hết.

Lão Barbeau thì tìm cách thuyết phục lão Caillaud nhận cả hai anh em sinh đôi vào làm việc, tuy không nói cho Sylvinet biết. Nhưng lão Caillaud đáp lại bằng những lời lẽ mà lão Barbeau cho là không cãi vào đâu được.

- Giả dụ tôi có nhận cả hai cháu một thời gian, thì tình hình cũng không thể kéo dài, vì đối với những người như chúng ta, khi chỉ cần một người giúp việc ắt không nên dùng đến hai. Và cuối năm, ông sẽ vẫn phải cho một cháu đi ở chỗ khác. Và lại, ông không thấy là nếu Sylvinet ở một chỗ khác và ở đây người ta bắt buộc nó làm việc, thì nó không suy nghĩ và hành động dững cộm như em nó hay sao? Sớm hay muộn thì cũng phải đi tới đó thôi. Không phải ông muốn cho nó đi ở đâu cũng được, và nếu hai cháu vẫn phải xa nhau hơn nữa, và chỉ gặp nhau hàng tuần hay hàng tháng, thì thà bắt đầu tập cho chúng làm quen không phải lúc nào cũng kè kè bên nhau. Vì vậy, ông nên xử sự hợp lý hơn, ông bạn thân mến ạ, và ông chớ quá chú ý tới sở thích thất thường của một đứa trẻ mà bà nhà ta và các cháu khác đã quá vâng lời chiều chuộng. Thế là việc quan trọng nhất đã được quyết định, ông hãy tin chắc là nó sẽ quen dần với phần còn lại, nếu ông không dứt khoát nhượng bộ.

Ông lão Barbeau công nhận lời ông bạn là chí lý. Ông nhận ra rằng càng năng gặp đứa em sinh đôi, Sylvinet càng muốn gặp nhiều hơn. Ông định bụng tới lễ Saint-Jean sắp tới, tìm cách cho cậu ta đi làm công để ngày càng ít gặp Landry, và cuối cùng có được nếp sống như những người khác và không dễ bị chế ngự bởi một tình cảm đăm đuổi và bạc nhược.

Nhưng tuyệt nhiên chưa nên nói điều đó với bà Barbeau, vì chỉ cần ông mở miệng là ngay lập tức bà ấy sẽ tuôn hết nước mắt. Bà sẽ bảo Sylvinet có thể tự sát và lão Barbeau sẽ hết sức bối rối.

Nghe lời cha, mẹ và ông chủ khuyên bảo, Landry không bỏ lỡ cơ

hội nói điều hơn lẽ thiệt với cậu anh sinh đôi. Sylvinet không hề bào chữa, chỉ hứa hẹn đủ mọi thứ để rốt cuộc vẫn không thể tự chiến thắng mình. Trong nỗi đau buồn của mình, có một cái gì đó mà tuyệt nhiên cậu không thể nói ra, vì không biết nói như thế nào: ấy là trong nỗi lòng sâu kín nhất, cậu ta có một mối ghen tị khủng khiếp đối với Landry. Cậu ta hài lòng, hài lòng hơn bao giờ hết, thấy ai nấy yêu quý Landry, thấy gia đình ông chủ mới đối xử thân tình với cậu em như thể người trong nhà. Nhưng nếu một mặt tình hình ấy làm Sylvinet hoan hỉ, thì mặt khác, cậu lại cảm thấy đau buồn và bị xúc phạm khi thấy Landry đáp ứng tình bạn mới quá nhiệt tình - theo cậu ta nghĩ. Cậu ta không thể chịu nổi cái cảnh hề có chút tiếng gọi của lão Caillaud - dù dịu dàng và kiên nhẫn đến mấy chẳng nữa - là cậu Landry sốt sắng làm theo ngay, bỏ mặc bố, mẹ, và anh, cậu lo không làm tròn bổn phận hơn là lo thiếu tình cảm đối với gia đình.

Trong đầu óc Sylvinet nảy ra ý nghĩ mà trước kia chưa bao giờ có: Cậu đã yêu Landry một cách đơn phương, một tình thương không được đền đáp; chắc hẳn chuyện đó đã xảy ra từ bao giờ mà cậu không hay biết; cũng có thể là chỉ mới gần đây, tình cảm của cậu em sinh đôi bị nguội lạnh vì cậu ta gặp được những người thích hợp và làm vừa lòng cậu ta hơn.

Chương VII

Landry không đoán biết lòng ghen tị ấy của cậu anh, vì theo bản tính tự nhiên, cậu ta không hề biết ghen tị là gì. Khi Sylvinet tới thăm ở Priche, Landry đưa anh đi xem những con bò đực to khỏe, những con bò cái đẹp đẽ, đàn cừu đông đúc và mùa màng tốt tươi của nhà Caillaud, mong làm cậu anh khuây khỏa. Landry đánh giá cao và quý mến tất cả những thứ đó, không phải vì thèm khát, mà vì thích cày bừa đất đai, chăm sóc gia súc, và vì cái tốt cái đẹp trong mọi sự vật ở nơi thôn dã. Cậu thích thú ngắm nhìn con ngựa cái sạch sẽ, béo tốt, bóng loáng mình đưa đi gặm cỏ. Cậu không chịu để cho bất kỳ công việc gì, dù nhỏ nhoi đến mấy được làm một cách cẩu thả cũng như bất kỳ những gì trong số quà tặng của Chúa lòng lành có thể sinh sôi, nảy nở mà bị bỏ quên sao nhãng hay khinh miệt. Sylvinet nhìn tất cả những thứ đó với cặp mắt thờ ơ, và kinh ngạc thấy cậu em thiết tha gắn bó đến thế với những cái mà cậu ta cho là chẳng có nghĩa lý gì hết. Với thái độ ngờ vực tất cả, cậu bảo Landry:

- Thế ra em đã say mê những con bò to tướng kia mà không còn nghĩ tới những chú bò nhỏ bé của chúng ta nữa, những con bò của chúng ta lanh lẹ, hiền lành và dễ thương đối với cả hai anh em ta, dễ thương tới mức em có thể buộc chúng một cách dễ dàng hơn cả bố. Thậm chí em cũng không hỏi anh về con bò cái từng cung cấp cho chúng ta sữa tốt đến thế. Con bò tội nghiệp nhìn anh hết sức buồn bã khi anh mang cỏ tới cho nó, như thể nó hiểu chỉ còn một mình anh và muốn hỏi anh, vậy chứ chú em sinh đôi ở đâu rồi.
- Quả nó là một con vật tốt - Landry đáp - nhưng anh hãy nhìn xem những con ở đây; Anh hãy xem người ta vắt sữa và trong đời anh không bao giờ anh được thấy cùng một lúc có nhiều sữa đến thế.
- Có thể là như vậy - Sylvinet bảo - nhưng có sữa và kem tốt như

con Brunette, thì anh cam đoan là không, vì cỏ của gia đình Bessonnière tốt hơn cỏ ở đây.

- Trời đất - Landry đáp - em tin chắc rằng bố chúng mình sẵn sàng đổi đám lau sậy trên bờ suối lấy những cánh đồng cỏ tốt tươi của bác Caillaud.

- Ôi dào! - Sylvinet nhún vai nói tiếp - Trong đám lau sậy ấy có bao nhiêu những cây cối tốt đẹp hơn ở đây; còn cỏ tuy có hiếm, nhưng thật ngon lành, và khi cắt đưa về nhà, mùi thơm như còn vương đọng suốt dọc đường.

Hai anh em cứ cãi cộ như thế về những chuyện không đâu. Landry thì biết rõ không có gì đẹp hơn cái mình có, còn Sylvinet không nghĩ tới cái mình có nhiều hơn cái người khác có, với thái độ khinh rẻ mọi thứ ở Priche. Nhưng xét cho cùng, trong tất cả những lời lẽ không đâu ấy, phía này là một cậu bé bằng lòng làm việc và sống ở bất kỳ đâu và như thế nào, còn phía kia là một cậu bé không sao hiểu nổi đưa em mình lại có thể khoan khoái và yên tâm khi không có mình bên cạnh.

Trong lúc hai anh em đi dạo và trò chuyện trong vườn ông chủ, hễ cậu em ngừng lời để ngắt một cành chết trên một nhánh cây ghép, hay nhổ một cây cỏ dại chen lẫn rau xanh, là Sylvinet lại cảm thấy tức giận, cậu không hiểu tại sao đưa em cậu lại luôn luôn nghĩ đến chuyện thu xếp ngăn nắp và phục vụ người khác, chứ không làm như bản thân cậu là rình rập từng chút hơi thở hay một lời nói nhỏ của em. Sylvinet không để lộ ra ngoài vì xấu hổ, nhưng vào lúc chia tay, cậu thường bảo em:

- Thôi, hôm nay chắc em ngán anh lắm rồi. Chắc là khi anh ở đây, em thấy thời gian quá dài.

Landry không hiểu những lời trách móc ấy. Cậu chỉ thấy buồn. Rồi đến lượt mình, cậu trách anh, nhưng Sylvinet không muốn và cũng không thể giải thích gì hết.

Không chỉ ghen tị với những điều nhỏ nhặt nhất khiến Landry quan tâm, cậu anh sinh đôi tội nghiệp càng ghen tị hơn với những người mà Landry tỏ ra gắn bó. Cậu không thể chịu nổi việc Landry có thể đánh bạn và vui vẻ với những kẻ khác ở Priche, khi thấy Landry chăm sóc vuốt ve hay làm cho con bé Solange vui thích, cậu ta trách em quên em gái Nanette mà cậu ta cho là trăm lần xinh xắn,

sạch sẽ và dễ thương hơn con bé xấu xí kia.

Vì không bao giờ có sự công bằng và để cho trái tim mình bị thói ganh ghét gặm nhấm, mỗi lần Landry về nhà Sylvinet lại cảm thấy cậu em dành quá nhiều sự chăm sóc cho cô em gái; trách móc em chỉ chú ý tới em gái, còn đối với cậu ta thì buồn bã, thờ ơ.

Rốt cuộc tình thân của Sylvinet dần dà trở thành thói nhùng nhẽo và tính khí đậm ra buồn bã. Landry bắt đầu chán nản, cậu không còn cảm thấy vui với việc luôn luôn được gặp nhau. Cậu có phần mệt mỏi, vì luôn luôn phải nghe những lời trách móc là cậu đã chấp nhận số phận. Có thể nói Sylvinet sẽ cảm thấy bớt khổ hơn nếu có thể làm cho cậu em cũng khổ sở như mình. Landry hiểu cậu muốn làm cho anh hiểu là tình thân, một khi quá mãnh liệt, đôi lúc có thể trở nên có hại. Sylvinet tuyệt nhiên không muốn hiểu như vậy, thậm chí cho lời lẽ của cậu em là quá thô bạo. Thỉnh thoảng cậu vẫn hờn dỗi, và suốt mấy tuần lễ liền không bén mảng tới Priche, tuy thực lòng muốn tới đến chết thèm đi được.

Từ lời nói này tới lời nói khác, từ cơn hờn dỗi này qua cơn hờn dỗi khác, anh chàng Sylvinet tội nghiệp đậm ra ghét bỏ đứa em mà mình vốn rất mực yêu thương. Rồi một hôm chủ nhật, cậu bỏ nhà đi để không ở cạnh cậu em, vốn không có chủ nhật nào là không về nhà.

Cái trò giận dỗi trẻ con ấy làm Landry hết sức buồn bã. Cậu ta thích các thú vui và hiếu động, vì càng ngày càng trở nên cường tráng và sáng khoái. Trong mọi trò chơi, cậu ta đều là người thắng cuộc, nhờ tinh nhanh nhất, cả về cơ thể, lẫn ánh mắt. Vì vậy, mỗi chủ nhật phải chia tay những người bạn vui vẻ ở Priche để về sống cả ngày ở Bessonnière, là một sự hy sinh nho nhỏ, nhất là khi không thể bảo Sylvinet đi dự các trò chơi ở quảng trường vùng Cosse, thậm chí dạo chơi mấy bước. Vẫn trẻ thơ hơn cậu em, cả về thể chất lẫn tâm hồn, và chỉ có một ý nghĩ là yêu thương một mình cậu em và cũng được em yêu thương như vậy, Sylvinet muốn Landry đi với mình tới những nơi chốn của họ - như cậu ta nói - tức là những xó xỉnh, những nơi kín đáo từng chơi với nhau những trò chơi giờ đây không còn thích hợp với lứa tuổi: làm những chiếc xe cút kít nhỏ bằng lau sậy, những cái cối xay tí xíu hay những cái bẫy đánh chim con; hoặc giả xây cất những ngôi nhà với đá sỏi, và những cánh đồng rộng bằng... chiếc mùi soa bỏ túi mà trẻ con bắt

chước làm theo kiểu thu nhỏ những gì chúng thấy người lớn làm: cày bừa, gặt hái, nhặt cỏ, và trong vùn vùn một tiếng đồng hồ, chỉ vẻ cho nhau mọi công việc xảy ra trên ruộng đất trong cả một năm ròng.

Nhưng trò chơi như vậy không còn thích hợp với Landry. Giờ đây, chàng trai muốn làm hay giúp người ta làm những cái đó theo quy mô lớn, muốn điều khiển một cỗ xe lăn thẳng sau con bò hơn là buộc một chiếc xe con bằng cành lá vào đuôi con cún nhà mình. Cậu ta muốn chơi trò đấu kiếm với các chàng trai trong vùng, chơi trò đánh kị lớn, vì cậu rất khỏe mạnh và khéo léo. Giá có đồng ý cùng đi, Sylvinet vẫn không dự cuộc chơi, cậu ta chỉ ngồi ở một góc, im lặng và buồn phiền, day dứt khi thấy Landry chơi quá hứng thú, say mê.

Cuối cùng Landry đã tập nhảy ở Priche. Tuy hứng thú ấy tới muộn vì lẽ Sylvinet chưa bao giờ ưa thích, nhưng cậu ta đã nhảy giỏi không kém những người tập nhảy từ khi mới chập chững. Cậu ta được đánh giá là người nhảy giỏi điệu vũ dân gian ở Priche, và tuy chưa có hứng thú hôn các cô gái theo tục lệ các buổi nhảy, cậu vẫn hài lòng khi hôn họ. Làm như thể nhìn bề ngoài cậu không còn cái trẻ con nữa, và cậu còn muốn các cô gái làm điệu chút xíu như họ vẫn làm đối với các gã đàn ông. Nhưng họ chưa hề làm như vậy, thậm chí những cô lớn nhất còn vừa cười vừa nắm lấy cổ cậu ta, khiến cu cậu kém vui.

Sylvinet trông thấy cậu em nhảy một lần, và đó là nguyên cớ tạo nên một cơn hờn dỗi dữ dội nhất. Khi thấy đưa em hôn một cô gái nhà Caillaud, cậu ta tức tối tới mức khóc nức lên vì ghen tị và cho đó là một việc làm hoàn toàn bất nhã, trái đạo đức Cơ đốc giáo.

Cứ như vậy, mỗi lần hy sinh thú vui riêng vì tình cảm đối với anh trai là Landry bỏ mất một ngày chủ nhật thật thú vị. Tuy thế, không bao giờ cậu ta làm khác, nghĩ rằng Sylvinet hiểu thấu nỗi lòng mình, và không hối tiếc chịu một chút buồn phiền khi nghĩ mình làm anh vui lòng.

Bởi thế, khi thấy anh trai, sau cả tuần lễ tìm cớ cà khịa với mình đã bỏ nhà đi mà không chịu cùng nhau hoà giải, đến lượt Landry cũng đâm ra phiền muộn. Lần đầu tiên từ khi xa nhà, cậu bật khóc nức

nở và phải tìm nơi ẩn náu. Cậu cảm thấy xấu hổ nếu để cho bố mẹ biết mình buồn và sợ làm tăng thêm nỗi buồn phiền của bố mẹ.

Giả trong hai anh em có một đứa có quyền ganh tị, thì đứa đó ắt phải là Landry: Sylvinet được mẹ yêu thương nhiều hơn, thậm chí cả ông bố, tuy ưa thích Landry hơn một cách thầm kín, nhưng vẫn tỏ ra ân cần và săn sóc Sylvinet. Vì yếu đuối và ít có lý trí hơn, cậu bé tội nghiệp càng được chiều chuộng, vì cả nhà đều sợ làm cậu ta mất vui. Số phận cậu ta may mắn hơn vì được ở nhà, trong khi cậu em sinh đôi, cũng vì cậu ta mà phải đi xa và vất vả.

Lần đầu tiên cậu bé Landry tốt bụng lập luận như vậy, và thấy người anh sinh đôi hoàn toàn bắt công đối với mình. Cho tới lúc này, trái tim nhân hậu vẫn ngăn cản Landry không cho cậu nghĩ là người anh có lỗi. Thay vì lên án anh, cậu tự lên án mình quá mạnh khỏe, quá say sưa trong lao động và vui chơi, không biết nói những lời dịu dàng, cũng không có những quan tâm tinh tế như cậu anh. Nhưng, lần này, cậu ta không thể tìm thấy trong bản thân mình một sai sót nào làm hại đến tình thân. Về nhà hôm nay, cậu phải từ chối một buổi đi câu tôm thú vị mà bọn trẻ ở Priche đã bàn bạc trong suốt một tuần và hứa với cậu là sẽ rất vui nếu cậu cùng đi với chúng.

Landry đã chống lại một sự căm dỗ mãnh liệt, và ở cái tuổi này, thể cũng đã là lớn lắm rồi đó. Sau một hồi khóc lóc, cậu ta đứng lại vì nghe tiếng ai đó cũng đang khóc và nói chuyện một mình theo thói quen của những người phụ nữ nông thôn khi gặp chuyện quá phiền muộn. Landry nhận ngay ra mẹ mình và chạy tới.

- Ôi! Lạy Chúa tôi! - bà vừa nói vừa nức nở - Sao con tôi lại làm tôi sầu não đến thế này! Chắc chắn nó sẽ làm tôi chết mất.

- Mẹ ơi, có phải con làm mẹ sầu não đến thế không? - Landry thốt lên, nhào tới ôm cổ mẹ - Nếu con, xin mẹ hãy trừng phạt con, chứ mẹ đừng khóc. Con không biết con đã làm mẹ giận như thế nào, nhưng dẫu sao, con cũng xin mẹ tha lỗi.

Lúc đó, bà mẹ hiểu Landry không có trái tim cứng rắn như bà tưởng. Bà nồng nhiệt hôn con, và, không thật rõ mình nói gì trong

lúc quá đau khổ. Bà bảo Landry là bà phàn nàn Sylvinet chứ không phải cậu ta; đôi khi bà có ý nghĩ bắt công đối với cậu ta và bà xin lỗi; bà thấy hình như Sylvinet đã trở thành điên dại và chính nó đang làm bà lo sốt vó vì nó ra đi từ khi trời chưa sáng mà chẳng ăn uống gì. Mặt trời đã bắt đầu lặn, mà nó vẫn chưa về. Lúc giữa trưa, có người trông thấy nó phía bờ sông... Nói tóm lại bà Barbeau sợ nó nhảy xuống sông để kết liễu cuộc đời.

Chương VIII

Cái ý nghĩ Sylvinet có thể tự hủy hoại, chuyển từ đầu óc bà mẹ sang đầu óc Landry cũng dễ dàng như một con ruồi sa vào mạng nhện. Cậu ta hồi hã đi tìm anh, trên đường chạy, cậu rất buồn, và nghĩ bụng: “Có thể trước kia mẹ chí lý khi mẹ trách móc trái im mình cứng rắn. Nhưng lúc này, chắc hẳn trái tim Sylvinet đau ốm lắm mới gây nên hết thảy nỗi đau buồn cho bà mẹ tội nghiệp và cả cho mình.

Landry chạy khắp mọi hướng mà vẫn không tìm thấy Sylvinet, gọi mãi vẫn không thấy trả lời, hỏi khắp mọi người nhưng không một ai biết gì hết. Cuối cùng, cậu ta tới đồng cỏ Joncière và bước vào vì nhớ rằng ở đó có một nơi Sylvinet rất ưa thích. Đây là một cái rãnh do khúc sông tạo ra trên mặt đất bằng cách làm tróc rễ hai hay ba cây trăm, những cây đó cho đến nay vẫn nằm ngang trên mặt nước, rễ chổng lên trời. Ông lão Barbeau không muốn kéo cây lên. Với cách đổ như vậy, chúng vẫn giữ được những mảng đất lớn bám vào rễ, và như thế thật là thích hợp: mùa đông nào nước sông cũng ngoạm mất một mảng đồng cỏ.

Landry bước tới gần rãnh. Cậu không kịp đi quanh qua chỗ góc, nơi trước kia, hai anh em đã tự xây một bậc thang nhỏ bằng đất có cỏ ép vào những hòn đá và những rễ cây to trôi lên mặt đất. Cậu lấy đà nhảy cao hết sức mình tới tận trong cùng vì bờ sông vương cành cây và những đám cỏ cao lút đầu. Nếu cậu anh ở dưới đó e không thể trông thấy, trừ phi đi vào tận bên trong.

Cậu bước vào, tim đập thành thịch vì vẫn đinh ninh lời bà mẹ bảo là có thể Sylvinet muốn kết liễu đời mình. Cậu đi qua đi lại dưới tán

lá cây, rẽ các đám cỏ, cất tiếng gọi Sylvinet và huýt sáo ra hiệu cho con chó chắc hẳn đã chạy theo anh cậu, vì cậu thấy nó vắng mặt ở nhà.

Nhưng mặc cho Landry tha hồ gọi và tìm: chỉ có một mình cậu trong khu đất. Là chàng trai quen làm tốt mọi việc và suy nghĩ một cách hợp lý, cậu quan sát cả hai phía bờ sông, cố tìm dấu chân hay một mảng đất bị sụt lở khác thường. Một cuộc kiếm tìm buồn bã và rắc rối vì đã khoảng một tháng nay Landry không tới đây, làm sao có thể biết được có một sự thay đổi con con. Toàn bộ bờ sông bên phải đều trông cỏ, và ngay ở chỗ rãnh nước sâu nhất, lau lách cũng mọc dày ken, không thể trông thấy một cái góc lớn bằng bàn chân để tìm kiếm dấu vết. Tìm đi tìm lại mãi, rốt cuộc Landry nhìn thấy trong góc tận cùng dấu vết con chó và một đám cỏ bị dẫm đạp, như thể con Finot hoặc một con chó khác cũng lớn bằng nó đã nằm khoanh tròn trên đó.

Cậu suy nghĩ rất lung và đi xem xét bờ sông một lần nữa, nghĩ đến một chỗ sụt lở mới tinh, như thể có người vừa gây ra bằng bàn chân trong lúc nhảy, hoặc trượt. Tuy sự việc chưa thật rõ ràng, vì nếu có đi nữa cũng rất có thể là công trình của một con chuột nước to tướng thường lục lội, đào bới ở những chỗ như thế này, cậu vẫn đau buồn tới mức không cất bước nổi nữa và quỳ gối xuống như thể để cầu Chúa phù hộ.

Cậu cứ quỳ như vậy, không đủ sức lực và can đảm đi nói với người khác điều đang làm mình hết sức khiếp hãi, nhìn dòng sông và cặp mắt dầm lệ như thể muốn hỏi sông đã làm gì anh trai mình.

Nhưng dòng sông vẫn trôi lặng lẽ, xoáy cuộn trên những cành cây là là mặt nước, chảy qua các vùng đất với một tiếng động nhỏ, tựa có ai cười và âm thầm chế nhạo.

Bị xâm chiếm và lấn át bởi ý nghĩ về tai họa, cậu bé Landry tội nghiệp đâm ra hoảng loạn. Chỉ một chút hiện tượng con con bề ngoài rất có thể không nói lên gì hết, cậu ta cũng cho là một sự kiện cực kỳ nghiêm trọng.

“Cái con sông độc ác này không hé nửa lời với mình - cậu nghĩ - và dù mình cứ khóc một năm ròng, nó vẫn không trả anh lại cho mình đâu. Chính ở chỗ sâu nhất này kể từ khi nó tàn phá cánh đồng cỏ,

đã đổ xuống không biết bao nhiêu cành lá, khiến ai đã rơi xuống đây thì không bao giờ còn có thể thoát. Lạy Chúa, lẽ nào người anh sinh đôi tội nghiệp của mình có thể ở kia, tận dưới dòng sông, cách mình hai bước chân mà mình không thể trông thấy hay tìm gặp lại trong đám cành lá và lau lách, dù mình dám bước xuống dưới đó hay sao?”

Landry bắt đầu khóc và trách móc anh; trong đời cậu ta chưa bao giờ sầu muộn đến thế.

Cuối cùng cậu ta nảy ra ý nghĩ đi hỏi ý kiến một bà góa mà người ta quen gọi là bà lão Fadet, sống ở cuối khu đất Joncière, sát con đường chạy xuống sông. Tuy không có đất đai và tài sản nào khác ngoài một mảnh vườn con và một căn nhà nhỏ, người đàn bà này vẫn không phải lo kiếm sống, nhờ có nhiều tri thức về bệnh tật và những bất hạnh của thiên hạ. Từ khắp mọi ngả, thiên hạ tìm tới hỏi ý kiến bà lão. Bà có *bí thuật*, hay nói như ai đó *bí thuật*, chữa khỏi vết thương, trẹo chân và những dị tật khác. Cụ gieo cho người ta ít nhiều tin tưởng vì bà lão có thể cất bỏ hộ bạn những thứ bệnh mà thực ra bạn không có bao giờ, như đau dạ dày hay sa ruột. Riêng phần tôi, tôi chưa bao giờ hoàn toàn tin những chuyện rắc rối ấy, cũng như không mấy tin những điều người ta nói về bà lão, chẳng hạn như bảo bà có thể làm cho sữa một con bò cái tốt chảy sang một con bò cái xấu, dù con bò ấy có già cỗi và ít được chăm sóc tới đâu đi nữa.

Nhưng với những bài thuốc tốt chống cảm lạnh, những lá thuốc cao dán lên vết thương hay vết bỏng, những thang thuốc nước chống sốt, thì rõ ràng bà lão kiếm tiền một cách xứng đáng và chữa khỏi khỏi con bệnh mà các thầy thuốc có thể làm chết nếu người ta thử dùng thuốc của họ. Chỉ ít bà lão cũng bảo như vậy, và những người đã được bà cứu chữa tin bà hơn là mạo hiểm dùng những thứ thuốc kia.

Ở nông thôn, người ta chẳng bao giờ là người thông thái nếu không có chút ít là phù thủy, vì thế nhiều người nghĩ bà lão Fadet biết nhiều điều hơn, chứ không phải chỉ như bà nói, và cho rằng bà có thể tìm thấy những vật bị mất, thậm chí cả con người. Rốt cuộc, từ

chỗ bà lão có đủ trí tuệ và lý lẽ để giúp bạn thoát khỏi khó khăn trong những sự việc bà có thể làm được, người ta suy diễn ra rằng bà có thể làm những việc khác, mặc dù bà không có khả năng.

Trẻ em sẵn sàng nghe đủ loại chuyện và ở Priche, nơi người ta cả tin và đầu óc đơn giản hơn ở Crosse, Landry nghe họ kể rằng bà lão Fadet có thể vừa ném xuống nước một thứ hạt gì đó vừa cất lời nói, có thể tìm thấy xác người chết đuối. Hạt nổi trên mặt nước, trôi theo dòng sông, và đến chỗ hạt dừng lại, người ta tin chắc tìm được cái xác tội nghiệp. Có nhiều người cho rằng bánh thánh cũng có tác dụng ấy và trong không ít cổ xây, người ta luôn luôn cất giữ bánh để dùng vào công việc đó. Nhưng Landry không có bánh, trong lúc bà lão Fadet ở sát khu Joncière và một khi đã đau khổ người ta còn đâu nhiều lý lẽ.

Landry chạy một thôi đến tận nhà bà lão Fadet và kể nỗi đau khổ của mình, nài nỉ cụ cùng với mình tới chỗ rãnh nước thử dùng bí thuật tìm xem cậu anh đang sống hay đã chết.

Không thích nghe người ta nói quá về tiếng tăm của mình và không sẵn sàng thi thố tài năng để chẳng được gì hết, bà lão Fadet chế giễu và khước từ cậu một cách khá thô bạo. Ngày trước, người ta mời mụ Sagette, chứ không mời bà lão khi các bà mẹ lâm bồn ở Ressonnière.

Bản tính hơi kiêu hãnh, vào một lúc khác Landry có thể phàn nàn hay giận dữ; nhưng lúc này đang quá đau buồn, cậu không nói nửa lời và quay về chỗ rãnh nước quyết tâm sẽ nhảy xuống nước mặc dù chưa hề biết bơi, biết lặn. Trong lúc cất bước, đầu cúi thấp, mắt dán chặt xuống đất, cậu cảm thấy có ai vỗ khề lên vai. Quay người lại, cậu trông thấy cô cháu gái bà lão Fadet vốn bà con trong vùng gọi là cô bé Fadette, phần vì đó là họ tên cô ta, phần vì người ta muốn cho cô bé cũng có ít nhiều phù thủy. Cô bé có vóc người nhỏ, gầy gò, đầu tóc rối bù và táo bạo, rất mau mồm, hay nhạo báng, lanh lợi tựa một cánh bướm, tò mò như một con chim vành khuyên và đen nhem như một con dế đồng.

Khi tôi so sánh cô bé Fadette với một con dế, là để nói rằng nó không đẹp vì con vật bé nhỏ tội nghiệp ấy còn xấu xí hơn cả lũ dế trong lò sưởi. Thế nhưng, nếu bạn nhớ lại mình đã từng là trẻ thơ

và đã chơi với dễ mèn, làm nó phát điên và kêu ré lên, hẳn bạn biết nó có một gương mặt nhỏ không có vẻ gì là đại dột, khiến người ta dễ buồn cười hơn là tức giận. Trẻ con vùng Cosse gọi con bé Fadette là *Dé mèn* khi chúng muốn làm nó điên tiết lên, dù đôi khi chỉ để tỏ tình bạn. Tuy có hơi sợ cô bé về mặt láu lỉnh, chúng không hề ghét nó, bởi nó có thể kể cho chúng nghe đủ mọi thứ truyện cổ tích và luôn luôn làm cho chúng những trò chơi mới có sẵn trong đầu óc sáng tạo của nó.

Tất cả những tên thật và biệt danh của nó suýt làm tôi quên cái tên nó nhận trong buổi lễ rửa tội và chắc hẳn sau này các bạn muốn biết. Tên nó là Françoise; vì vậy vốn không thích thay đổi tên tuổi chút nào, bà nó bao giờ cũng gọi nó là Fanchon.

Vì từ lâu có chút bất hòa giữa gia đình Barbeau ở Bessonnière và bà lão Fadet, nên hai anh em sinh đôi nhà này ít nói chuyện với con bé Fadette, thậm chí có phần xa lánh, chưa bao giờ sẵn sàng chơi đùa với nó, cũng như với đứa em trai nó là thằng *Cào cào* còn ốm o và tinh nghịch hơn cả con chị. Thằng này luôn đeo bám chị, hờn dỗi khi chị chạy mà không chờ nó, tìm cách ném đá vào chị khi bị chị chế giễu, hờn dỗi một cách vô lối và làm con chị giận sôi lên tuy không muốn, vì khí chất vốn vui vẻ, sẵn sàng cười đùa trong mọi trường hợp. Tuy nhiên người ta nói có thành kiến về bà lão Fadet tới mức một số người, nhất là người trong nhà Barbeau, tưởng tượng ra rằng *Dé mèn* và *Cào cào* sẽ mang lại tai họa cho mình nếu kết bạn với chúng. Nhưng không phải vì thế mà hai chị em nhà này không trò chuyện với họ vì chúng không hề xấu hổ. Con bé Fadette không bỏ lỡ cơ hội xáp vào anh em sinh đôi ở Bessonnière với đủ thứ trò bông lơn và lời nghịch ngợm mỗi khi thấy họ đang từ xa đi về phía nó.

Chương IX

Hơi bực mình vì có người vỗ vai, cậu bé Landry ngoái đầu lại, và thấy cô bé Fadette. Cách không xa về phía sau, chú em Jeanet Cào cào khắp khả khắp khiêng vì vốn bị thọt bẩm sinh.

Lúc đầu Landry không muốn để ý tới hai chị em và định bước tiếp vì chẳng còn bụng dạ nào để vui đùa, nhưng Fadette vỗ lên vai khác của cậu bảo rằng:

- Thôi nào! Thôi nào! Cậu bé sinh đôi gớm ghiếc. nửa nọ của gã đã đánh mất nửa kia!

Cảm thấy bị trêu chọc hơn là nguyên rủa, Landry quay phắt người và tống cho cô bé Fadette một nắm đấm mà chắc hẳn nó được ném mùi nếu không tránh kịp. Cậu bé sinh đôi sắp đến tuổi mười lăm lành lặn tử tế; còn cô bé mới xấp xỉ mười bốn, nhỏ thó, mảnh mai tới mức ta không ai bảo đã đủ mười hai tuổi, và trông thấy nó, người ta nghĩ, chỉ bị đụng tới là con bé tan vụn.

Nhưng cô bé rất khôn ngoan và lanh lợi. Nếu có thua về sức lực trong các trò chơi bằng tay, thì trái lại, nó thắng về tốc độ và mưu mô. Nó kịp thời nhảy sang một bên, nhanh tới mức suýt nữa cả nắm đấm và cánh mũi của Landry kịp thời đâm sầm vào một thân cây to tướng sừng sững giữa hai đứa.

- Con Đẻ mèn độc ác - cậu bé sinh đôi thốt lên trong cơn giận dữ - mày không có trái tim hay sao mà tới quấy rầy một đứa đang khổ sở như tao đây hả? Từ lâu mày vẫn làm tao điên tiết khi mày gọi tao là một nửa thằng con trai. Hôm nay, tao rất muốn phanh mày và thằng Cào cào gớm guộc em mày ra làm tư để xem cả hai chị em mày có làm nổi một phần tư cái gì cho ra trò không.

- Úi dà! Cậu bé sinh đôi sinh đẹp ở Bessonnière, vị lãnh chúa đất Joncière bên bờ sông - cô bé Fadette vừa đáp vừa tiếp tục cười khẩy - cậu thật đại dột khi đi cà khía với tớ, người đang tới cho cậu

biết tin tức về người anh em sinh đôi của cậu và bảo cậu nên đi tìm cậu ta ở đâu.

- Thế thì lại là chuyện khác rồi - Landry hết giận và vội nói - Fadette, nếu cậu biết, hãy bảo tớ đi, tớ sẽ rất sung sướng.

- Lúc này làm gì có Fadette cũng như Dế mèn để làm cậu hài lòng - cô bé vẫn liến thoắng - Cậu vừa bảo tớ những điều ngốc nghếch và quái tớ nếu cậu không í ạch và vụng về đến thế. Vậy thì hãy đi một mình mà tìm kiếm người anh em sinh đôi kỳ quặc của cậu, cậu thừa thông minh để tìm thấy đấy.

- Thật là ngu ngốc mà đi nghe mày, một đứa con gái độc ác - Landry quay lưng lại tiếp tục bước - Anh tao ở đâu mày cũng cóc biết gì hơn tao và mày cũng chẳng tài giỏi gì hơn bà mày, một cụ già dối trá và chẳng là cái thứ gì.

Nhưng kéo theo thằng em Cào cào đã bước tới kịp và tiếp tục bám lấy gấu chiếc váy lấm lem tro bụi của nó, cô bé Fadette vẫn đi theo Landry, vừa cười khẩy cô bé vừa không ngớt bảo Landry là không có nó thì đồ cậu ta có thể tìm thấy người anh em sinh đôi. Landry biết không thể tống khứ cô bé và nghĩ có thể bà nó hoặc chính bản thân nó, bằng một pháp thuật nào đó, một mối liên hệ nào đó với yêu quái trên sông, ngăn cản không cho mình tìm thấy Sylvnet, vì thế cậu ta mới quyết định bỏ khu Joncière và quay về nhà.

Cô bé Fadette đi theo tới tận dãy rào ngăn đồng cỏ. Nó vắt vẻo trên cành cây như một con chim ác là và kêu toáng lên:

- Tạm biệt cậu bé sinh đôi xinh đẹp không tìm bỏ mặc anh trai lại phía sau! Đừng chờ cậu ta về ăn tối làm gì; hôm nay và cả ngày mai nữa, cậu cũng không thấy cậu ta đâu; vì ở chỗ cậu ta đang ở, cậu ta không nhúc nhích gì hơn một tảng đá đâu, và con giông sắp kéo tới kia kìa. Đêm nay sẽ vẫn còn cây cối trên sông và dòng sông sẽ cuốn Sylvinet đi xa, thật xa, cậu không bao giờ gặp lại cậu ta nữa đâu.

Landry nghe đủ tất cả những lời độc ác ấy mặc dù cậu gần như không muốn nghe. Mồ hôi lạnh chảy ròng ròng khắp người cậu. Tuy hoàn toàn không tin cậu vẫn nghi: Người ta đồn đại gia đình Fadet có dính dáng tới quỷ sứ, điều đó chưa hẳn đã là vô căn cứ.

- Này, Fanchon - Landry đứng lại và nói - cậu hãy để cho tớ yên, hãy bảo tớ đôi điều về anh tớ, nếu quả cậu có biết.

- Và cậu sẽ cho tớ gì nếu trước khi trời bắt đầu mưa, tớ giúp cậu

tìm thấy cậu ấy? - Fadette vừa hỏi vừa vươn thẳng người trên dây rào và đung đưa, hai cánh tay như thể muốn bay bổng.

Landry không biết mình có thể hứa cái gì và bắt đầu nghĩ: có khi cô bé muốn phỉnh mình để kiểm soát đây. Nhưng gió bắt đầu thổi trong rừng cây và sấm rền vang làm cậu run bần bật như lên cơn sốt. Không phải Landry sợ cơn giông, nhưng quả thực, cơn giông tới đột ngột và cậu thấy không phải bỗng dưng mà có. Trong cơn bão rồi, có thể Landry không thấy giông kéo tới từ phía sau rừng cây trên bờ sông. Vì đã đứng suốt hai tiếng đồng hồ dưới đáy thung lũng, cậu chỉ có thể trông thấy bầu trời khi bắt đầu lên cao. Thực ra, Landry chỉ trông thấy cơn giông vào lúc cô bé Fadette báo cho biết. Và ngay tức khắc váy cô bé phồng lên, mớ tóc đen rối bù xõa ra ngoài khăn bịt đầu không bao giờ được buộc chặt và dựng đứng lên trên hai tai như bờm ngựa; mũ thẳng Cào cào bị một cơn gió mạnh cuốn đi, cũng vất vả lăm Landry mới giữ nổi mũ mình.

Bầu trời, sau hai phút, trở nên mù mịt. Đứng trên hàng rào, Fadette trông cao lớn gấp hai lần ngày thường; cuối cùng, Landry đâm sợ - phải thú thật như vậy.

- Fanchon - cậu nói với Fadette - tớ chịu thua cậu nếu cậu trả anh trai cho tớ. Có lẽ cậu đã trông thấy anh ấy, biết rõ anh ấy hiện ở đâu. Hãy là cô gái tốt bụng đi cậu. Tớ thật không biết cậu có thể tìm thấy cái gì thích thú trong nỗi đau buồn của tớ. Cậu hãy tỏ rõ tấm lòng tốt của mình và tớ nghĩ là cậu tốt hơn cái vẻ bề ngoài và lời lẽ của cậu.

- Nhưng vì sao tớ lại là cô gái tốt bụng đối với cậu cơ chứ - cô bé đáp - khi cậu cho tớ là đứa độc ác trong lúc tớ chưa bao giờ làm hại cậu? Vì sao tớ lại tốt bụng đối với hai cậu bé sinh đôi kiêu hãnh như hai chú gà sống và chưa bao giờ có một chút xíu tình bạn đối với tớ?

- Thôi nào, Fadette - Landry nói tiếp - Cậu muốn tớ hứa với cậu một điều gì đó hả? Hãy nói mau là cậu muốn gì và tớ sẽ cho cậu. Cậu có muốn con dao mới tinh của tớ không?

- Đưa xem nào - như một con ếch, Fadette vừa nói vừa nhảy đến cạnh Landry.

Khi trông thấy con dao mà người cha đỡ đầu của Landry vừa mua với giá mười xu ở phiên chợ trước - con dao kẻ cũng không đến nỗi xấu, cô bé lúc đầu đã hơi thích; nhưng lại thấy ít quá, nó hỏi cậu bé

có sẵn sàng cho con gà mái trắng nhỏ, không lớn hơn một con bồ câu và có lông tới tận đầu ngón chân không.

- Tớ không thể hứa vì con gà mái trắng là của mẹ tớ - Landry đáp - nhưng tớ hứa xin mẹ tớ cho cậu, và tớ bảo đảm với cậu là mẹ tớ sẽ không từ chối. Bà sẽ hết sức vui mừng được gặp lại Sylvinet và sẽ không tiếc gì hết để thưởng công cậu.

- Ui dà!- Cô bé Fadette nói tiếp - và nếu tớ muốn con ngựa con mõm đen của cậu, bà Berbeau cũng cho tớ chứ?

- Trời đất ơi! Sao cậu cứ lằng nhằng thế hả, Fanchon. Này, chỉ cần nói một lời thôi: nếu anh trai tớ đang gặp nạn và cậu đưa ngay tớ đến gặp anh ấy, thì ở nhà tớ, không gà mẹ, gà con nào; không dê, cừu nào bố mẹ tớ không muốn biểu cậu để cảm ơn đâu, tớ tin chắc như vậy.

- Được! Để xem thế nào, Landry.

Fadette vừa nói vừa chia bàn tay nhỏ bé, gầy guộc cho cậu bé sinh đôi nắm lấy để tỏ thái độ đồng tình. Landry làm mà không khỏi hơi run vì lúc đó có bé có đôi mắt rực lửa tưởng chừng một con yêu tinh hiện hình.

- Lúc này tớ sẽ không nói với cậu là tớ muốn gì ở cậu, có lẽ tớ chưa biết; nhưng cậu hãy nhớ kỹ những gì cậu hứa với tớ vào giờ phút này, và nếu cậu không giữ lời hứa, tớ sẽ nói cho mọi người biết là không nên tin lời nói của cậu bé Landry sinh đôi. Giờ đây, tạm biệt cậu và cậu tuyệt đối chớ quên là tớ không đòi hỏi ở cậu gì hết, cho tới ngày tớ quyết định tìm gặp cậu để yêu cầu cậu một điều theo ý muốn của mình và cậu sẽ làm không chậm trễ và cũng không hối tiếc.

- Tốt lắm! Fadette, tớ hứa, xin ký ngay - Landry vừa đáp vừa đập tay mình vào tay cô bé.

- Thế này! - Cô bé bảo, vẻ thật sự kiêu hãnh và vui vẻ - cậu hãy quay trở lại đi dọc bờ sông cho tới lúc nghe tiếng cừu con kêu be be; và nơi nào cậu trông thấy một con cừu con màu nâu, thì cũng ở đó, cậu sẽ trông thấy ngay ông anh cậu: nếu tình hình không xảy ra đúng như lời tớ, cậu không phải giữ lời hứa với tớ nữa.

Để mèn lòi tay Cào cào và cũng không cần để ý xem thằng bé có khó chịu hay không và mặc nó giãy giụa như một con lươn, phóng

đại vào giữa các lùm cây. Landry không còn trông thấy và cũng không còn nghe thấy tiếng hai chị em, cứ như vừa nằm mơ ấy.

Không bỏ phí chút thì giờ nào, cậu liền thử xem có phải con bé Fadette nhạo báng mình không. Chạy một mạch xuống tận phía dưới khu đồng cỏ, đi dọc theo rãnh nước, Landry đã định bước qua vì lúc này cậu đã xem xét và biết chắc Sylvinet không có ở đây; nhưng vừa định đi thì nơi này bỗng nghe tiếng cừu con kêu be be.

"Lạy Chúa tôi! - cậu bé nghĩ bụng - thế là cô bé đã báo cho mình biết; mình nghe tiếng cừu non; chắc anh mình ở đây. Nhưng không biết anh ấy chết hay sống."

Landry nhảy ào xuống rãnh nước, bước vào đám lau lách. Sylvinet không có ở đây. Đi theo dòng nước thêm mười bước chân trong lúc vẫn nghe tiếng be be cậu bỗng trông thấy, trên bờ bên kia cậu anh đang ngồi, ôm con cừu con trong áo blu, con vật quả đúng là màu nâu từ chính mũi đến tận cuối đuôi.

Thấy Sylvinet yên lòng, mặt mũi, quần áo vẫn nguyên vẹn, Landry rất đổi vui mừng, thầm cảm ơn Chúa lòng lành, quên cả việc tạ lỗi Người vì đã cầu viện ma quỷ để có được niềm hạnh phúc này. Sylvinet, cho tới lúc này vẫn chưa trông thấy và không có vẻ gì là nghe thấy cậu em vì tiếng nước chảy mạnh trên đá sỏi. Landry dừng lại, không nhìn cậu anh nữa, cậu kinh ngạc trông thấy Sylvinet - đúng như lời cô bé Fadette bảo lúc này - ngồi giữa những thân cây bị gió dập dũ dội, và không hề nhúc nhích chẳng khác gì một tảng đá.

Mọi người ở vùng chúng tôi đều biết ngồi trên bờ sông lúc gió to là nguy hiểm. Phần dưới ở cả hai bên bờ đều bị lở, không phải không có cơn giông làm trốc rẽ một số cây trần vốn không ăn sâu vào lòng đất, chúng có thể bất ngờ đổ xuống đè lên người. Nhưng Sylvinet không hề tỏ ra quan tâm tới hiểm họa ấy, tuy cậu ta không ngu dốt hay điên dại hơn bất cứ ai khác. Cậu ta không nghĩ đến tai họa chẳng khác gì đã tìm được nơi an toàn trong một cái kho lúa vững chãi. Một mải vì chạy suốt cả ngày và lang thang không mục đích, và tuy may mắn không bị chết đuối trong dòng sông, nhưng

phải nói là cậu ta đắm chìm trong sầu muộn và giận hờn tới mức ngồi đó như một cái rễ cây, mắt đăm đăm nhìn theo dòng nước, mặt xanh tựa một tàu lá, miệng hé mở như một con cá con ngáp ngáp dưới ánh mặt trời, tóc rối tung trong gió, thậm chí không đoái hoài gì tới con cừu con lạc đàn trong đồng cỏ cậu ta bắt gặp và thương hại mang theo. Cậu ta ôm con vật vào áo blu, định đưa về đàn, nhưng giữa đường, quên hỏi cừu của ai. Cậu ta bế nó trên đầu gối, để nó kêu mà không hề nghe thấy, trong khi con vật nhỏ cất lên tiếng be be buồn bã và nhìn ngó xung quanh với đôi mắt trong veo to tướng, kinh ngạc sao không có một con vật đồng loại nghe tiếng, và không nhận thấy cánh đồng cỏ quen thuộc, cũng không thấy mẹ, thấy chuồng ở cái chốn âm u và lau lách này, trước một dòng sông chắc hẳn làm nó vô cùng sợ hãi.

Giá không bị ngăn cách bởi con sông trong suốt rộng không quá bốn năm mét nhưng có chỗ khá sâu, chắc chắn Landry đã nhảy tới ôm lấy cổ cậu anh, chẳng phải nghĩ ngợi gì hơn. Nhưng vì Sylvinet thậm chí cũng không thấy mình nên cậu có thì giờ để nghĩ cách lôi cậu anh ra khỏi cơn mơ màng như thế nào và thuyết phục anh sao để dẫn cậu ta về nhà.

Landry tự hỏi trong trường hợp thế này bố mình vốn khôn ngoan và bình tĩnh bằng bốn người, sẽ xử sự ra sao? Cậu tin rằng ông lão Barbeau hẳn sẽ hết sức dịu dàng và làm như thể chẳng có gì xảy ra để không tỏ cho Sylvinet biết cậu ta gây ra biết bao nỗi kinh hoàng, không để cậu ta phải quá ân hận nhưng cũng không đến nỗi khuyến khích cậu ta tái diễn một cơn giận dữ khác.

Thế là Landry bắt đầu huýt sáo, như thể gọi chim sáo bảo chúng cất tiếng hát, kiểu lũ mục đồng thường làm khi đi dọc các bụi cây lúc chạng vạng tối. Sylvinet ngẩng đầu và trông thấy em. Cậu ta xấu hổ đứng vụt dậy vì tưởng em chưa trông thấy mình. Landry làm như thể vừa chợt trông thấy anh:

- Kia, anh Sylvinet đấy à? Em chờ anh suốt cả sáng nay. Biết anh đi vắng từ lâu, em ra đây dạo chơi trong lúc chờ bữa ăn tối mà em tin là anh sẽ về cùng ăn. Nhưng bây giờ anh đang ở đây, hai anh em ta cùng về vậy. Chúng ta đi xuôi dòng sông, anh bên kia, em bên này và sẽ gặp nhau ở chỗ khúc cạn Roulette (chỗ này ở phía phải bà lão Fadet).

- Thôi đi - Sylvinet nói và cúi xuống ôm lấy con cừu con không vui lòng chịu đi theo vì nó cũng chỉ mới quen biết cậu ta.

Hai anh em đi xuôi dòng sông nhưng không dám nhìn nhau nhiều vì sợ để lộ ra nỗi buồn giận hờn và niềm vui được gặp nhau. Chốc chốc Landry nói với cậu anh một đôi lời vì muốn tỏ ra mình không

biết đến cơn giận của cậu anh. Cậu hỏi anh nhật được con cừu con ở đâu. Sylvinet không thể nói rõ vì không muốn thú nhận là cậu đã đi rất xa, thậm chí không biết cả tên gọi những nơi mình đã đi qua. Thấy anh bối rối, Landry vội bảo:

- Chuyện ấy rồi anh sẽ kể với em sau, chúng ta không nên đứng lâu dưới cây dọc bờ sông, trời bắt đầu mưa đấy, và gió cũng sẽ nổi lên. Và Landry nghĩ: "Quả là Dế mèn báo cho mình rằng mình sẽ gặp anh ấy trước khi trời bắt đầu đổ mưa. Rõ ràng cô gái ấy biết nhiều hơn chúng mình".

Landry không muốn nghĩ là mình đã giải bày với bà lão Fadet đến mười lăm phút đồng hồ, đã năn nỉ cụ nhưng bà lão chẳng thèm nghe giải bày. Còn con bé Fadette mà cậu chỉ trông thấy lúc ra khỏi nhà, rất có thể đã trông thấy Sylvinet trong thời gian ấy. Cuối cùng, cậu nhớ lại: nhưn làm sao khi gặp, con bé lại biết cậu buồn phiền, nó đâu có mặt trong khi cậu giảng giải với người bà?

Landry quên khuấy là mình đã hỏi người tin tức về cậu anh trên đường đi từ Joncière, và có thể một người nào đó đã nói lại với Fadette; hoặc giả cô bé đã nghe phần cuối câu chuyện của mình với người bà trong lúc ả núp đầu đó, như cô ta vẫn thường làm để biết được tất cả những gì có thể giúp cô ta thỏa mãn tính tò mò.

Về phần Sylvinet, cậu ta cũng tìm cách cắt nghĩa hành vi không tốt của mình đối với em và mẹ. Cậu ta không hề nghĩ tới thái độ giả dò của Landry, và không biết nói gì với em bây giờ vì trong đời mình cậu ta chưa nói dối bao giờ và cũng chưa bao giờ giấu em điều gì. Cậu ta rất khổ sở khi lội qua chỗ cạn, vì đến lúc ấy vẫn chưa biết làm thế nào để thoát khỏi tình trạng bối rối.

Vừa bước tới bờ sông, Landry ôm hôn cậu anh ngay. Trái với lệ thường, cậu hôn anh nồng nhiệt và cố kìm mình không hỏi han gì hết, vì cậu thấy rõ Sylvinet sẽ không biết nói gì. Rồi cậu đưa anh trở về nhà, nói với anh đủ mọi chuyện, trừ chuyện đang làm bận tâm cả hai anh em. Đi qua trước nhà bà lão Fadet, cậu để ý xem có thấy Fadette không, và cảm thấy muốn ngỏ lời cảm ơn cô bé. Nhưng cửa đóng kín và không nghe thấy tiếng động nào khác ngoài tiếng thằng bé Cào cào rống lên vì bị bà cho ăn đòn như vẫn thường xảy ra vào mọi buổi tối, bất luận nó có đáng bị trừng phạt

hay không.

Cậu thấy khó chịu khi nghe tiếng thằng bé khóc.

Sylvinet bảo em:

- Thật là một căn nhà gớm guốc, rất nghe tiếng kêu và tiếng roi vọt. Anh biết chắc là chẳng có ai xấu xa và tính thất thường như thằng bé Cào cào này, còn con Dế mèn, anh thấy nó không đáng hai đồng xu. Hai đứa bé thật tội nghiệp: không cha, không mẹ, phải sống nhờ vào mù già đồng bóng này, một con người độc ác và không cho chúng gì hết.

- Khác hẳn với gia đình ta - Landry đáp - không bao giờ bố mẹ đánh chúng ta một roi nhỏ. Kể cả khi phải mắng mỏ chúng ta vì những trò nghịch ngợm trẻ con. Bao giờ bố mẹ cũng nói năng dịu dàng, nhận hậu, hàng xóm, láng giềng không bao giờ nghe thấy. Có những người quá sung sướng như thế đấy; thế mà cô bé Fadette, đứa trẻ bất hạnh nhất là bị đối xử tàn tệ nhất trần gian, lại luôn luôn cười và không bao giờ phàn nàn gì hết.

Sylvinet hiểu lời trách móc của em và ân hận về lỗi lầm của mình. Từ buổi sáng cậu ta đã thật sự hối hận và đã hai mươi lần, muốn trở về nhà; nhưng vì xấu hổ nên không dám về. Lúc này, trái tim nhức nhối, cậu ta khóc, không nói lên lời. Nhưng cậu em nắm lấy tay cậu anh và bảo:

- Anh Sylvinet, trời mưa to quá, chúng mình phi nước đại đi thôi.

Thế là hai anh em bắt đầu chạy và Landry tìm cách làm cho cậu anh cười, còn Sylvinet thì cố cười để làm vui lòng em.

Tuy nhiên, về tới nhà, Sylvinet muốn ẩn vào kho lúa vì sợ bố mắng. Nhưng không coi mọi sự việc nghiêm trọng như bà mẹ, lão Barbeau chỉ trêu đùa cậu ta. Và bà Barbeau, đã được chồng giảng giải, cố gắng che giấu nỗi buồn trước mặt con. Chỉ có điều là trong lúc lo cho hai con sưởi ấm trước ngọn lửa đỏ và chuẩn bị chúng ăn tối, thì Sylvinet thấy rõ bà khóc, và chốc chốc bà nhìn cậu ta với vẻ lo lắng và âu sầu. Giá chỉ có mình và mẹ, cậu ta đã xin lỗi mẹ và vuốt ve để an ủi mẹ. Nhưng ông bố không ưa những cái trò ủy mị ấy, và Sylvinet buộc phải lên giường ngay sau bữa ăn tối mà chưa

nói năng được gì vì quá mệt mỏi. Suốt từ sáng, cậu ta không ăn uống gì và ngay sau khi ăn tối xong, cậu cảm thấy như người say rượu và đành phải để cho cậu em cởi bỏ quần áo giúp và đưa vào giường. Landry ngồi lại bên mép giường, cầm một bàn tay anh trong tay mình.

Sau khi thấy cậu anh ngủ thật say, Landry cáo từ bố mẹ, và không hề nhận ra là mẹ hôn mình đầm thắm hơn những lần khác. Cậu ta vẫn đinh ninh mẹ không thể yêu thương mình bằng cậu anh, và không hề ganh tị, luôn luôn tự nhủ mình không đáng yêu bằng, và chỉ được dành phần xứng đáng với mình. Cậu phục tùng điều đó vì kính trọng mẹ cũng như vì tình thân đối với anh mà cậu ta cho là cần được vuốt ve và an ủi hơn mình.

Sáng hôm sau, Sylvinet chạy tới cạnh giường mẹ trước khi bà dậy và cởi mở tâm tình, thú nhận nỗi ân hận và xấu hổ của mình kể với mẹ, mình khổ sở đến như thế nào từ bấy lâu nay, không phải khổ vì xa cách Landry, mà vì tưởng Landry không còn yêu thương mình. Khi mẹ hỏi sự tình thế nào, cậu ta không sao giải bày nỗi tình cảm của mình, vì nó ở trong con người mình như một thứ bệnh hoạn. Bà mẹ hiểu cậu ta hơn, chứ không như cái cách mà bà muốn biểu lộ ra bên ngoài. Trái tim phụ nữ dễ dàng chia sẻ những đau đớn ấy, và bản thân bà cũng thường đau khổ khi thấy Landry thanh thản đến thế trong việc biểu lộ lòng can đảm và đức độ của nó.

Nhưng giờ đây, bà thừa nhận ghen tỵ là điều xấu trong mọi tình cảm yêu thương, kể cả những tình cảm Chúa đòi hỏi ta nhiều nhất, và bà không muốn khuyến khích Sylvinet đi theo con đường ấy. Bà giảng giải cho cậu ta thấy cậu đã làm cho cậu em đau khổ như thế nào và cậu em đã tỏ rõ lòng nhân sau ra sao khi không một lời phàn nàn hay tỏ vẻ khó chịu. Sylvinet cũng thừa nhận như vậy và đồng ý là em mình ngoan đạo hơn mình. Cậu ta hứa và quyết tâm sửa chữa với một ý chí thành thực.

Vượt lên cả bản thân mình, tỏ vẻ yên tâm và mãn nguyện trong lúc được mẹ lau khô nước mắt, và giải đáp mọi lời trách móc bằng những lý lẽ rất xác đáng, Sylvinet hết sức cố gắng để hành động

một cách tự nhiên và công bằng đối với cậu em, nhưng trong lòng Sylvinet vẫn đọng lại một chút đắng cay.

“Em mình - cậu ta nghĩ, tuy thực lòng không muốn - ngoan đạo và công minh hơn mình. Mẹ thân yêu bảo như vậy và sự thật là như vậy, nhưng nếu nó yêu mình cũng mãnh liệt như mình yêu nó, thì nó đã không dễ bảo đến thế”.

Và cậu ta nhớ lại vẻ bình tĩnh, hầu như hờ hững của Landry khi gặp lại mình ngoài bờ sông. Cậu ta nhớ đã nghe tiếng huýt sáo như thế nào trong khi Landry đi tìm kiếm mình đúng vào lúc chính mình thực sự nghĩ tới chuyện nhảy xuống sông. Khi từ nhà ra đi, Sylvinet không có ý nghĩ như vậy. Nhưng đến chiều tối, cậu ta nghĩ tới mấy lần và tin chắc cậu em không tha thứ cho mình việc hờn giận và lần đầu tiên trong đời trốn tránh em. “Giá chính nó gây ra cho mình sự sỉ nhục đấy - cậu ta nghĩ - mình không bao giờ nguôi nổi. Mình rất mừng nó đã tha thứ cho mình, nhưng mà vẫn nghĩ sao mà nó có thể tha thứ dễ dàng đến vậy”. Nghĩ tới đó, cậu bé tội nghiệp lại không ngớt vừa tự dằn xé bản thân vừa thở dài buồn bã.

Nhưng vì Thượng Đế luôn luôn ban thưởng và giúp đỡ chúng ta, miễn chúng ta có thiện chí làm Người vui lòng, nên Sylvinet tỏ ra có lý trí hơn trong suốt năm ấy; không còn cãi cọ và hờn dỗi với em nữa, cuối cùng yêu thương một cách bình tĩnh hơn, và sức khỏe hồi phục rồi trở nên cường tráng sau khi chịu đựng bao nỗi lo âu, day dứt.

Ông bố để cậu ta lao động nhiều hơn vì nhận thấy càng bớt lo lắng đến sức khỏe, người ta càng khỏe mạnh hơn lên. Nhưng lao động ở nhà mình không bao giờ bằng lao động làm thuê ở nhà người khác. Nhờ thế, Landry, vốn không hề trốn tránh công việc, năm ấy tăng thêm thể lực và cường tráng hơn so với cậu anh. Những khác biệt nho nhỏ người ta vốn quan sát thấy giữa hai anh em, ngày càng rõ nét hơn, và từ tinh thần chuyển lên gương mặt.

Tròn mười lăm tuổi, Landry hoàn toàn trở thành một chàng trai đẹp đẽ, còn Sylvinet thì vẫn là một thiếu niên xinh xắn mảnh mai hơn và không sắc sảo bằng. Vì vậy, thiên hạ không còn lẫn lộn người này với người kia, và tuy họ vẫn giống nhau như hai anh em, ngay tức thì người ta không còn cho là hai anh em sinh đôi nữa. Landry được coi là em vì chào đời sau Sylvinet một tiếng, nhưng những ai mới trông thấy họ lần đầu đều nghĩ là Landry lớn hơn một hai tuổi.

Và điều đó làm tăng lòng yêu mến của lão Barbeau, người vẫn coi trọng thể lực và vóc dáng theo kiểu đích thực của người nông dân.

Sau buổi gặp gỡ giữa Landry và cô bé Fadette, trong những ngày đầu chàng trai có phần băn khoăn về lời hứa của mình. Trong lúc cô gái cứu mình thoát khỏi lo âu, cậu ta sẵn sàng cam đoan là bố mẹ mình sẽ vui lòng cho tất cả những thứ quý giá nhất ở Bessonnrière. Nhưng khi thấy lão Barbeau không coi cơn hờn dỗi của Sylvinet là việc hệ trọng và không hề tỏ ra băn khoăn, cậu ta sợ bố mẹ sẽ đuổi cô bé Fadette ra khỏi cửa, chế giễu cái trò bói toán của cô ta và những lời hứa hẹn của mình, nếu cô bé tới đòi phần thưởng.

Nỗi lo sợ ấy khiến Landry hết sức xấu hổ với chính mình. Sầu muộn càng tiêu tan, cậu càng cho việc mình tin có pháp thuật trong sự việc vừa xảy ra là hết sức đơn giản. Cậu không tin cô bé Fadette chế giễu mình, nhưng vẫn cảm thấy có cái gì đáng nghi ngờ trong đó, và cậu không có lý do xác đáng để chứng minh với bố là mình đã xử sự đúng khi hứa hẹn những điều quan trọng như vậy. Mặt khác cậu cũng không biết sẽ hủy bỏ bằng cách nào lời thề mà mình đã đưa ra bằng cả linh hồn và lý trí.

Nhưng thật hết sức ngạc nhiên, ngày hôm sau xảy ra sự việc, rồi suốt cả tháng, suốt cả một mùa, không hề nghe ai nói tới cô bé Fadette, ở Bessonnrière cũng như ở Priche. Cô bé không tới nhà lão Caillaud để xin gặp Landry, cũng không tới nhà Barbeau để đòi hỏi gì hết. Khi Landry trông thấy cô bé đằng xa, trên cánh đồng, cô không hề đi về phía cậu, cũng không hề tỏ vẻ chú ý tới cậu, trái với thói quen cô bé vốn thường chạy theo mọi người, hoặc nhìn ngó vì tò mò, để cười đùa với những người vui tính, hoặc trêu chọc, chế giễu những kẻ làm lơ.

Vì nhà bà lão Fadet ở giữa Priche và Cosse, nên không thể không có một ngày nào đó Landry chạm trán với cô bé Fadette trên đường, và một khi con đường chằng chịt gò lồi, thì lúc đi ngang qua nhau, họ không thể không vờ vai nhau một cái, hay nói với nhau một lời.

Thế rồi một buổi chiều, cô bé Fadette đuổi ngỗng về nhà, thằng Cào cào theo sát gót, còn Landry thì đưa đàn ngựa cái từ đồng cỏ về Priche, và hai bên gặp nhau trên con đường hẹp nằm giữa hai ngọn đồi, không sao có thể tránh mặt nhau được. Landry đỏ bừng mặt vì sợ nghe cô bé đòi mình thực hiện lời hứa, và vì không muốn may mắn khích lệ cô ta, cậu vội nhảy lên lưng một con ngựa khi thoáng thấy Fadette từ xa, và thúc ngựa phi nước đại, nhưng con ngựa bị đau chân, không chạy nhanh được. Thấy đã tới gần sát cô bé Fadette, Landry không dám nhìn, giả vờ ngoài đầu lại để xem đàn ngựa con có chạy theo không. Khi cậu nhìn lại phía trước, thì Fadette đã vượt qua mà không nói nửa lời, thậm chí Landry cũng không biết cô bé có nhìn mình không, và bằng ánh mắt hay nụ cười, có khuyến khích mình cất lời chào hỏi không. Cậu chỉ còn trông thấy chú bé Cào cào vốn bao giờ cũng nghịch ngợm và độc ác, nhặt một hòn đá ném vào chân ngựa. Landry rất muốn quát cho chú bé một roi, nhưng sợ phải dừng ngựa và phải giải thích này nọ với cô chị nên giả vờ như không trông thấy và tiếp tục cho ngựa chạy, không nhìn lại phía sau.

Một lần khác, Landry gặp cô bé Fadette, cũng ít nhiều tương tự như vậy. Dần dà, cậu đánh bạo nhìn cô bé, và càng lớn lên, khôn thêm, cậu càng không quá lo sợ về một việc còn con con như vậy. Nhưng khi có đủ can đảm, bình tĩnh nhìn cô bé như thể chờ đợi bất cứ điều gì cô ta nói với mình, cậu ngạc nhiên thấy cô bé cố tình quay đi, như thể cô ta có cái gì sợ hãi mình cũng giống như mình có gì sợ hãi cô ta. Vì thế, Landry hoàn toàn trở nên bạo dạn với bản thân mình, và với trái tim trung thực, cậu ta hỏi phải chăng mình có lỗi lớn là đã không cảm ơn cô gái, cô hiểu biết hoặc ngẫu nhiên đã mang lại niềm vui cho mình. Cậu quyết định hãy gặp cô gái là mình sẽ hỏi trước, và chính lúc cơ hội tới, cậu bước ít ra cũng đến mười bước

về phía cô ta để bắt đầu chào hỏi và chuyện trò.

Nhưng khi Landry bước tới gần, cô bé Fadette tỏ vẻ kiêu hãnh và gần như giận dữ; cuối cùng cô quyết định nhìn cậu, nhìn với một thái độ khinh miệt tới mức làm cậu hết sức bối rối, không dám nói nửa lời.

Đó là lần cuối cùng trong năm Landry tới gần cô bé, vì từ hôm ấy, hề trông thấy Landry từ xa là Fadette quàng sang phía khác: ẩn vào một nơi nào đó, hay bỏ đi xa hẳn để tuyệt đối không trông thấy cậu ta. Landry nghĩ rằng cô bé giận vì thái độ bội bạc của mình; nhưng thấy cung cách ra chiều ghê tởm của cô ta, cậu không dám tính chuyện làm gì để sửa chữa thiếu sót. Fadette không phải là đứa trẻ như mọi đứa khác, bản tính không hay sợ hãi, thậm chí thích trêu chọc cho người ta chửi rửa hay nhạo báng, vì biết mình đủ miệng lưỡi sắc sảo để đối đáp và bao giờ cũng thắng với lời lẽ châm chọc sâu cay nhất. Chưa bao giờ người ta thấy cô bé hèn dỗi, và họ chê trách nó thiếu lòng kiêu hãnh tương xứng với một cô gái đã đến tuổi mười lăm và bắt đầu tự cảm thấy mình "đâu đến nỗi". Cô ta luôn luôn có dáng dấp một con nhãi ranh, thậm chí thích trêu chọc Sylvinet, quấy rầy, làm cậu ta điên tiết lên, khi bắt gặp cậu ta mơ màng quên cả trời đất. Cô bé bao giờ cũng đi theo Sylvinet một quãng đường, chế giễu chuyện sinh đôi làm trái tim cậu ta nhức nhối bằng cách bảo Landry không hề yêu thương cậu ta và giễu cợt cả nỗi đau buồn của cậu ta nữa. Bởi vậy, cậu bé Sylvinet tội nghiệp càng tin hơn cả Landry rằng Fadette là phù thủy, vẫn kinh ngạc thấy cô ta đoán được ý nghĩ của mình và ghét cay ghét đắng cô bé. Cậu ta khinh miệt cô gái và cả gia đình cô, và cũng như Fadette tránh mặt Landry, Sylvinet tránh mặt con Đế mèn độc ác này, kể theo cậu ta nghĩ, sớm hay muộn cũng sẽ theo gương người mẹ đã từng có hành vi xấu xa, bỏ chồng và cuối cùng đi theo lũ lính tráng. Ít lâu sau khi sinh thằng bé Cào cào, mẹ ta đi tìm người bán hàng rong cho quân đội, và từ ấy, không còn nghe ai nói tới mẹ ta nữa. Người chồng đã chết vì sầu muộn và xấu hổ. Và vì vậy, bà lão Fadet buộc phải nuôi hai đứa trẻ mà không hề chăm sóc, vừa vì thói keo kiệt vừa vì tuổi cao, không sao trông coi và giữ gìn chúng cho sạch sẽ được.

Vì tất cả những lý do ấy, Landry - tuy không kiêu hãnh như Sylvinet - vẫn ghét bỏ con bé Fadette, và ân hận đã chuyện trò với

nó. Cậu giữ kín không cho ai biết điều đó, thậm chí cả với Sylvinet, không muốn thổ lộ cho anh trai biết nỗi băn khoăn của mình về cô gái. Còn về phía mình, Sylvinet cũng không nói cho Landry biết tất cả những lời độc địa của cô bé Fadette, cậu ta còn thấy xấu hổ khi nói ra việc cô ta đoán được thói ganh tị của mình.

Nhưng thời gian cứ trôi qua. Ở lứa tuổi hai anh em nhà này, tuần lễ tưởng như là tháng, và tháng như là năm đối với sự thay đổi về hình hài và trí tuệ. Chẳng bao lâu Landry quên phất biến cố của mình, và sau chút đỉnh băn khoăn về kỷ niệm đối với cô bé Fadette, cậu không nghĩ tới nữa, coi như thể một giấc mơ.

Khoảng mười tháng trôi qua kể từ khi Landry rời Priche, và đã gần tới lễ Thánh Jean, tức là hết kỳ hạn cậu nhận làm việc ở nhà ông lão Caillaud. Rất hài lòng về cậu bé, con người tốt bụng này quyết định giữ cậu lại tiếp tục làm việc. Landry không đòi hỏi gì hơn là tiếp tục ở lại nơi kề cận gia đình và kéo dài hợp đồng với những người ở Priche vốn rất thích hợp với mình. Thậm chí, cậu còn cảm thấy có cảm tình với một cô cháu họ của ông lão Caillaud, tên là Madelon, một cô gái khá xinh. Cô ta hơn cậu một tuổi và đối xử với cậu có phần như đối với một đứa trẻ. Nhưng cung cách ấy mỗi ngày một giảm bớt, và nếu như vào đầu năm, cô gái chế giễu cậu khi cậu hôn cô trong một trò chơi, thì trái lại, vào cuối năm, đáng lẽ trêu chọc cậu, cô ta lại đỏ mặt xấu hổ, không còn dám đứng một mình với cậu ta trong chuồng bò hay trong kho lúa nữa.

Gia đình Madelon không hề nghèo túng, và cuộc hôn nhân của cặp trai gái này rất có thể được sắp xếp sau này. Cả hai gia đình đều được tiếng tốt và được trọng vọng trong toàn vùng. Rốt cuộc, thấy hai đứa trẻ bắt đầu tìm kiếm nhau và cả lo sợ nhau, ông lão Caillaud bảo ông Barbeau là chúng rất có thể là một cặp đẹp đôi đấy, và để cho chúng làm quen nhau một cách tử tế và lâu dài, chẳng có hại gì.

Vì vậy, tám ngày trước lễ thánh Jean, đã có sự thỏa thuận là Landry sẽ ở lại Priche, và Sylvinet cứ ở lại nhà với bố mẹ. Nhờ lý trí đã khá hơn, và cũng vì ông Barbeau bị ốm, nên cậu ta biết lo làm lụng. Sylvinet rất sợ phải đi xa, và nỗi lo sợ ấy đã tác động tốt, cậu ta ngày càng cố gắng chiến thắng tình cảm thái quá đối với Landry,

hoặc chí ít không để quá lộ liễu. Nhờ vậy, gia đình Bassonnière trở lại bình yên và vui vẻ, tuy hai anh em sinh đôi mỗi tuần chỉ còn gặp nhau một hai lần.

Ngày lễ thánh Jean đối với họ là một ngày hạnh phúc: hai anh em cùng nhau lên phố xem chợ thuê người cho đô thị và nông thôn, dự buổi lễ hội tổ chức sau đó trên quảng trường. Landry nhiều lần nhảy với cô nàng Madelon xinh đẹp; về để làm vui lòng cậu em, Sylvinet cũng thử nhảy. Cậu ta lúng túng, nhưng tỏ lòng quý mến, Madelon cầm tay và mặt đối mặt, giúp cậu ta tập từng bước một. Vì cùng ở đây với cậu em, Sylvinet hứa tập nhảy cho giỏi, để che lấp một niềm vui mà cho tới lúc bấy giờ Landry vẫn làm cậu ta khó chịu.

Cậu ta không cảm thấy ganh tỵ nhiều với Madelon vì Landry tỏ ra đúng mực và thận trọng. Vả lại, Madelon khen ngợi và khuyến khích cậu ta. Nàng không tỏ vẻ khó chịu và ai đó không tin tưởng có thể cho rằng nàng thiên về người anh sinh đôi này hơn. Landry có thể ghen tuông nếu cậu ta không phải là kẻ thù, theo bản chất, của ghen tuông. Có thể có một cái gì đó tôi không rõ mạch bảo Landry mặc dù cậu rất ngây thơ, là Madelon chỉ hành động để làm vui lòng cậu và có cơ hội để gặp cậu nhiều hơn.

Mọi việc diễn ra hết sức tốt đẹp trong khoảng ba tháng, cho tới ngày lễ thánh Andoche là ngày lễ thành hoàng của thị trấn Cosse ròi đúng vào những ngày cuối tháng chín.

Ngày hôm ấy, vốn luôn luôn là ngày lễ lớn và vui vẻ đối với hai anh em sinh đôi vì có khiêu vũ và đủ thứ trò chơi dưới những cây hồ đào của giáo đường, nhưng lại mang đến cho họ những buồn phiền mới họ không hề chờ đợi.

Lão Caillaud cho phép Landry từ tối hôm trước về ngủ ở nhà để kịp dự hội ngay từ sáng sớm hôm sau. Cậu ra đi trước bữa ăn tối, rất thích thú là gây bất ngờ cho cậu anh trai vốn chờ đón mình vào hôm sau. Ban ngày, Landry chưa bao giờ sợ gì hết; nhưng nếu thích đi một mình trong đêm trên các nẻo đường, nhất là vào mùa thu, mùa phù thủy và ma trơi bắt đầu có cơ hội tốt để hoạt động vì sương mù giúp chúng che giấu những trò tinh quái và bùa phép, thì hẳn là không thích hợp với lứa tuổi của cậu, trên xứ sở không phải

quê hương mình. Vốn quen đi một mình vào bất kỳ giờ nào để đưa bò đi hay lừa bò về, tối hôm đó, quả là Landry không có gì lo sợ hơn những tối khác; nhưng cậu ta bước nhanh và hát to, vì biết rằng tiếng hát con người quấy phá và xua đuổi những con vật độc ác và những con người xấu bụng.

Khi tới phía bên phải khúc sông cạn lổn nhổn những viên cuội tròn, Landry vén ống quần lên, vì nước có thể ngập tới trên mắt cá chân, cậu chú ý không bước thẳng vì khúc sông cạn chảy ngoằn ngoèo. Cả bên phải cũng như bên trái đều có những chỗ sâu. Landry biết rất rõ khúc sông nên không thể nhầm lẫn. Vả lại, từ đây, nhìn qua hàng cây đã trụi lá mất quá nửa, cậu đã trông thấy chút ánh sáng mờ mờ phát ra từ căn nhà bà lão Fadet; và nhờ thế, người ta không thể lạc đường, miễn đi theo hướng ánh sáng.

Tuy nhiên, dưới rặng cây, trời tối đen như mực và Landry phải dùng gậy dò khúc sông cạn trước khi bước. Cậu ngạc nhiên thấy mức nước cao hơn thường ngày, nhất là khi nghe tiếng nước chảy qua cửa cống mà người ta mở từ hơn một tiếng đồng hồ. Tuy vậy, vì trông rõ ánh sáng ở cửa sổ nhà Fadetle, cậu ta vẫn bước xuống. Nhưng mới bước được hai bước, đã thấy nước lên quá đầu gối, và phải quay trở, vì cho là mình nhầm đường. Cậu thử đi nhích sang phía trên và phía dưới nhưng ở cả phía này lẫn phía kia nước lại càng sâu hơn. Vừa rồi, trời không mưa, cửa cống vẫn mở. Quả là khác thường.

Chương XII

“Chắc hẳn - Landry nghĩ bụng - mình đã đi lạc sang con đường dành cho xe bò rồi, vì lần này, mình trông thấy ngọn đèn nhà Fadette ở bên phải, mà đáng lẽ nó phải ở bên trái cơ”.

Cậu đi ngược hẳn một đoạn đường, và nhắm mắt lại, quành một vòng để thay đổi phương hướng. Khi thấy rõ cây cối quanh mình, cậu biết mình đi đúng và quay trở lại bờ sông. Nhưng dù có thể lội qua khúc sông cạn dễ dàng, cậu vẫn không dám bước quá ba bước, vì bỗng thấy, hầu như phía sau lưng mình, ánh sáng nhà Fadette mà đáng lý ra phải ở đúng trước mắt. Cậu trở lên bờ và lại trông thấy luồng ánh sáng ấy đúng theo vị trí phải có của nó. Cậu quay xuống khúc sông cạn trong lúc rẽ ngoặt theo một hướng khác, và lần này, bước lên gần tới thất lưng; tuy thế cậu vẫn bước tiếp, vì ngỡ mình đã gặp phải một chỗ sâu nhưng hy vọng sẽ thoát ra khỏi bằng cách đi theo hướng luồng ánh sáng.

Rồi Landry buộc phải đứng lại, vì nước ngày càng sâu, lên tận ngang vai. Nước lạnh buốt. Cậu đứng lặng một lát, băn khoăn không biết có nên quay trở lại không, vì thấy luồng ánh sáng đổi chỗ, thậm chí thấy nó chuyển động, chạy, nhảy, từ bờ bên này chuyển qua bờ bên kia, và cuối cùng chia thành hai luồng soi bóng xuống nước, rồi đứng đó tựa một con chim đứng đưa trên đôi cánh và phát ra một thứ tiếng rào rào khe khẽ như tiếng một cây đèn dầu.

Landry sợ suýt hoảng loạn, cậu đã từng nghe nói về đốm lửa đối lửa và độc ác kia, rằng nó thích thú đánh lạc hướng những ai nhìn nó và dẫn họ xuống chỗ nước sâu nhất trong lúc vừa cười theo cách của nó vừa chế giễu sự khiếp hãi của người ta.

Landry nhắm mắt để không trông thấy nó, và khi đánh liều quay ngoắt người lại thì đã thấy mình ra khỏi chỗ nước sâu và đứng trên bờ. Cậu nằm vật xuống thảm cỏ nhìn con ma trôi tiếp tục nhảy nhót cười sáng sặc.

Quả thật phải trông thấy một thứ gớm guốc! Khi thì nó luồn lỏi như một con chim bói cá, khi lại biến mất hoàn toàn. Lúc khác, trông nó to tướng bằng cái đầu của một con bò, và ngay sau đó, trở nên nhỏ xíu tựa một con mắt mèo; nó vờn quanh Landry nhanh tới mức làm cậu lóa cả mắt; và cuối cùng, thấy cậu bé không muốn theo mình, nó quay lại vùng vẫy trong đám lau sậy về giận dữ và thốt ra những lời xác xược.

Landry không dám nhúc nhích vì quay trở không phải là cách làm ma trôi chạy trốn. Người ta biết nó nhất quyết đuổi theo những người bỏ chạy, ngang đường họ cho tới lúc làm họ phát điên lên và sa vào bước hiểm nguy. Cậu đang run bắn lên vì sợ hãi và vì rét, cậu bỗng nghe ở phía sau một giọng hát khe khẽ rất mực du dương.

Và cùng ngay lúc đó, cô bé Fadette - đang sắp sửa vui vẻ lội qua dòng nước, không hề tỏ ra sợ hãi hay kinh ngạc khi thấy ma trôi. Vấp phải Landry đang ngồi trên cỏ cô ta lùi lại và chửi bới ngoa ngoắt ngang tầm một gã con trai mất dạy nhất.

- Tớ đây, Fanchon - Landry nói, đứng dậy - Cậu chớ sợ. Tớ đâu phải là kẻ thù của cậu.

Landry nói như vậy vì cậu sợ cô bé cũng không kém gì sợ ma trôi. Cậu đã nghe tiếng hát của cô bé và thấy rõ cô ta làm trò pháp thuật với ma trôi: con ma nhảy múa, quẩn quại như một thằng điên trước mặt cô gái, như thể nó thích thú được gặp cô ta.

- Tớ thấy rõ - cô bé Fadette nói sau một thoáng say nghĩ - là cậu nịnh tớ, cậu bé sinh đôi đẹp ạ, vì cậu sợ đến muốn chết, và giọng cậu tắc nghẽn lại trong cuống họng. Thôi đi, trái tim tội nghiệp, ban đêm, người ta không kiêu hãnh như ban ngày đâu, và tớ đánh cuộc là cậu không dám qua sông nếu không có tớ.

- Tớ nói thật là tớ vừa ở dưới đó lên - Landry bảo - và suýt nữa thì

chết đuối. Fadette, cậu định mạo hiểm xuống dưới đó hả? Cậu không sợ đi lạc sao?

- Ô! Sao tớ lại lạc được? Nhưng tớ thấy rõ cái gì làm cậu sợ rồi - cô bé Fadette vừa đáp vừa cười - Vậy, anh chàng thỏ để hãy đưa tay đây; con ma trời không độc ác như cậu tưởng đâu, nó chỉ làm hại những ai kinh hãi nó mà thôi. Tớ vẫn thường gặp nó mà, bọn tớ quen biết nhau.

Rồi, với một sức mạnh không ngờ cô bé cầm cánh tay cậu lôi về phía khúc sông cạn, vừa chạy vừa hát những câu hát lúc này Landry vừa nghe.

Gặp cô bé phù thủy, Landry cũng không thích thú gì hơn là gặp ma trời. Nhưng vì muốn trông thấy con ma dưới hình dạng một thực thể thuộc chủng loại đích thực của nó hơn là dưới dạng một ngọn lửa cực kỳ nham hiểm và lúc ẩn lúc hiện, cậu đã không cưỡng lại, và sau đó yên tâm ngay, khi cảm thấy Fadette dẫn mình đi rất đúng hướng. Vì cả hai bước rất nhanh và tạo ra một luồng không khí cho ma trời, nên bám nhằng nhẵng sau lưng họ vẫn cứ là cái *vẫn thạch* (ở đây có sự nhầm lẫn của tác giả, chắc bị hạn chế bởi sự hiểu biết của xã hội thời đó. Sự thật thì ma trời (fonet) vẫn thạch (météore) là hai hiện tượng tự nhiên hoàn toàn khác nhau) ấy, đó là cái tên mà thầy giáo trong vùng chúng tôi vẫn gọi: thầy biết nhiều về nó và bảo không việc gì phải sợ.

Có thể bà lão Fadet cũng hiểu biết chuyện này và dạy cho cô cháu gái không việc gì phải sợ hãi những đốm lửa ban đêm ấy; hoặc phải chăng vì từng trông thấy nhiều lần, ở quanh khúc sông cận gần nhà, mà Fadette có ý nghĩ là vị thần linh cung cấp sinh khí cho đốm lửa không hề độc ác, và chỉ muốn làm điều tốt cho cô ta? Thấy đốm lửa càng tới gần, Landry càng run bần bật, Fadette liền bảo:

- Này anh chàng ngây thơ kia ơi, đốm lửa không đốt cháy gì đâu; nếu cậu khéo cầm, cậu sẽ thấy thậm chí nó chẳng để lại dấu vết gì cả.

"Thế lại càng tệ hại hơn - Landry nghĩ - lửa mà lại không cháy, thì người ta biết đó là cái gì rồi: nó không thể có được từ Chúa, vì lửa của Chúa lòng lành sinh ra là để sưởi ấm và đốt cháy kia mà."

Nhưng cậu giấu kín ý nghĩ của mình, không nói cho cô bé Fadette biết, và khi thấy mình lên đến bờ sông, bình an vô sự, cậu chỉ muốn bỏ mặc cô ta lại đấy và chạy biến về nhà. Tuy nhiên, không có trái tim bội bạc, cậu ta không thể chia tay mà không nói lời cảm ơn cô bé.

- Fanchon Fadet, thế là lần thứ hai cậu giúp tớ và tớ sẽ là đứa vô tích sự nếu không nói với cậu, là tớ ghi lòng tạc dạ suốt đời. Khi cậu tìm thấy tớ, tớ ngồi chỗ kia như một thằng điên; ma trời làm tớ mệt phờ và mụ mị. Không có cậu, tớ không bao giờ có thể qua sông được.

- Cậu rất có thể qua sông không vất vả và cũng chẳng nguy hiểm gì nếu cậu không phải là một anh chàng ngốc - Fadette đáp - Tớ không bao giờ nghĩ một chàng trai lực lưỡng như cậu, đang ở độ tuổi 17 và chẳng bao lâu nữa đã có râu cằm, lại sợ hãi đến mức dễ dàng như vậy, và tớ thích thấy cậu cứ tiếp tục sợ hãi như thế.

- Vì sao cậu lại thích, Fanchon Fadet?
- Vì tớ không hề yêu mến cậu - cô bé đáp giọng khinh thị.
- Và vì sao cậu không hề yêu mến tớ?
- Vì tớ không hề quý trọng các cậu - cô gái lại đáp - cả hai anh em cậu, cả bố mẹ cậu, những kẻ kiêu ngạo vì giàu có và người khác tưởng là có bốn phen giúp đỡ họ. Họ tập cho cậu vô ơn bạc nghĩa, Landry ạ, và đối với một con người, đó là thói tật xấu xa nhất sau thói tật nhút nhát, sợ sệt.

Landry cảm thấy nhục nhã trước lời trách móc của cô bé, vì cậu thừa nhận trách như thế không hoàn toàn là bất công. Cậu nói:

- Fadette ạ, nếu tớ có lỗi, cậu hãy chỉ quy lỗi cho một mình tớ thôi. Anh trai tớ, bố mẹ tớ, mọi người khác trong nhà tớ đều không biết cậu đã cứu giúp tớ. Nhưng lần này, họ sẽ biết và cậu sẽ nhận phần thưởng theo ý muốn của cậu.

- A! Cậu quá kiêu ngạo đấy - Cô bé Fadette đáp - Cậu tưởng với các thứ quà cáp của mình, cậu rũ sạch nợ đối với tớ? Cậu nghĩ tớ - cũng như bà tớ, miễn người ta cho chút ít tiền bạc, là sẵn sàng chịu đựng mọi bất lương và hỗn xược của thiên hạ. Nay, tớ thì tớ không cần quà cáp của nhà cậu đâu, tớ khinh tất cả những gì dính dáng tới cậu. Đã một năm nay, sau khi tớ giải thoát cho cậu khỏi một nỗi đau nhức nhối, cậu đâu có thêm nói lấy nửa lời cảm ơn và thân thiện.

- Tớ có lỗi và tớ đã biết lỗi, Fadette - Landry nói và không khỏi ngạc nhiên khi lần đầu tiên nghe cô bé lập luận như vậy - Nhưng về phía cậu, cậu cũng có chút đấy. Chẳng phải tài ba gì cho lắm cậu mới giúp được tớ tìm thấy anh tớ, chắc cậu vừa trông thấy anh ấy trong khi tớ đang nói chuyện với bà cậu chứ gì; và nếu có lòng tốt, thì đáng lẽ không làm tớ đau khổ, đợi chờ và buộc tớ phải đi vòng vèo. Đáng ra cậu, người trách tớ không có tấm lòng, cậu phải bảo tớ ngay tức thì: "Hãy đi xuôi cánh đồng cỏ và sẽ tìm thấy anh cậu trên bờ sông". Làm như vậy cậu chẳng mất gì, thế mà cậu lại đùa giỡn với nỗi đau khổ của tớ, và cái đó làm giảm giá trị sự giúp đỡ của cậu đối với tớ.

Tuy có tài đối đáp nhanh, cô bé Fadette vẫn phải trầm ngâm một lát, rồi mới nói:

- Tớ thấy cậu cố gắng hết sức để làm cho trái tim cậu thoát khỏi

chuyện ân nghĩa, và để cậu nghĩ rằng cậu không nợ nần gì tớ hết. Nhưng lại một lần nữa, trái tim cậu thật cứng rắn và xấu xa vì, nó không hề bảo cho cậu biết là tớ không hề đòi hỏi cậu một tí gì, thậm chí không hề trách móc thái độ vô ân bạc nghĩa của cậu.

- Đúng thế, Fanchon - Landry vốn là hiện thân của lòng trung thực, đáp - tớ có lỗi, tớ biết mình có lỗi và tớ xấu hổ; đáng lẽ tớ phải nói với cậu; tớ đã có ý định ấy, nhưng cậu làm bộ mặt giận tới mức tớ không biết xử trí ra làm sao.

- Và nếu ngay sau hôm xảy ra sự việc, cậu tới nói với tớ một lời thân ái, thì chắc hẳn cậu không thấy bộ mặt giận dữ của tớ, chắc hẳn cậu biết ngay tớ tuyệt nhiên không đòi được trả ơn, và chúng ta đã là bạn bè, chứ không phải để lúc này, tớ có ấn tượng xấu về cậu, và nhẽ ra, tớ để mặc cậu tự xoay sở lấy với ma trời. Thôi, chào Landry của nhà Bessonnière; cậu đi lo phơi quần áo cho khô đi và nói với bố mẹ: "Quả là nếu không có cái con Dế mèn rách rưới ấy, thì tối nay, con đã uống no nước sông rồi".

Nói xong, cô bé Fadette quay ngoắt và lại vừa đi vừa hát.

Landry cảm thấy thật sự hối hận, không phải vì sẵn sàng kết thân với một cô gái tỏ ra có nhiều trí tuệ hơn là tấm lòng, và không làm ai vui lòng với những lễ thói gớm guốc. Nhưng nhờ có trái tim cao thượng, không muốn để lương tâm cắn rứt, cậu chạy theo Fadette:

- Đây, Fanchon Fadette, việc ấy phải được thu xếp và dứt khoát giữa chúng ta với nhau. Cậu không bằng lòng tớ, và tớ cũng không bằng lòng bản thân mình. Cậu hãy nói cho tớ biết cậu ước mong cái gì và không muộn hơn ngày mai, tớ sẽ mang tới cho cậu.

- Tớ ước mong không bao giờ gặp lại cậu nữa - Fadette nói rất gay gắt - và bất luận cậu mang tới thứ gì, cậu có thể tin chắc là tớ sẽ vút trả vào mặt cậu.

- Đó là những lời quá gay gắt đối với một người muốn chuộc lỗi. Nếu cậu không muốn nhận quà, có lẽ sẽ có cách khác giúp đỡ cậu và qua đó, tỏ rõ với cậu là tớ muốn điều tốt, chứ không phải điều xấu cho cậu. Thôi nào, cậu hãy bảo tớ phải làm gì để làm cậu vui lòng.

- Thế ra cậu không biết xin lỗi tớ và mong muốn tình bạn của tớ hả? - Fadette đứng lại và nói.

- Xin lỗi, thì đòi hỏi nhiều đấy - Landry đáp, cậu ta không thể không tự ái đối với một cô gái không hề được đánh giá theo lứa tuổi của mình và không phải bao giờ cũng ứng xử đúng đắn theo lứa tuổi ấy - Còn về tình bạn, thì Fadette này, trí óc của cậu kỳ lạ lắm, tớ không dám tin chắc.

- Vậy thì - Fadette bảo, giọng rành rọt và lạnh lùng - cậu muốn sao được vậy, anh chàng Landry sinh đôi ạ. Tớ muốn cậu xin lỗi, nhưng cậu không ưng. Nay tớ đòi hỏi điều cậu vừa hứa hẹn là tuân theo lệnh tớ vào ngày cậu được báo tin. Ngày ấy sẽ không muộn hơn ngày hôm sau lễ Thánh Andoche, và đây là điều tớ mong muốn: cậu sẽ nhảy với tớ ba bài sau lễ Misa, hai bài sau kinh chiều, và hai bài nữa sau kinh nhật tụng, tất cả là bảy bài. Và suốt ngày hôm ấy, từ khi ngủ dậy cho tới khi đi nằm, cậu sẽ không nhảy một bài nào khác với bất kỳ ai, dù là con gái hay đàn bà. Nếu cậu không làm như vậy, thì tớ biết con người cậu có ba điều hết sức xấu xa: vô ơn bạc nghĩa, sợ sệt và không giữ lời hứa. Chào cậu, mai tớ chờ cậu ngoài cửa nhà thờ để mở đầu buổi khiêu vũ.

Và cô bé Fadette đi về nhà, rút chốt cửa, bước vào nhanh tới mức Landry chưa nói được một tiếng trả lời thì cửa đã đóng kín và chốt lại.

Chương XIV

Thoạt đầu, Landry thấy ý kiến của Fadette kỳ cục, cậu bật cười hơn là giận dữ. "Một cô gái điên dại hơn là độc ác - cậu nghĩ - và không vụ lợi, chứ không phải như người ta tưởng, vì món nợ mình phải trả đâu có làm phá sản gia đình mình". Nhưng ngẫm nghĩ, cậu thấy việc phải trả món nợ này quả là gay go, chứ không đơn giản. Fadette nhảy rất đẹp; Landry đã từng thấy cô ta nhảy nhót ngoài đồng hay bên vệ đường với lũ trẻ mục đồng. Cô bé vùng vẫy tựa một con yêu tinh nhỏ, sôi nổi, người ta vất vả lắm mới theo kịp nhịp bước nhảy của cô ta. Nhưng cô bé không đẹp, ăn mặc lại lôi thôi nên ngay trong ngày chủ nhật cũng không có một chàng trai nào ở độ tuổi Landry mời nhảy, nhất là trước mặt bàn dân thiên hạ. Cùng lắm cũng chỉ có mấy anh chàng chần lộn hay những cậu bé chưa chịu lễ ban thánh thể đầu tiên mới cho là cô ta đáng được mời; còn các cô thôn nữ xinh đẹp thì không muốn có cô ta trong buổi khiêu vũ của họ.

Landry cảm thấy hoàn toàn bị xỉ nhục khi phải sánh đôi với một cô gái như vậy; rồi nhớ lại là đã hứa nhảy với Madelon xinh đẹp ít nhất ba bài, cậu lo lắng không biết Madelon sẽ chịu đựng ra sao sự thương tổn lòng tự ái mà cậu bắt buộc phải gây ra khi không mời nàng nhảy.

Vừa đói vừa rét, mà vẫn sợ ma trôi theo phía sau, Landry rảo bước, không nghĩ ngợi gì nhiều và cũng không ngoái lại nhìn. Về tới nhà, cậu hong khô quần áo và bảo không tìm thấy khúc sông bị cạn vì đêm tối, và thoát ra khỏi dòng nước rất vất vả; xấu hổ không dám thú thật nỗi sợ hãi của mình, và cũng không hề nói tới ma trôi và cô bé Fadette.

Vừa đi nằm cậu vừa nghĩ còn sớm chán, chưa việc gì phải vội lo về hậu quả của buổi gặp gỡ tai hại vừa qua. Nhưng muốn thế nào thì muốn, cậu không thể ngủ ngon giấc. Cậu nằm mơ đến hơn năm chục lần, trông thấy cô bé Fadette cười lên lưng con quỉ lùn, hai chân bò hai bên, còn con quỉ thì như một chú gà trống to tướng đỏ rực giữ chặt giữa hai cẳng chân một cây đèn lồng có cây nến phía trong tỏa sáng khắp cả một vùng đồng cỏ. Và Fadette biến thành một con dê mền béo tròn như một con dê cái, và hét lên, bằng giọng dê mền, một bài hát mà cậu không hiểu nổi nhưng luôn luôn nghe lặp đi lặp lại những từ cùng vần điệu. Đầu cậu muốn vỡ tung, và ánh sáng ma troi rực rỡ khiến lúc thức giấc, trước mắt cậu vẫn còn những vầng sáng đủ màu xanh, đỏ, tím, đen tựa khi ta đắm đắm nhìn mặt trời hay mặt trăng.

Trải qua một đêm hết sức mệt mỏi, trong suốt buổi lễ Misa, Landry ngủ gà ngủ gật và không nghe nổi lời thuyết giáo của cha xứ tuy ông hết lời ca ngợi đạo đức và tài năng của thánh Andoche. Ra khỏi nhà thờ, Landry rũ rượi và quên hẳn chuyện Fadette. Nhưng cô gái đã đứng trước cổng, bên cạnh là Madelon xinh đẹp, người vẫn đinh ninh mình được mời nhảy đầu tiên. Nhưng vừa tới gần Madelon để ngỏ lời, Landry thấy Dế mèn bước lên một bước và cao giọng nói với vẻ táo bạo chưa từng thấy:

- Nào Landry, chiều tối qua cậu mời tớ hôm nay nhảy bài đầu, và tớ nghĩ là chúng mình không bỏ lỡ.

Landry mặt đỏ như gấc, và thấy Madelon cũng đỏ bừng mặt vì ngạc nhiên và tức giận. Cậu đánh bạo chống lại Fadette.

- Dế mèn này - cậu lên tiếng - có thể tớ đã hứa nhảy với cậu; nhưng tớ đã hứa trước với một người khác, và lượt cậu sẽ đến, sau khi tớ đã thực hiện lời cam kết đầu tiên.

- Không được - Fadette cả quyết đáp - Cậu thiếu trí nhớ đấy, Landry; cậu không hứa với ai trước tớ hết, vì lời hứa tớ đòi hỏi cậu phải giữ là từ năm ngoái, và chiều tối hôm qua, cậu chỉ nhắc lại mà thôi. Nếu Madelon muốn nhảy với cậu hôm nay, thì hiện có cậu anh em sinh đôi với cậu, giống cậu như đúc, cô ta có thể nhảy với cậu ấy thay cậu. Người này cũng như người kia thôi.

- Dế mèn nói phải - Madelon vừa đáp một cách kiêu hãnh vừa nắm tay Sylvinet - cậu đã hứa từ xưa như vậy, thì phải giữ lời hứa,

Landry ạ. Tó cũng thích nhảy với anh cậu chẳng kém như nhảy với chính cậu.

- Đúng, đúng thế cũng thế cả - Sylvinet nói hết sức ngây thơ - cả bốn chúng ta cùng nhảy.

Đành phải vậy, để khỏi làm thiên hạ chú ý. Để mèn bắt đầu nhảy, vẻ kiêu hãnh và lanh lợi chưa từng thấy. Giá ăn mặc lịch sự và cử chỉ dễ thương, thì thật ngoạn mục; vì cô bé nhảy tuyệt vời và không một cô gái nào có được vẻ thanh thoát và tự tin của cô ta; nhưng Fadette trang phục không đúng cách nên càng có vẻ xấu xí hơn thường ngày.

Landry không còn dám nhìn Madelon vì buồn phiền và cảm thấy xấu hổ. Cậu thấy cô gái nhảy với mình sao mà gớm guộc trong bộ quần áo rách rưới; cô bé ngỡ mình làm đẹp, nhưng cách trang điểm của cô chỉ tỏ làm thiên hạ bật cười.

Fadette đội một chiếc mũ vàng khè vì cất giữ lâu ngày; thay vì một chiếc mũ nhỏ lật ngược lên phía sau theo một mốt mới trong vùng, thì lại là một chiếc mũ hai bên có hai cái tai to tướng, rất rộng và rất dẹt; mũ chụp xuống tận cổ, làm cô bé có dáng dấp của người bà với cái đầu đồ sộ như một cái đầu đựng lúa trên cái cổ khẳng khiu nhu cây gậy. Chiếc váy len thì ngắn cũn cỡn; và vì trong năm, cô bé lớn nhiều nên hai cánh tay gầy guộc, cháy nắng mặt trời, thò ra ngoài tay áo tựa hai cẳng chân nhện. Nhưng cô ta lại mang một chiếc tạp dề màu hồng nhạt của bà mẹ để lại mà cô ta rất lấy làm kiêu hãnh, và quên không tháo bỏ lớp yếm phía trước mà hiện giờ bọn trẻ không ai còn dùng nữa. Fadette không thuộc lớp các cô gái hay làm duyên làm dáng và sống như một cậu con trai, không quan tâm tới gương mặt của mình, chỉ biết chơi đùa và cười cợt. Bởi vậy, cô bé có vẻ một bà già bận quần áo ngày lễ. Người ta dè bieu lối ăn mặc xấu xí của cô ta, không phải do sự nghèo khổ, mà do lối sống keo kiệt của người bà và đầu óc thiếu thẩm mỹ của cô bé.

Sylvinet ngạc nhiên không hiểu làm sao cậu em sinh đôi có thể ưa thích con bé Fadette mà cậu ta vốn ghét cay ghét đắng. Landry không sao giải thích nổi tình thế này và chỉ muốn chui xuống đất. Madelon thì rất giận và tuy cô bé Fadette buộc hai đôi chân của họ phải hoạt động sôi nổi, gương mặt của họ thì vẫn buồn thiu buồn thiu.

Nhảy hết bài thứ nhất, Landry bỏ trốn ngay ra vườn cây ăn quả. Nhưng một lát sau, có Cào cào đi theo với một chiếc lông công và một cái ngù giả vàng trên mũ cát kết nên trông càng có vẻ điên khùng hơn ngày thường, cô bé Fadette tới gặp cậu ta, kéo theo cả một lũ nhóc con ít tuổi hơn mình. Trông thấy cô bé với cả lô cả lốc ấy mà cô ta định dùng làm nhân chứng trong trường hợp cậu ta từ chối, Landry đành phục tùng và dẫn cô bé ra dưới rặng hồ đào tìm một nơi kín đáo để nhảy mà không bị người ta chú ý. May sao, phía ấy không có Madelon, cũng không có Sylvinet và những người khác trong vùng, cậu muốn lợi dụng cơ hội để làm tròn nhiệm vụ và nhảy bài nhảy thứ ba với Fadette.

Nhảy xong, Landry vội chạy đi tìm Madelon, mời nàng cùng tới ăn cháo dưới rặng cây xanh. Nhưng vừa nhảy xong với những người đã hứa sẽ chiêu đãi, Madelon từ chối lời mời của cậu ta, với thái độ có phần kiêu hãnh. Ngồi một mình trong xó, mắt Landry đắm lệ, cậu thấy do hờn dỗi và kiêu hãnh, Madelon trông càng đẹp. Biết thế, nàng vội ăn nhanh rồi đứng dậy, nói to:

- Chuông đã báo buổi kinh chiều; tôi sẽ nhảy với ai đây?

Nàng ngoảnh về phía Landry, đồ rằng cậu sẽ nói ngay:

- Với tớ.

Nhưng cậu chưa kịp hé răng thì những người khác đã lên tiếng. Thế là không buồn đưa mắt trách móc hay thương hại về phía Landry, Madelon đi vào dự lễ kinh chiều với mấy chàng trai tán tỉnh mình. Buổi kinh chiều vừa chấm dứt, Madelon bước ra cùng với Pierre Aubardeau, theo sau có Jean Aladenise và Etienne Alaphilippe; cả ba lần lượt nhảy với nàng, trong lúc Landry ngồi im nhìn ngó, còn cô bé Fadette thì vẫn ngồi trong nhà thờ tiếp tục hát những bài cầu kinh dài, như vẫn làm vào tất cả các ngày chủ nhật, vì sùng tín, theo lời người này - hoặc -theo lời người khác - để che giấu trò chơi của mình với quý sứ.

Landry xót xa khi thấy Madelon không mấy may chú ý tới mình, gương mặt đỏ rực vì vui vẻ như một quả dâu tây không chút buồn phiền do thương tổn lòng tự ái mà cậu đã bắt buộc phải gây ra. Thế là cậu ta nghĩ tới một điều mà từ trước tới nay chưa hề nghĩ tới: cô gái có phần quá đỗi đáng, và dẫu sao cô ta cũng chẳng tỏ ra mấy gắn bó với mình, vì không có mình, cô ta vẫn vui thích đến thế cơ mà.

Quả là Landry biết mình có lỗi, ít ra cũng về bề ngoài. Madelon đã thấy cậu buồn bã biết bao dưới rặng cây, và nhẽ ra phải đoán là có điều uẩn khúc gì đó mà cậu muốn được giải bày, thế nhưng nàng không mấy may quan tâm, và vẫn vui như sáo, trong lúc lòng cậu tan nát. Madelon nhảy xong ba bài, Landry bước tới gần, định nói gì đó và cố sức thanh minh. Cậu không biết làm thế nào để dẫn nàng ra riêng một chỗ vì cậu đang ở lứa tuổi chưa dám bạo dạn với phụ nữ; rốt cuộc không nói được lời nào, cậu chỉ nắm tay nàng đất theo mình; nhưng nàng bảo, nửa giận hờn, nửa tha thứ:

- Úi dà, Landry, rốt cuộc, cậu tới mời tôi nhảy hả?

- Không, không phải nhảy - Landry đáp vì không biết giả vờ và không muốn lại sai hẹn - mà là nói với cậu một điều cậu không thể không nghe.

- Ô! Landry, nếu có điều bí mật nói với tớ, thì để khi khác - Madelon đáp và rút tay về - Hôm nay là ngày nhảy và vui chơi. Đôi chân tớ chưa kiệt sức; con Đế mèn đã làm chân cậu rã rồi thì cậu đi ngủ đi nếu cậu muốn; còn tớ thì tớ ở lại.

Nói xong, nàng nhận lời Germain Audoux đến mời nhảy. Và khi nàng quay lưng lại, Landry nghe Germain Audoux đang nói với cô gái về mình:

- Gã kia tưởng bài nhảy lần này thuộc phần hấn hủ!
- Rất có thể như thế - Madelon gật đầu nói - nhưng chưa đến lượt cậu ta thò mũi vào.

Rất khó chịu về câu nói ấy, Landry ngồi lại để quan sát đường đi nước bước của Madelon. Thái độ khiêm nhã, ra vẻ kiêu hãnh và "bất cần" làm cậu giận điên lên. Khi cô ta quay về phía Landry, thấy cậu nhìn lại với đôi mắt có vẻ chế giễu, cô ta nói, vẻ thách thức:

- Thế là Landry ạ, hôm nay không có ai nhảy với cậu đâu. Tớ bảo thật là cậu buộc phải quay lại với con Dế mèn thôi.
- Tớ sẽ vui lòng quay lại - Landry đáp - vì tuy không phải là người đẹp nhất, Fadette vẫn là cô gái nhảy giỏi nhất trong lễ hội hôm nay. Landry đi quanh nhà thờ tìm cô bé Fadette và đưa cô ta trở lại trước mặt Madelon rồi cùng nhau nhảy hai bài liên tục. Dế mèn kiêu hãnh và hài lòng không tả xiết; cô bé không che giấu nỗi hoan hỉ của mình, đôi mắt đen láy long lanh, đầu ngẩng cao với chiếc mũ to tướng, trông tựa một con gà mái có mào.

Nhưng chẳng may, thắng lợi của Fadette làm năm sáu cậu bé choai choai tức giận. Chúng vốn thường nhảy với cô bé và rất thích bước nhảy của cô ta, nay không làm gì được, bèn bắt đầu cà khịa, phê phán thái độ kiêu hãnh của cô gái và rầm rì bèn tai cô với đủ các lời nhảm nhí:

- Kia, trông con Dế mèn kia, nó tưởng chài được Landry Barbeau đấy!

Chương XVI

Khi Fadette đi qua gần chỗ lũ trẻ, chúng kéo tay áo hoặc giơ chân ngáng lùm cô ngã. Mấy đứa, tất nhiên là oắt con và mất dạy nhất, đập vào tai mũ cô bé làm nó chúi từ bên này sang bên kia, và kêu toáng lên:

- Mũ calô, mũ calô theo kiểu mũ Fadet.

Cô bé tội nghiệp đưa tay, hết gạt trái, lại gạt phải, nhưng chỉ càng làm mọi người thêm chú ý. Họ bắt đầu bảo nhau:

- Nhìn xem con bé Dế mèn của chúng ta kìa! Hôm nay nó may mắn làm sao được Landry Barbeau mời nhảy liên tục! Quả thật nó nhảy đẹp, nhưng kìa, trông vênh váo như một con ác là.

Và có người quay sang Landry bảo:

- Này cậu Landry tội nghiệp, nó bỏ bùa cậu hay sao mà cậu chỉ nhìn một mình nó, hay cậu muốn làm phù thủy để ít lâu nữa hù dọa người ta đấy?

Landry lấy làm tủi nhục, Sylvinet còn tủi nhục hơn. Cậu vốn coi Landry tốt đẹp và cao quý hơn tất cả, thế mà bây giờ cậu em đang tự biến mình thành trò cười cho thiên hạ. Cả những người lạ mặt cũng bắt đầu dĩnh vào, họ bảo nhau:

- Quả là một anh chàng đẹp trai, nhưng sao cậu ta lại có ý nghĩ kỳ cục là đi say mê con bé gớm guốc nhất trong đám?

Madelon bước đến với vẻ đắc thắng. Nghe những lời chế giễu ấy, cô ta nói xen vào:

- Các ông muốn gì nào? Landry còn là một đứa bé conm và ở tuổi cậu ta miễn có người để nói chuyện là được rồi, người ta đâu có cần nhìn xem đó là một cái đầu dê hay một gương mặt thánh thiện.

Sylvinet vội khoác tay Landry:

- Thôi em, ta đi thôi, nếu không thì sẽ phát cáu lên vì những lời người ta chế giễu, lời lăng mạ Fadette đang đổ lên đầu em. Anh không hiểu vì sao hôm nay em lại có ý nghĩ mời nó nhảy bốn năm bài liền. Có thể nói là em đi tìm chuyện lố bịch. Hãy thôi cái trò đùa ấy đi, anh van em. Thiên hạ đối xử tàn tệ và khinh miệt nó là điều hay đối với nó. Nó chỉ tìm kiếm có thể và nó thích thể, chứ chúng ta thì không. Đi thôi. Sau kinh nhật tụng, chúng mình sẽ quay lại và em sẽ mời Madelon nhảy. Cô ta là một cô gái tử tế. Anh vẫn luôn luôn bảo là em quá say mê khiêu vũ và vì thế đã làm những điều thiếu lý trí.

Landry bước theo anh mấy bước, nhưng cậu ngoảnh lại khi nghe tiếng ồn ào phía sau. Madelon và các cô gái khác đang xúi bọn con trai vừa nhảy với họ chế giễu cô bé Fadette. Lũ trẻ con, được những lời chế giễu ấy khích động, đánh một phát làm rơi mũ cô bé. Mái tóc đen, dày xỏa xuống lưng, cô bé vùng vẫy một cách giận dữ và đau khổ. Tức giận đến phát khóc, cô bé không làm sao lấy lại được chiếc mũ bị một thằng nhóc vô lại chọc vào đầu cây gậy.

Thấy việc xấu xa, trái tim nhân hậu đối lập với bất công của Landry trỗi dậy, cậu tóm lấy thằng nhóc, tước chiếc mũ và cây gậy, phết vào móng cu cậu một gậy ra trò. Bầy trẻ vừa trông thấy Landry đã bỏ chạy tán loạn, cậu nắm bàn tay Dế mèn tội nghiệp, trao trả chiếc mũ cho cô ta.

Thái độ hăng hái của Landry và sự khiếp hãi của lũ trẻ khiến đám đông xung quanh lại cười rộ. Người ta hoan hô Landry, nhưng Madelon lại không muốn. Có cả mấy chàng trai ở độ tuổi cậu, thậm chí lớn tuổi hơn, ra vẻ chế giễu.

Landry không hết xấu hổ, cảm thấy mình can đảm và đủ sức mạnh. Có một cái gì của người đàn ông nhắc cậu là cậu phải làm tròn bổn phận, không để người ta hành hạ một người đàn bà, dù đẹp hay xấu, lớn hay bé, mà mình đã từng mời nhảy. Nhận thấy cái cách người ta đứng về phía Madelon để nhìn mình, cậu bước thẳng tới trước mặt bọn Aladenise và Alaphilippe, bảo họ:

- Này! Các cậu bảo sao? Nếu tớ muốn tỏ ra chú ý tới cô gái kia, thì cái đó làm thương tổn tới các cậu ở chỗ nào? Nếu thấy khó chịu, thì

sao phải quay đi để thăm thì? Tớ không ở trước mặt các cậu hay sao? Các cậu không hề trông thấy tớ hay sao? Ở đây, người ta bảo tớ còn là một thằng nhóc nhưng cũng ở đây, không một người đàn ông nào, thậm chí một chàng trai nào nói thẳng với tớ điều đó! Tớ muốn người ta nói với mình, và chúng ta sẽ xem người ta có hành hạ cô gái mà thằng nhóc này đã mời nhảy không.

Sylvinet không rời khỏi cậu em. Tuy không tán thành việc gây nên cuộc cãi vã, cậu ta vẫn hết sức sẵn sàng ủng hộ em. Trong đám, có bốn năm anh chàng cao hơn hai anh em sinh đôi hẳn một cái đầu; nhưng thấy hai anh em Barbeau cực kỳ kiên quyết; và thực ra, cả khịa nhau vì một chuyện không đâu là việc cũng cần xem xét vì thế họ im lặng nhìn nhau, như thể hỏi nhau ai có ý định đo sức với Landry. Không một ai lên tiếng. Landry vẫn không bỏ tay Fadette, cậu bảo cô bé:

- Cậu đội mũ vào nhanh lên, Fanchon, và chúng ta cùng nhảy, xem có ai tới tước mũ của cậu nữa không.

- Không - cô bé Fadette đáp, lau nước mắt - hôm nay, tớ nhảy thể là đủ rồi. Vả lại, tớ coi là cậu đã hết nợ.

- Không, không đâu, phải nhảy nữa - Landry bảo, lòng sôi sục dưng khí và kiêu hãnh - Sẽ không còn có chuyện cậu không thể nhảy với tớ mà không bị chửi rửa.

Hai người tiếp tục nhảy. Không ai nói lời nào, cũng không có cả cái nhìn cạnh khóe. Madelon và những anh chàng tán tỉnh cô ta đã đi nhảy chỗ khác. Sau bài nhảy, cô bé Fadette rí tai Landry:

- Landry, bây giờ thể là đủ rồi. Tớ hài lòng về cậu và trả lại lời hứa cho cậu. Tớ về nhà đây. Tối nay, cậu muốn nhảy với ai là tùy ý.

Cô gái đi ra tìm cậu em đang quần nhau với những đứa trẻ khác, và biến đi nhanh tới mức Landry không biết cô ta vừa đi theo lối nào.

Chương XVII

Landry và Sylvinet về nhà ăn tối. Thấy cậu anh rất quan tâm tới mọi việc vừa xảy ra, Landry kể lại việc tối hôm trước gặp rắc rối với ma trời ra sao, được cô bé Fadette cứu thoát, hoặc do lòng dũng cảm, hoặc bằng ma thuật như thế nào, và cô ta đòi phần thưởng là được nhảy bảy bài trong ngày lễ Thánh Andoche. Những gì còn lại cậu ta giấu bí ẩn vì không bao giờ muốn nói cho anh biết về nỗi sợ năm trước, khi đi tìm anh chết đuối ra làm sao. Thế là khôn. Những ý nghĩ tăm tối ấy mà đôi khi trẻ con cho vào đầu óc, chẳng bao lâu sẽ quay trở lại, nếu người ta để ý đến và nói chuyện đó với chúng.

Sylvinet tán thành việc cậu em giữ lời hứa và bảo rằng những rắc rối do giữ lời hứa gây nên càng làm tăng thêm lòng yêu mến mà cậu em đáng được hưởng. Nhưng trong khi lo sợ về hiểm họa Landry gặp phải trên dòng sông, Sylvinet không hề nghĩ tới chuyện biết ơn cô bé Fadette. Hết sức ác cảm với cô bé, cậu ta không mấy may muốn tin cô ta có mặt và cứu giúp Landry vì lòng nhân hậu, mà chẳng qua chỉ là chuyện tình cờ.

Sylvinet bảo Landry:

- Chính nó mưu mô với ma trời làm em rối trí và chết đuối, nhưng Chúa không cho phép, vì em chưa bao giờ phạm trọng tội. Thế là con bé Dế mèn độc ác, lợi dụng lòng tốt và lòng biết ơn của em, buộc em hứa một điều mà nó biết rõ là tai hại cho em. Con bé ấy rất tồi tệ: tất cả bọn phù thủy đều thích điều ác, không làm gì có phù thủy tốt. Nó biết rõ nó sẽ làm em bất hòa với Madelon và những chỗ quen biết trung thực nhất. Nó cũng muốn làm cho em gây sự đánh nhau, và nếu lần thứ hai, Chúa lòng lành không bảo vệ em chống lại nó, thì em đã rơi vào một cuộc gây gỗ tai hại và gặp tai họa.

Sẵn sàng nhìn sự việc qua con mắt cậu anh, Landry nghĩ có lẽ Sylvinet nói đúng, và không hề bênh vực cô bé Fadette. Hai anh em nói chuyện về ma trôi mà Sylvinet chưa bao giờ thấy, và rất muốn được nghe nói tới nhưng lại không muốn bắt gặp. Họ không dám nói với mẹ chuyện đó, vì chỉ nghĩ tới không thôi, bà đã sợ lắm rồi; và cũng không dám nói với bố, vì ông chế giễu chuyện ma trôi, ông đã từng trông thấy ma trôi từ hơn hai chục năm nay mà chẳng hề để ý.

Buổi nhảy còn kéo dài tới tận khuya. Nhưng rầu rĩ và tức giận Madelon, Landry không muốn lợi dụng quyền tự do Fadette trả lại cho mình, cùng anh đi tìm bò ngoài đồng cỏ. Tới nửa quãng đường đi Priche và thấy vắng đầu, cậu chia tay anh ở cuối đồng cỏ. Không muốn em đi qua khúc sông cận quen thuộc, vì sợ ma trôi hay Dé mèn gây chuyện rắc rối, Sylvinet buộc Landry hứa đi theo con đường xa nhất, chỗ có tám ván đặt cối xay gió.

Landry làm theo ý anh. Thay vì vượt qua khúc sông cận, cậu ta đi xuôi theo con đường hẹp dọc đồi Chaunois.

Landry không sợ hãi gì hết, vì trong không khí vẫn có tiếng ồn vang vọng của lễ hội. Cậu ta vẫn nghe loáng thoáng tiếng nhạc và tiếng nói của những cặp khiêu vũ, và biết rõ ma quỷ chỉ chơi những trò ác độc khi cả vùng đã ngủ yên.

Đi tới chân đồi, phía trước mỏ đá, Landry nghe tiếng nước nổ. Thạt đầu, cậu nghĩ là tiếng chim mỏ nhát. Nhưng càng bước tới gần, càng nghe giống tiếng rên rỉ của người. Vốn sẵn lòng cứu giúp đồng loại, cậu ta đánh bạo bước xuống chỗ sâu nhất trong hầm đá.

Người vừa khóc bỗng im bất khi nghe tiếng chân bước tới.

- Ai khóc ở đây thế? - Landry hỏi, giọng đầy vẻ tự tin

Im lặng.

- Có ai ốm đấy phải không? - cậu ta hỏi tiếp.

Vẫn im lặng. Landry định bỏ đi, nhưng cậu muốn nhìn kỹ vào giữa

những đồng đá và cây gai ngồn ngang xem sao. Chẳng mấy chốc, dưới ánh trăng vừa bắt đầu nhú, cậu trông thấy một người nằm dài trên mặt đất, bất động như một xác chết, hoặc quả đã chết thật, hay vì quá đau khổ mà nằm vật xuống đây và không muốn cho ai trông thấy nên không nhúc nhích.

Landry chưa từng thấy hoặc sờ vào một người chết. Ý nghĩ người kia quả là một người chết làm cậu rất bối rối; nhưng ý muốn cứu giúp đồng loại giúp cậu vượt qua nỗi sợ. Cậu kiên quyết bước tới sờ vào bàn tay người nằm kia. Thấy mình bị lộ, người này ngồi nhồm dậy ngay khi cậu ta bước tới gần. Landry nhận ra đó là cô bé Fadette.

Chương XVIII

Thoạt tiên Landry cảm thấy khó chịu vì luôn luôn bắt gặp cô bé Fadette trên đường đi của mình. Nhưng thấy cô đau buồn, cậu động lòng trắc ẩn... Thế là cuộc trò chuyện bắt đầu:

- Thế nào, Dế mèn, cậu khóc đấy à? Lại có đứa nào đánh đập hay xua đuổi cậu phải không?

- Không, Landry ạ, không một ai hành hạ tớ sau khi cậu đã bênh vực tớ hết sức dũng cảm; và lại, tớ chẳng sợ ai hết. Tớ giấu mình để khóc, chỉ có thể thôi, vì không có gì ngu ngốc hơn là cho người khác biết nỗi buồn đau của mình.

- Nhưng vì sao cậu lại đau buồn đến thế? Có phải vì những trò tàn nhẫn của người ta đối với cậu hôm nay không? Có một chút lỗi của cậu trong ấy đấy; cậu phải tự an ủi và đừng để rơi vào tình hình ấy nữa.

- Landry, vì sao cậu bảo tôi có lỗi? - cô bé bỗng đổi cách xưng hô - Tôi đã làm nhục cậu vì muốn được nhảy với cậu hay sao, và tôi là đứa con gái duy nhất không có quyền vui chơi như những cô gái khác hay sao?

- Fadette, tuyệt nhiên không phải như vậy; tôi không hề trách cô muốn nhảy với tôi. Tôi đã thực hiện điều cô mong ước, và xử sự với cô theo đúng bổn phận. Lỗi của cô không phải thuộc ngày hôm nay, và nếu có lỗi, thì tuyệt nhiên không phải đối với tôi, mà đối với bản thân cô, cô biết rõ đấy.

- Không, Landry; tôi không biết cái lỗi ấy, tôi nói thật đấy, cũng thật như lòng tôi yêu quý Chúa. Tôi chưa bao giờ nghĩ tới bản thân mình, và nếu có tự trách mình một điều gì đó, thì chính là ở chỗ tôi đã làm cậu khó chịu ngoài ý muốn của mình.

- Đừng nói về tôi nữa, Fadette, tôi không hề phàn nàn gì về cô. Chúng ta hãy nói về cô, liệu cô có muốn tôi nói với cô, với thiện

chí và tình bạn, những thiếu sót ấy không?

- Có, Landry, tôi muốn, và tôi cho đó là phần thưởng quý giá nhất hay sự trừng phạt đích đáng nhất cậu có thể dành cho tôi vì điều tốt hay điều xấu tôi đã làm đối với cậu.

- Fanchon Fadet, cô đã nói chí lý như vậy, và cũng là lần đầu tiên tôi thấy cô dịu dàng và sẵn sàng lắng nghe, tôi sẽ nói vì sao người ta không quý trọng cô đúng như một cô gái tuổi mười sáu cần phải có. Vì dáng vẻ và cung cách của cô không hề có chút gì là của một cô gái, mà hoàn toàn là của một cậu con trai: cô chẳng chăm sóc gì tới con người mình cả. Trước hết, cô không được sạch sẽ và chăm chút, cô làm cho mình xấu đi vì cách ăn mặc và nói năng. Cô thừa biết là bọn trẻ con còn gọi cô bằng một cái tên khó chịu hơn là để mền. Chúng thường bảo cô là con nhặng. Thế nào, cô có thấy khi đã ở tuổi mười sáu mà chưa hề có dáng dấp một cô gái, thì có thỏa đáng không? Cô trèo cây như một con sóc, và khi nhảy lên lưng một con ngựa cái, không yên, không cương, cô cho nó phi như ma đuổi. Khỏe mạnh và nhanh nhẹn là tốt, không sợ hãi gì hết cũng là tốt, và đó là một lợi thế về bản chất của một người đàn ông. Nhưng đối với phụ nữ, thái quá là thái quá, và cô có vẻ muốn người ta chú ý tới mình. Vì vậy, người ta chú ý tới cô, người ta khiêu khích cô người ta la hét sau lưng cô như sau một con sói. Cô nhanh trí và có những câu trả lời tinh nghịch làm những người không ở trong cuộc phải bật cười. Nhanh trí hơn những người khác, lại cũng là một điều tốt, nhưng luôn luôn tỏ ra mình nhanh trí, sẽ tạo cho mình nhiều kẻ thù. Cô là người hiếu kỳ, và khi chộp được những điều bí mật của người khác, cô ném chúng vào mặt họ rất gay gắt lúc cô không bằng lòng. Điều đó làm người ta sợ cô, mà khi sợ thì người ta ghét. Cuối cùng, dù là phù thủy hay không, tôi vẫn tin cô có nhiều kiêu thừa, nhưng mong cô đừng để cho ma quái mua chuộc; cô tìm cách tỏ vẻ như vậy để làm khiếp hãi những ai làm cô giận, và do đấy, tự tạo cho mình một tai tiếng chẳng tốt đẹp gì. Fanchon Fadet, tất cả lỗi của cô là như thế và vì những cái lỗi ấy mà người ta đối xử sai trái với cô. Cô hãy ngẫm nghĩ chút ít và sẽ thấy nếu cô muốn cũng như những người khác thôi, thì người ta sẽ vui lòng thấy cô sáng suốt hơn họ.

- Landry, tôi cảm ơn cậu - cô bé Fadette nói hết sức nghiêm túc, sau khi lắng nghe rất thành kính - Cậu nói với tôi những điều gần

giống như điều mọi người chê trách tôi, và cậu nói rất trung thực và thận trọng, chứ không phải như những người khác; nhưng lúc này, cậu có muốn tôi trả lời không, và nếu vậy, cậu có muốn ngồi xuống cạnh tôi một lát không?

- Chỗ này chẳng có gì thú vị - Landry đáp, vì không muốn dềnh dàng quá lâu với cô gái, và vì luôn luôn nghĩ tới những điều rủi ro mà người ta cho là cô ta gây ra đối với những người không biết đề phòng.

- Cậu cho chỗ này không có gì thú vị - Fadette bảo - là vì những người giàu có các cậu khó tính. Các cậu cần có thảm cỏ tốt tươi để ngồi ngoài trời, và có thể chọn trong vườn hay trên đồng cỏ của mình những chỗ ngồi đẹp đẽ nhất và bóng râm thú vị nhất. Còn những người không có gì riêng của mình cả thì không đòi hỏi gì nhiều ở Chúa lòng lành, và sẵn sàng gối đầu lên tảng đá đầu tiên gặp trên đường. Gai góc không hề gây thương tích cho chân cẳng họ, và ngồi đâu đó, họ cũng ngắm nhìn tất cả những gì tốt đẹp, vui tươi trên bầu trời và dưới mặt đất. Tuyệt nhiên không có chỗ nào là xấu hết, Landry ạ, đối với những ai biết giá trị và cái êm đềm của mọi sự vật Chúa đã tạo dựng. Tuy không phải là phù thủy, tôi vẫn biết những thứ cỏ cây nhỏ nhoi nhất mà cậu chà đạp dưới bàn chân có giá trị ra sao, và khi biết công dụng của chúng, tôi ngắm nhìn chúng và không khinh thị mùi vị cũng như gương mặt của chúng. Landry, tôi nói như vậy để lát nữa, bày tỏ cho cậu rõ một điều khác liên quan tới những tâm hồn ngoan đạo cũng như tới những đóa hoa trong vườn và những cây ngay trong hẻm đá; ấy là người ta thường miệt thị những gì không tỏ ra đẹp và tốt, và vì vậy bỏ mất những thứ có ích, có thể cứu giúp con người.

- Tôi hiểu không rõ lắm những điều cô muốn ngụ ý - Landry nói và ngồi xuống cạnh cô gái.

Hai người ngồi im lặng một lát. Đầu óc cô bé Fadette thoáng có những ý nghĩ mà Landry không hề biết; còn cậu ta, tuy trí não hơi bối rối, vẫn không thể không thích thú nghe cô gái nói: chưa bao giờ cậu ta nghe một giọng nói dịu dàng đến thế và những lời nói khôn ngoan như lời lẽ và giọng nói của Fadette lúc này.

- Landry, cậu nghe tôi nói đây - cô gái nói - tôi là đứa đáng thương hơn đáng trách; và nếu có lỗi lầm đối với bản thân mình, thì chỉ ít tôi cũng không phạm những lỗi lầm nghiêm trọng đối với người

khác. Giả sử thiên hạ công bằng và hợp lẽ, họ sẽ chú ý tới trái tim nhân hậu của tôi hơn là tới bộ mặt xấu xí và quần áo tồi tàn của tôi. Cậu hãy xem, hãy tìm hiểu nếu chưa biết, số phận của tôi ra sao từ khi tôi cất tiếng chào đời. Tôi sẽ không nói với cậu điều gì xấu về bà mẹ tội nghiệp của tôi, người đã bị lên án và nguyên rửa mặc dù bà không có mặt để bảo vệ mình; và tôi cũng không thể bảo vệ bà, vì không biết rõ bà đã làm gì sai và vì sao bà bị xô đẩy đến chỗ làm sai. Người ta độc ác tới mức mẹ tôi vừa mới bỏ rơi tôi và tôi đang xót xa thương khóc, thì chỉ vì giận tôi một tí xiu về một trò chơi, về một cái không đáng gì hết, mà giá như giữa chúng với nhau, những đứa trẻ khác sẵn sàng tha thứ cho nhau, thì chúng đã chê trách tôi về lỗi lầm của mẹ tôi và muốn bắt tôi phải hổ thẹn về bà. Có lẽ ở địa vị tôi, một cô gái biết điều - như cậu nói - sẽ chịu nhẫn nhục trong im lặng vì cho rằng không bênh vực mẹ, cứ để người ta chửi rửa mẹ để bản thân mình khỏi bị chửi rửa, là khôn ngoan. Nhưng tôi thì, cậu thấy đấy, tôi không thể làm thế. Nó vượt quá sức tôi. Mẹ tôi bao giờ cũng vẫn là mẹ tôi; và dù bà có như người ta lên án đi nữa, dù tôi có gặp lại bà hoặc không bao giờ nghe nói tới bà đi nữa, thì, tôi vẫn yêu thương bà với tất cả sức mạnh của trái tim mình. Bởi thế, khi người ta gọi tôi là con một kẻ đã thỏa và bán hàng rong cho lính tráng, tôi nổi giận, không phải vì tôi: tôi biết rõ là điều đó không làm tôi thương tổn, vì tôi không hề làm điều gì xấu, mà vì người mẹ thân yêu tội nghiệp mà tôi có bổn phận bảo vệ. Và vì không thể và cũng không biết bảo vệ bà, nên tôi trả thù cho bà, bằng cách bảo những người khác những sự thật. Họ đáng phải nhận và chỉ cho họ thấy rằng họ không hơn gì người đàn bà bị họ thóa mạ. Chính vì thế họ bảo là tôi tò mò và hỗn xược, là tôi dò la những điều bí mật của họ để làm toáng lên. Quả là Chúa lòng lành sinh ra tôi tò mò, nếu tò mò, tức là muốn biết những điều bị che giấu. Nhưng nếu người ta tốt bụng và nhân ái đối với tôi, thì tôi đâu nghĩ chuyện thỏa mãn tính tò mò của mình để làm hại đồng loại, mà chỉ vui thích với sự hiểu biết những điều bí ẩn bà tôi dạy cho mình để chữa chạy cho cơ thể con người. Các giống hoa, các loài cỏ, các tảng đá, những con ruồi, tất cả những bí ẩn của thiên nhiên đã quá đầy đủ để làm tôi bận rộn và vui chơi. Tôi - một đứa thích lang thang và lục lọi mọi nơi chốn. Và nếu thế, thì tôi vẫn luôn luôn một mình, tôi sẽ chẳng biết đến buồn phiền, vì niềm vui

lớn của tôi là đến những nơi chốn không ai lui tới, và ngồi đó mơ màng màng tới năm mươi điều mà mình không bao giờ nghe người ta nói với những người thật sự khôn ngoan và thật sự thận trọng. Và sở dĩ tôi để mình bị cuốn hút vào mối quan hệ với đồng loại, là vì tôi muốn giúp đỡ người ta với ít nhiều tri thức mình có được và chính bản thân bà tôi đã dùng để kiếm lợi mà không nói năng gì hết. Thế nhưng, thay vì được nhận những lời cảm ơn trung thực của tất cả những đứa trẻ ở lứa tuổi mình được tôi chữa cho khỏi bệnh tật và vết thương, và được tôi chỉ vẽ cho những bài thuốc mà không bao giờ đòi hỏi phần thưởng, tôi bị người ta cho là phù thủy, và những người hết sức dè dặt đến cầu khẩn tôi khi họ cần, về sau hễ có cơ hội là lại nói những điều bậy bạ về tôi.

Tình hình ấy làm tôi uất ức và nhẽ ra, tôi có thể làm hại họ, vì nếu biết những cái để làm điều thiện, thì tôi cũng biết những cái để làm điều ác; thế nhưng tôi chưa bao giờ sử dụng đến; tôi không hề biết hận thù, và sở dĩ tôi trả thù bằng lời nói, là vì cảm thấy bứt đau khổ khi nói được ngay tức thì điều mình muốn nói, để sau đó, không nghĩ tới nữa và tha thứ, như lời căn dặn của Chúa.

Còn về việc tôi không chăm sóc đến con người và cung cách của mình, chắc hẳn là vì tôi không điên dại tới mức nghĩ là mình xinh đẹp khi tôi biết mình xấu xí đến nỗi không ai muốn nhìn. Người ta nói nhiều tới điều đó nên tôi biết. Và khi thấy người ta phũ phàng và khinh miệt những ai không được Chúa lòng lành ưu ái, tôi lấy việc làm họ khó chịu làm niềm vui, trong lúc tự an ủi mình với ý nghĩ là gương mặt mình không có gì ghê tởm đối với Chúa lòng lành và đối với thần hộ mệnh của mình: các vị ấy chắc hẳn không chê trách tôi về gương mặt ấy, cũng như bản thân tôi không oán trách các vị về nó. Bởi vậy tôi không như những người thường nói: "Kìa, con sâu, một con vật ghê tởm; ôi! nó xấu xí biết chừng nào, phải giết chết nó đi!" Tôi không giẫm nát chút sinh vật tội nghiệp của Chúa lòng lành, và nếu con sâu rơi xuống nước, tôi chìa cho nó một chiếc lá để cứu nó. Và chính vì thế người ta bảo tôi yêu những con vật độc ác và tôi là phù thủy khi tôi không muốn làm đau một con nhái, bẻ gãy chân một con ong vò vẽ, hay đóng đinh một con dơi còn sống vào thân cây. "Hỡi con vật tội nghiệp - tôi bảo nó - nếu phải giết chết tất cả những gì xấu xí, thì ta cũng chẳng có quyền được sống hơn so với mày".

Chương XIX

Landry xúc động - tôi không rõ như thế nào - về cách cô bé Fadette khiêm nhường và bình tĩnh nói về vẻ xấu gái của mình; và hồi tưởng lại gương mặt cô gái mà cậu không trông thấy được trong bóng tối của hầm đá, cậu lên tiếng mà không hề nghĩ tới chuyện phỉnh nịnh:

- Nhưng Fadette này, cô đâu có xấu như cô nghĩ hay như cô muốn nói. Có những cô gái còn kém duyên dáng hơn cô nhiều mà có bị ai chê trách về điều đó đâu.

- Landry, dù tôi có xấu nhiều hơn hay ít hơn chút đỉnh, thì cậu cũng không thể bảo tôi là một cô gái đẹp được. Thôi nào, cậu đang tìm cách an ủi tôi, vì tôi không buồn phiền về điều ấy đâu.

- Trời đất! Ai biết sẽ thế nào nếu cô ăn mặc và tóc tai như những người khác? Có một điều mà mọi người luôn nói là: giá cô không có cánh mũi hơi ngắn, cái miệng hơi rộng và nước da khá đen, thì cô đâu có xấu gái. Và người ta cũng bảo là trong cả vùng này, không có cặp mắt nào như mắt cô, và giá ánh mắt cô không quá táo bạo và giễu cợt, thì người ta muốn được cặp mắt ấy đánh giá đúng mình.

Landry nói mà không biết thật rõ mình nói gì. Cậu đang nhớ lại những tật xấu và những tính tốt của cô bé Fadette; và lần đầu tiên, tỏ vẻ chú ý và thiết tha mà chỉ một lát trước đây thôi cậu không sao có được. Cô bé cảnh giác, nhưng không tỏ vẻ gì hết, vì rất tinh ý nên không cho đó là điều quan trọng.

- Mắt tôi vui mừng khi thấy điều tốt và xót thương khi thấy điều không tốt - Fadette đáp - Vì vậy tôi rất yên tâm khi không làm vừa lòng những kẻ tôi không hề ưa thích, và tôi không thể quan niệm nổi vì sao những cô gái đẹp, được tán tỉnh, lại làm duyên làm dáng

với tất cả mọi người, như thể mọi người đều hợp sở thích của họ. Về phần mình, giá có đẹp, thì tôi chỉ muốn tỏ ra là mình đẹp và dễ thương đối với người thích hợp với mình thôi.

Landry nghĩ tới Madelon; nhưng cô bé Fadette nói tiếp, cắt đứt dòng suy nghĩ của cậu.

- Thế đấy, Landry ạ, tất cả lỗi của tôi đối với người khác là không hề tìm cách cầu xin lòng thương hại hay độ lượng của họ đối với vẻ mặt xấu xí của mình, là không hề tô son điểm phấn để ngụy trang nó trước mặt họ; thế là họ khó chịu và quên mất là thường tôi làm điều tốt, chứ chưa bao giờ làm điều xấu đối với họ. Mặt khác, giá có chăm sóc tới con người mình, thì tôi lấy gì và lấy ở đâu để trang điểm? Có bao giờ tôi xin bố thí không, mặc dù không một xu dính túi? Bà tôi có cho tôi chút tí gì không ngoài cái ăn và chỗ trú chân? Và nếu tôi không biết thu xếp với mấy thứ quần áo cũ tồi tàn mà người mẹ tội nghiệp để lại cho, thì có phải lỗi tại tôi không, vì có một ai chỉ vẽ cho đâu, và từ lúc lên mười, tôi bị bỏ rơi, không một ai yêu thương? Tôi biết rõ điều người ta trách cứ tôi, còn cậu thì có lòng nhân ái không nhắc tới: người ta bảo tôi đã mười sáu và rất có thể đi làm thuê và như thế sẽ có công xá và phương tiện để tự nuôi dưỡng mình, nhưng vì lười biếng và thích lang thang nên tôi ở lại với bà tôi, tuy bà cụ không hề yêu thương tôi và rất có khả năng thuê một người đầy tớ gái.

- Sự thật không phải như thế sao, Fadette? - Landry hỏi - Người ta chê trách cô không thích làm việc, và chính bà cô luôn luôn bảo sẽ có lợi nếu thuê một người đầy tớ thay thế cô?

- Bà tôi nói thế vì cụ thích mắng mỏ và phàn nàn. Thế nhưng khi tôi nói chuyện chia tay thì cụ giữ tôi lại vì biết tôi có ích cho cụ, chứ không phải như lời cụ nói. Cụ đâu còn cặp mắt và đôi chân của cô gái mười lăm để đi tìm cây thuốc về sắc hay tán bột, và có những thứ phải đi tìm rất xa, ở những chỗ đi lại rất khó khăn. Vả lại, như tôi đã nói với cậu, chính bản thân tôi tìm thấy ở cây thuốc những tính năng mà cụ không biết, và cụ rất ngạc nhiên khi tôi pha chế những liều thuốc mà về sau cụ thấy có hiệu quả tốt. Còn đàn gia súc của chúng tôi thì rất đẹp, khiến người ta kinh ngạc khi thấy những con vật như thế của kẻ không có đồng cỏ nào khác ngoài những bãi thả công cộng. Ôi dào, bà tôi biết nhờ ai mà có những

con cừu có len và những con dê có sữa tốt đến thế? Cự không muốn tôi chia tay tí nào vì tôi làm lợi cho cự nhiều hơn là cự chi phí cho tôi. Tôi yêu thương bà tôi, mặc dù bị cự ngược đãi và bất chịu thiếu thốn mọi bề. Nhưng có một lý do khác khiến tôi không muốn xa cự. Lý do ấy, tôi sẽ nói với cậu, nếu cậu muốn nghe, Landry ạ.

- Cô nói đi - Landry đáp vì nghe Fadette nói không biết chán.

- Ấy là chuyện mẹ tôi để lại trên tay tôi, lúc tôi chỉ mới mười tuổi đầu, một đứa trẻ tội nghiệp rất xấu xí, xấu xí cũng như tôi, lại bất hạnh vì bị què bẩm sinh, gầy còm, ốm o, và luôn luôn buồn phiền và tinh nghịch. Mọi người hành hạ, xua đuổi và khinh bỉ nó, thằng em Cào cào tội nghiệp của tôi! Bà tôi sẽ mắng mỏ nó tàn tệ và đánh đập nó quá tay nếu tôi không bảo vệ nó bằng cách giả đồ trừng phạt nó thay cự. Nhưng tôi hết sức chú ý không đụng tới nó thật sự, và nó biết rõ như vậy. Bởi thế, hễ có chút lầm lỗi là nó chạy tới bấu lấy gấu váy, năn nỉ tôi: "Chị đánh em đi, trước khi bà vớ được em". Và tôi giả đồ đánh nó, còn nó thì giả vờ kêu toáng lên. Vả lại, tôi chăm sóc nó; không phải bao giờ tôi cũng có thể ngăn không để cho nó rách rưới, tả tơi, thằng bé tội nghiệp; nhưng hễ có chút áo quần cũ là tôi vá vúi lại cho nó mặc, và tôi chữa chạy cho nó khi nó ốm đau trong lúc bà tôi có thể làm nó chết vì không hề biết chăm sóc trẻ em. Cuối cùng, tôi giữ lại cuộc sống cho nó, thằng bé ốm o ấy; không có tôi, thì nó khổ sở lắm, và chẳng mấy chốc mà bị chôn vùi dưới ba tấc đất bên cạnh người cha tội nghiệp của tôi mà tôi đã không sao ngăn nổi cái chết. Tôi không biết tôi có thể giúp đỡ nó bằng cách để nó khỏi chết không, vì nó quặt quẹo và xấu xí đến thế, nhưng tôi không thể làm khác được, Landry ạ. Và khi nghĩ chuyện kiếm việc làm thuê làm mướn để có ít tiền riêng và thoát khỏi cảnh nghèo khổ như hiện nay, trái tim tôi tan nát vì xót thương và trách móc mình như thể tôi là mẹ đẻ thằng em Cào cào của mình, và để nó phải chết vì lỗi lầm của mình. Landry, đây là tất cả những lỗi lầm và thiếu sót của tôi. Giờ đây, cầu mong Chúa lòng lành phán xét tôi; còn tôi, tôi tha thứ cho những ai hiểu lầm mình.

Landry vẫn tiếp tục lắng nghe cô bé Fadette, với thái độ hết sức đồng tình, không tìm cách phản đối một lý lẽ nào của cô gái. Rốt cuộc, thái độ của cô khi nói về cậu em Cào cào, tác động đến Landry như thể đột nhiên cảm thấy thân thiết với cô gái và muốn đứng về phía cô chống lại mọi người.

- Fadette - cậu ta lên tiếng - lần này, kẻ nào cho cô là người có lỗi thì kẻ đó sẽ là kẻ có lỗi đầu tiên; vì tất cả những gì cô vừa nói là hoàn toàn đúng, và sẽ không còn một ai nghi ngờ trái tim nhân hậu và lý lẽ đúng đắn của cô. Minh như thế nào, sao cô lại không làm cho người ta biết mình như thế ấy? Người ta sẽ không còn nói những điều không tốt về cô, và sẽ có những người nhận ra chân giá trị của cô.

- Landry, tôi đã nói rõ với cậu - Fadette nói tiếp - Tôi không cần làm vui lòng những ai không hề làm tôi vui lòng.

- Nhưng nếu cô nói với tôi điều đó, ấy là vì...

Landry ngừng lời, hết sức kinh ngạc về điều mình suýt thốt lên và vội sửa lại:

- Ấy là vì cô yêu mến tôi hơn một người khác? Thế mà tôi tưởng cô ghét tôi vì tôi chưa bao giờ tử tế đối với cô.

- Có thể tôi đã ghét cậu chút đỉnh - cô bé Fadette đáp - nhưng nếu trước kia như vậy, thì từ hôm nay, không phải thế nữa, và Landry ạ, tôi sẽ nói với cậu vì sao. Tôi vốn nghĩ cậu là người kiêu hãnh, và quả là như vậy; nhưng cậu biết chế ngự niềm kiêu hãnh ấy để làm tròn bổn phận; và vì vậy cậu càng đáng quý. Tôi cũng nghĩ cậu là người bội bạc, và tuy niềm kiêu hãnh người ta dạy dỗ cho cậu khiến cậu bội bạc, nhưng cậu thủy chung với những lời hứa hẹn của mình và tìm cách thực hiện lời hứa với bất kỳ giá nào; cuối

cùng, tôi nghĩ cậu là kẻ nhát gan, và vì vậy tôi có xu hướng khinh khi cậu; nhưng tôi thấy cậu chỉ mê tít, và khi phải đương đầu với nguy nan, không phải cậu thiếu lòng dũng cảm. Cậu đã nhảy với tôi hôm nay, mặc dù phải rất xấu hổ. Thậm chí, sau buổi cầu kinh chiều, cậu đi tìm tôi chỗ gần nhà thờ, vào lúc trong thâm tâm tôi đã tha lỗi cho cậu sau khi cầu kinh, và không còn nghĩ chuyện quấy rầy cậu nữa. Cậu đã bênh vực tôi chống lại những đứa trẻ độc ác, và cũng đã thách thức những gã thanh niên: không có cậu, chắc hẳn chúng đã hành hạ tôi. Cuối cùng, tối nay, nghe tôi khóc, cậu đã tới giúp đỡ và an ủi tôi. Landry, cậu hãy định ninh là không bao giờ tôi quên những điều ấy. Suốt đời cậu, cậu sẽ thấy rõ là tôi ghi lòng tạc dạ, và đến lượt cậu, cậu có thể đòi hỏi ở tôi mọi sự giúp đỡ cậu mong muốn, và vào bất kỳ lúc nào. Chẳng hạn, để bắt đầu, tôi biết là hôm nay, tôi đã làm cậu phải đau buồn nhiều. Đúng thế, Landry ạ, tôi biết, tôi đủ thông minh để đoán biết lòng cậu, mặc dù sáng nay, tôi không hề nghĩ tới. Thôi, cậu hãy tin là tôi tinh nghịch, chứ không phải độc ác, và giá biết cậu yêu Madelon, thì tôi đã không gây nên mối bất hòa giữa hai người như tôi đã làm bằng cách buộc cậu phải nhảy với tôi. Quả là tôi thích thú khi thấy đề nhảy với một con bé lọ lem như tôi, cậu phải bỏ rơi một cô gái đẹp; nhưng tôi chỉ tưởng chừng tới một chút lòng tự ái của cậu thôi. Khi dần dà hiểu ra là một vết thương thực sự trong lòng cậu, và thấy cậu luôn luôn nhìn về phía Madelon, thấy nỗi giận hờn của cô ta khiến cậu muốn khóc, thì tôi cũng khóc, quả là như vậy! Tôi khóc lúc cậu định đánh nhau với những đứa tán tỉnh cô ta, và cậu đã tin đó là giọt nước mắt hối hận. Bởi thế, tôi vẫn khóc tức tưởi khi cậu bắt gặp tại đây, và sẽ còn khóc mãi cho tới khi sửa chữa được điều tai hại mình đã gây ra cho một chàng trai tốt bụng và dũng cảm như cậu ngày hôm nay.

- Và Fanchon này - Landry nói, hết sức xúc động khi thấy cô gái tiếp tục khóc - cứ giả dụ cô đã gây bất hòa cho tôi và một cô gái mà tôi yêu như cô nói, thì cô có thể làm gì để hòa giải chúng tôi không?

- Landry, cậu cứ tin tôi - cô bé Fadette đáp - Tôi không đến nỗi ngốc nghếch để không thể giải bày cho ra nhẽ. Madelon sẽ rõ là tất cả lỗi đều tại tôi. Tôi sẽ nhận lỗi với cô ta và làm cho cô ta tin là cậu trong trắng như tuyết. Nếu ngày mai cô ta không trở lại thân tình như trước, thì tức là cô ta chưa bao giờ yêu cậu, và...

- Và tôi không nên luyến tiếc cô ta, phải không, Fanchon? Và vì quả cô ta chưa bao giờ yêu tôi, nên cô đừng phí công vô ích. Vì vậy cô đừng làm gì hết, và chờ bắn khoản về chút phiền muộn cô đã gây cho tôi. Tôi không còn phiền muộn gì nữa đâu.

- Những phiền muộn ấy không thể chóng quên thế đâu - cô bé Fadette đáp, rồi suy nghĩ và nói tiếp - Ít nhất cũng như người ta thường nói. Chỉ vì giận nhau mà cậu nói thế thôi, Landry, khi hết giận, thì đâu sẽ lại vào đấy, và cậu sẽ hết sức buồn bã cho tới khi làm lành được với cô ta.

- Có thể như thế - Landry đáp - nhưng vào giờ này, tôi cam đoan với cô là tôi không hề biết và không hề nghĩ tới điều đó. Tôi nghĩ là chính cô muốn làm tôi tin rằng tôi thiết tha với cô ta; nhưng tôi thì cảm thấy nếu có chút gắn bó, cũng rất ít ỏi và tôi hầu như không còn nhớ tới nữa.

- Kỳ lạ thật - cô bé Fadette nói và thờ dài - thì ra con trai các cậu, các cậu yêu như thế hả?

- Trời đất, con gái các cô, các cô cũng chẳng yêu nhiều hơn; vì các cô giận đối người ta rất dễ dàng nhưng rồi lại khuây khỏa rất nhanh. Nhưng chúng ta nói những chuyện mà có lẽ mình chưa hiểu, ít nhất là cô, người luôn luôn chế giễu những người đang yêu, cô bé Fadette ạ. Tôi tin chắc là vào lúc này, cô vẫn trêu chọc tôi khi muốn hòa giải tôi với Madelon. Cô đừng làm thế, tôi xin nhắc lại vì cô ta có thể tưởng là tôi nhờ cô, và sẽ hiểu lầm. Và có thể cô ta sẽ giận khi nghĩ tôi tự cho mình là người tình chính thức. Sự thật là tôi chưa bao giờ nói với cô ta một lời tỏ tình, dù là bốn cọt và dù tôi có hài lòng được gần và mời cô ta nhảy, thì cũng chưa bao giờ cô ta tạo cho tôi chút can đảm để nói cho cô ta biết. Vì vậy, chúng ta cho qua chuyện đó đi thôi; tự ý cô ta sẽ quay lại nếu cô ta muốn; và nếu cô ta không quay lại, thì tôi tin chắc không vì vậy mà tôi chết buồn đâu.

- Tôi biết rõ hơn bản thân cậu những điều cậu suy nghĩ về chuyện ấy, Landry ạ. - cô bé Fadette nói tiếp - Tôi tin cậu khi cậu bảo là chưa bao giờ tỏ tình thân với Madelon bằng lời lẽ; nhưng cô ta phải thật sự ngây thơ mới không biết tình cảm ấy trong ánh mắt cậu, nhất là hôm nay. Vì tôi gây nên mối bất hòa nên tôi phải tạo ra sự giải hòa, và đây là cơ hội tốt để làm cho Madelon hiểu là cậu yêu cô ta. Tôi sẽ làm việc đó và sẽ làm hết sức tinh tế và đúng lúc để cô

ta tuyệt nhiên không thể nghi ngờ là do cậu xúi giục. Landry, cậu hãy tin con bé Fadette, con Dế mèn xấu xí tội nghiệp không hề có nội tâm xấu xa như ngoại hình này đâu; và cậu hãy tha thứ cho nó đã quấy nhiễu cậu, vì kết quả sẽ là điều rất tốt đối với cậu. Cậu sẽ biết nếu có được tình yêu của một cô gái đẹp là điều sung sướng, thì có tình bạn của một cô gái xấu là điều bổ ích, vì những cô gái xấu xí không vụ lợi và không có gì làm họ giận dữ hay hận thù hết.

- Fanchon, dù cô đẹp hay xấu - Landry vừa nói vừa cầm tay cô gái - hình như tôi đã hiểu tình bạn của cô là một điều tốt, và tốt tới mức tình yêu có lẽ là một điều xấu với nó. Cô rất tốt bụng, giờ đây, tôi biết như vậy. Tôi đã thật sự xúc phạm tới cô nhưng hôm nay cô không muốn chú ý, và khi cô bảo tôi đã xử sự tốt với cô, thì trái lại, tôi thấy mình đã hành động rất khiếm nhã.

- Thế là thế nào, Landry? Tôi không hiểu ra làm sao cả...

- Ấy là tôi không hề hôn cô lấy một lần trong khi nhảy, Fanchon; thế nhưng đó là bổn phận và quyền lợi của tôi, vì tục lệ là như vậy. Tôi đã xử sự với cô như với những cô bé lên mười mà người ta không cúi xuống để hôn, trong lúc cô hầu như cùng tuổi với tôi. Vì vậy tôi đã làm nhục cô, và nếu không phải là một cô gái cực kỳ tốt bụng thì cô đã nhận thấy rõ.

- Chỉ nghĩ tới không thôi, tôi cũng không - cô bé Fadette đáp; rồi đứng dậy, vì cảm thấy mình nói dối và không muốn tỏ là mình nói dối - Kìa - cô vừa nói vừa cố sức tỏ ra vui vẻ - cậu nghe tiếng đé kêu trong đồng lúa kìa; chúng gọi tên tôi đấy; mà cả con cú mèo nữa, nó báo cho tôi giờ giấc các vì sao chỉ ra trên mặt đồng hồ bầu trời.

- Tôi cũng nghe rõ, và tôi phải trở về Priche; nhưng Fadette này, trước khi tôi nói lời tạm biệt, cô có muốn tha lỗi cho tôi không?

- Nhưng tôi có giận cậu đâu, Landry, và cậu không có gì để tôi tha lỗi hết.

- Có chứ - Landry nói, lòng hết sức xao động từ khi nghe cô gái nói với mình về tình yêu và tình bạn, với một giọng êm đềm tưởng chừng còn hơn cả giọng chim sơn tước hót trong bụi cây - Có chứ, cô phải tha lỗi cho tôi, nghĩa là giờ đây bảo tôi phải hôn cô để sửa chữa thiếu sót là đã quên hôn lúc ban ngày.

Cô bé Fadette hơi run rẩy; rồi ngay lập tức, lấy lại gương mặt vui vẻ:

- Landry, cậu muốn tôi cho cậu chuộc lỗi bằng một sự trừng phạt. Vậy thì tôi xin xóa nợ cho cậu. Nhảy với đứa con gái xấu xí đã là tốt rồi; muốn hôn nó, thì quả là quá hào hiệp.

- Thôi nào! Cô đừng nói thế! - Landry vừa thốt lên vừa nắm lấy cả bàn tay lẫn cánh tay cô gái - tôi nghĩ hôn cô không phải là một sự trừng phạt trừ phi tôi làm cô phiền lòng và kinh tởm...

Nói xong, Landry ước mong được hôn cô bé Fadette và run lên vì sợ cô gái từ chối.

- Landry, cậu nghe tôi nói - cô gái bảo, giọng êm ái dịu ngọt - nếu là đứa con gái đẹp, thì tôi sẽ nói với cậu là nơi đây và giờ này không phải là nơi và lúc hôn nhau vụng trộm. Nếu là đứa đom đàng; thì, trái lại, tôi sẽ nghĩ đây là nơi và lúc thích hợp, vì ban đêm che khuất vẻ xấu gái của tôi và ở đây không có ai hết để làm cậu xấu hổ về ý muốn nhất thời của mình. Nhưng, không đẹp mà cũng chẳng đom đàng, tôi xin nói với cậu thế này: hãy nắm lấy tay tôi để tỏ tình bạn trung thực, và tôi sẽ vui mừng có được tình bạn của cậu, vì tôi chưa bao giờ có được tình bạn, và không ước mong một tình bạn nào khác.

- Được, anh siết chặt tay em với tất cả tấm lòng của mình, em hiểu không, Fadette? - Landry xúc động thay đổi cách xưng hô - Nhưng tình bạn trung thực nhất - và là tình bạn của anh đối với em - không hề ngăn cản chúng ta hôn nhau. Nếu em từ chối sự biểu thị này, thì anh nghĩ là em vẫn còn có gì chống lại anh.

Và cậu ta định bắt chột hôn cô gái; nhưng cô phản đối. Và vì cậu ta vẫn khẳng khái một mực, cô gái vừa khóc vừa nói:

- Landry, bỏ em ra, anh làm em buồn lắm.

Landry ngừng lại, hết sức kinh ngạc; và buồn bã thấy cô gái vẫn khóc, cậu ta đâm ra hờn giận.

- Tôi thấy rõ cô không nói thật khi bảo tình bạn của tôi là tình bạn duy nhất cô mong ước. Cô có một tình bạn nồng nhiệt hơn đã ngăn cản cô hôn tôi.

- Không, Landry - cô gái đáp, và khóc tức tưởi - nhưng em sợ hôn em ban đêm trong khi không trông thấy em, anh sẽ oán ghét em khi gặp lại em ban ngày.

- Anh chưa trông thấy em bao giờ hay sao - Landry nói, vẻ bồn chồn - anh không trông thấy em vào lúc này hay sao? Em lại đây, dưới ánh trăng này, anh thấy em rõ rồi và không biết em có xấu hay

không, nhưng anh yêu gương mặt em vì anh yêu em, chỉ có thể thôi.

Cậu ôm hôn cô gái. Lúc đầu có phần run sợ, nhưng rồi say đắm tới mức nằng sợ và vừa đẩy cậu ra vừa nói:

- Thôi; Landry, thôi. Hình như anh hôn em vì giận dữ hay vì anh nghĩ tới Madelon. Anh hãy yên tâm, mai, em sẽ nói chuyện với cô ta, và mai, anh sẽ hôn cô ta một cách hứng thú hơn nhiều.

Nói xong, Fadette bước ra nhanh và đi thoăn thoắt.

Landry như điên cuồng và muốn chạy theo. Cậu cân nhắc tới ba lần trước khi quyết định đi xuôi về phía bờ sông. Và cuối cùng, cảm thấy ma trôi ở gần mình, cậu chạy một mạch đến Priche.

* * *

Landry vẫn tiếp tục lắng nghe cô bé Fadette, với thái độ hết sức đồng tình, không tìm cách phản đối một lý lẽ nào của cô gái. Rốt cuộc, thái độ của cô khi nói về cậu em Cào cào, tác động đến Landry như thể đột nhiên cảm thấy thân thiết với cô gái và muốn đứng về phía cô chống lại mọi người.

- Fadette - cậu ta lên tiếng - lần này, kẻ nào cho cô là người có lỗi thì kẻ đó sẽ là kẻ có lỗi đầu tiên; vì tất cả những gì cô vừa nói là hoàn toàn đúng, và sẽ không còn một ai nghi ngờ trái tim nhân hậu và lý lẽ đúng đắn của cô. Mình như thế nào, sao cô lại không làm cho người ta biết mình như thế ấy? Người ta sẽ không còn nói những điều không tốt về cô, và sẽ có những người nhận ra chân giá trị của cô.

- Landry, tôi đã nói rõ với cậu - Fadette nói tiếp - Tôi không cần làm vui lòng những ai không hề làm tôi vui lòng.

- Nhưng nếu cô nói với tôi điều đó, ấy là vì...

Landry ngừng lời, hết sức kinh ngạc về điều mình suýt thốt lên và vội sửa lại:

- Ấy là vì cô yêu mến tôi hơn một người khác? Thế mà tôi tưởng cô ghét tôi vì tôi chưa bao giờ tử tế đối với cô.

- Có thể tôi đã ghét cậu chút đỉnh - cô bé Fadette đáp - nhưng nếu trước kia như vậy, thì từ hôm nay, không phải thế nữa, và Landry ạ, tôi sẽ nói với cậu vì sao. Tôi vốn nghĩ cậu là người kiêu hãnh, và quả là như vậy; nhưng cậu biết chế ngự niềm kiêu hãnh ấy để làm tròn bổn phận; và vì vậy cậu càng đáng quý. Tôi cũng nghĩ cậu là

người bội bạc, và tuy niềm kiêu hãnh người ta dạy dỗ cho cậu khiến cậu bội bạc, nhưng cậu thủy chung với những lời hứa hẹn của mình và tìm cách thực hiện lời hứa với bất kỳ giá nào; cuối cùng, tôi nghĩ cậu là kẻ nhất gan, và vì vậy tôi có xu hướng khinh khi cậu; nhưng tôi thấy cậu chỉ mê tín, và khi phải đương đầu với nguy nan, không phải cậu thiếu lòng dũng cảm. Cậu đã nhảy với tôi hôm nay, mặc dù phải rất xấu hổ. Thậm chí, sau buổi cầu kinh chiều, cậu đi tìm tôi chỗ gần nhà thờ, vào lúc trong thâm tâm tôi đã tha lỗi cho cậu sau khi cầu kinh, và không còn nghĩ chuyện quấy rầy cậu nữa. Cậu đã bênh vực tôi chống lại những đứa trẻ độc ác, và cũng đã thách thức những gã thanh niên: không có cậu, chắc hẳn chúng đã hành hạ tôi. Cuối cùng, tối nay, nghe tôi khóc, cậu đã tới giúp đỡ và an ủi tôi. Landry, cậu hãy định ninh là không bao giờ tôi quên những điều ấy. Suốt đời cậu, cậu sẽ thấy rõ là tôi ghi lòng tạc dạ, và đến lượt cậu, cậu có thể đòi hỏi ở tôi mọi sự giúp đỡ cậu mong muốn, và vào bất kỳ lúc nào. Chẳng hạn, để bắt đầu, tôi biết là hôm nay, tôi đã làm cậu phải đau buồn nhiều. Đúng thế, Landry ạ, tôi biết, tôi đủ thông minh để đoán biết lòng cậu, mặc dù sáng nay, tôi không hề nghĩ tới. Thôi, cậu hãy tin là tôi tỉnh nghịch, chứ không phải độc ác, và giá biết cậu yêu Madelon, thì tôi đã không gây nên mối bất hòa giữa hai người như tôi đã làm bằng cách buộc cậu phải nhảy với tôi. Quả là tôi thích thú khi thấy để nhảy với một con bé lọ lem như tôi, cậu phải bỏ rơi một cô gái đẹp; nhưng tôi chỉ tưởng tượng tới một chút lòng tự ái của cậu thôi. Khi dần dà hiểu ra là một vết thương thực sự trong lòng cậu, và thấy cậu luôn luôn nhìn về phía Madelon, thấy nỗi giận hờn của cô ta khiến cậu muốn khóc, thì tôi cũng khóc, quả là như vậy! Tôi khóc lúc cậu định đánh nhau với những đứa tán tỉnh cô ta, và cậu đã tin đó là giọt nước mắt hối hận. Bởi thế, tôi vẫn khóc tức tưởi khi cậu bắt gặp tại đây, và sẽ còn khóc mãi cho tới khi sửa chữa được điều tai hại mình đã gây ra cho một chàng trai tốt bụng và dũng cảm như cậu ngày hôm nay.

- Và Fanchon này - Landry nói, hết sức xúc động khi thấy cô gái tiếp tục khóc - cứ giả dụ cô đã gây bất hòa cho tôi và một cô gái mà tôi yêu như cô nói, thì cô có thể làm gì để hòa giải chúng tôi không?

- Landry, cậu cứ tin tôi - cô bé Fadette đáp - Tôi không đến nỗi ngốc nghếch để không thể giải bày cho ra nhẽ. Madelon sẽ rõ là tất

cả lỗi đều tại tôi. Tôi sẽ nhận lỗi với cô ta và làm cho cô ta tin là cậu trong trắng như tuyết. Nếu ngày mai cô ta không trở lại thân tình như trước, thì tức là cô ta chưa bao giờ yêu cậu, và...

- Và tôi không nên luyến tiếc cô ta, phải không, Fanchon? Và vì quả cô ta chưa bao giờ yêu tôi, nên cô đừng phí công vô ích. Vì vậy cô đừng làm gì hết, và chờ bắn khoăn về chút phiền muộn cô đã gây cho tôi. Tôi không còn phiền muộn gì nữa đâu.

- Những phiền muộn ấy không thể chóng quên thế đâu - cô bé Fadette đáp, rồi suy nghĩ và nói tiếp - Ít nhất cũng như người ta thường nói. Chỉ vì giận nhau mà cậu nói thế thôi, Landry, khi hết giận, thì đâu sẽ lại vào đấy, và cậu sẽ hết sức buồn bã cho tới khi làm lành được với cô ta.

- Có thể như thế - Landry đáp - nhưng vào giờ này, tôi cam đoan với cô là tôi không hề biết và không hề nghĩ tới điều đó. Tôi nghĩ là chính cô muốn làm tôi tin rằng tôi thiết tha với cô ta; nhưng tôi thì cảm thấy nếu có chút gắn bó, cũng rất ít ỏi và tôi hầu như không còn nhớ tới nữa.

- Kỳ lạ thật - cô bé Fadette nói và thờ dài - thì ra con trai các cậu, các cậu yêu như thế hả?

- Trời đất, con gái các cô, các cô cũng chẳng yêu nhiều hơn; vì các cô giận dữ người ta rất dễ dàng nhưng rồi lại khuây khỏa rất nhanh. Nhưng chúng ta nói những chuyện mà có lẽ mình chưa hiểu, ít nhất là cô, người luôn luôn chế giễu những người đang yêu, cô bé Fadette ạ. Tôi tin chắc là vào lúc này, cô vẫn trêu chọc tôi khi muốn hòa giải tôi với Madelon. Cô đừng làm thế, tôi xin nhắc lại vì cô ta có thể tưởng là tôi nhờ cô, và sẽ hiểu lầm. Và có thể cô ta sẽ giận khi nghĩ tôi tự cho mình là người tình chính thức. Sự thật là tôi chưa bao giờ nói với cô ta một lời tỏ tình, dù là bốn cột và dù tôi có hài lòng được gần và mời cô ta nhảy, thì cũng chưa bao giờ cô ta tạo cho tôi chút can đảm để nói cho cô ta biết. Vì vậy, chúng ta cho qua chuyện đó đi thôi; tự ý cô ta sẽ quay lại nếu cô ta muốn; và nếu cô ta không quay lại, thì tôi tin chắc không vì vậy mà tôi chết buồn đâu.

- Tôi biết rõ hơn bản thân cậu những điều cậu suy nghĩ về chuyện ấy, Landry ạ. - cô bé Fadette nói tiếp - Tôi tin cậu khi cậu bảo là chưa bao giờ tỏ tình thân với Madelon bằng lời lẽ; nhưng cô ta phải thật sự ngây thơ mới không biết tình cảm ấy trong ánh mắt cậu,

nhất là hôm nay. Vì tôi gây nên mối bất hòa nên tôi phải tạo ra sự giải hòa, và đây là cơ hội tốt để làm cho Madelon hiểu là cậu yêu cô ta. Tôi sẽ làm việc đó và sẽ làm hết sức tinh tế và đúng lúc để cô ta tuyệt nhiên không thể nghi ngờ là do cậu xúi giục. Landry, cậu hãy tin con bé Fadette, con Dế mèn xấu xí tội nghiệp không hề có nội tâm xấu xa như ngoại hình này đâu; và cậu hãy tha thứ cho nó đã quấy nhiễu cậu, vì kết quả sẽ là điều rất tốt đối với cậu. Cậu sẽ biết nếu có được tình yêu của một cô gái đẹp là điều sung sướng, thì có tình bạn của một cô gái xấu là điều bổ ích, vì những cô gái xấu xí không vụ lợi và không có gì làm họ giận dữ hay hận thù hết.

- Fanchon, dù cô đẹp hay xấu - Landry vừa nói vừa cầm tay cô gái - hình như tôi đã hiểu tình bạn của cô là một điều tốt, và tốt tới mức tình yêu có lẽ là một điều xấu với nó. Cô rất tốt bụng, giờ đây, tôi biết như vậy. Tôi đã thật sự xúc phạm tới cô nhưng hôm nay cô không muốn chú ý, và khi cô bảo tôi đã xử sự tốt với cô, thì trái lại, tôi thấy mình đã hành động rất khiêm nhã.

- Thế là thế nào, Landry? Tôi không hiểu ra làm sao cả...

- Ấy là tôi không hề hôn cô lấy một lần trong khi nhảy, Fanchon; thế nhưng đó là bổn phận và quyền lợi của tôi, vì tục lệ là như vậy. Tôi đã xử sự với cô như với những cô bé lên mười mà người ta không cúi xuống để hôn, trong lúc cô hầu như cùng tuổi với tôi. Vì vậy tôi đã làm nhục cô, và nếu không phải là một cô gái cực kỳ tốt bụng thì cô đã nhận thấy rõ.

- Chỉ nghĩ tới không thôi, tôi cũng không - cô bé Fadette đáp; rồi đứng dậy, vì cảm thấy mình nói dối và không muốn tỏ là mình nói dối - Kìa - cô vừa nói vừa cố sức tỏ ra vui vẻ - cậu nghe tiếng dế kêu trong đồng lúa kìa; chúng gọi tên tôi đấy; mà cả con cú mèo nữa, nó báo cho tôi giờ giấc các vì sao chỉ ra trên mặt đồng hồ bầu trời.

- Tôi cũng nghe rõ, và tôi phải trở về Priche; nhưng Fadette này, trước khi tôi nói lời tạm biệt, cô có muốn tha lỗi cho tôi không?

- Nhưng tôi có giận cậu đâu, Landry, và cậu không có gì để tôi tha lỗi hết.

- Có chứ - Landry nói, lòng hết sức xao động từ khi nghe cô gái nói với mình về tình yêu và tình bạn, với một giọng êm đềm tưởng chừng còn hơn cả giọng chim sơn tước hót trong bụi cây - Có chứ, cô phải tha lỗi cho tôi, nghĩa là giờ đây bảo tôi phải hôn cô để sửa

chưa thiếu sót là đã quên hôn lúc ban ngày.

Cô bé Fadette hơi run rẩy; rồi ngay lập tức, lấy lại gương mặt vui vẻ:

- Landry, cậu muốn tôi cho cậu chuộc lỗi bằng một sự trừng phạt. Vậy thì tôi xin xóa nợ cho cậu. Nhảy với đứa con gái xấu xí đã là tốt rồi; muốn hôn nó, thì quả là quá hào hiệp.

- Thôi nào! Cô đừng nói thế! - Landry vừa thốt lên vừa nắm lấy cả bàn tay lẫn cánh tay cô gái - tôi nghĩ hôn cô không phải là một sự trừng phạt trừ phi tôi làm cô phiền lòng và kinh tởm...

Nói xong, Landry ước mong được hôn cô bé Fadette và run lên vì sợ cô gái từ chối.

- Landry, cậu nghe tôi nói - cô gái bảo, giọng êm ái dịu ngọt - nếu là đứa con gái đẹp, thì tôi sẽ nói với cậu là nơi đây và giờ này không phải là nơi và lúc hôn nhau vụng trộm. Nếu là đứa đom đàng; thì, trái lại, tôi sẽ nghĩ đây là nơi và lúc thích hợp, vì ban đêm che khuất vẻ xấu gái của tôi và ở đây không có ai hết để làm cậu xấu hổ về ý muốn nhất thời của mình. Nhưng, không đẹp mà cũng chẳng đom đàng, tôi xin nói với cậu thế này: hãy nắm lấy tay tôi để tỏ tình bạn trung thực, và tôi sẽ vui mừng có được tình bạn của cậu, vì tôi chưa bao giờ có được tình bạn, và không ước mong một tình bạn nào khác.

- Được, anh siết chặt tay em với tất cả tấm lòng của mình, em hiểu không, Fadette? - Landry xúc động thay đổi cách xưng hô - Nhưng tình bạn trung thực nhất - và là tình bạn của anh đối với em - không hề ngăn cản chúng ta hôn nhau. Nếu em từ chối sự biểu thị này, thì anh nghĩ là em vẫn còn có gì chống lại anh.

Và cậu ta định bắt chột hôn cô gái; nhưng cô phản đối. Và vì cậu ta vẫn khẳng khăng một mực, cô gái vừa khóc vừa nói:

- Landry, bỏ em ra, anh làm em buồn lắm.

Landry ngừng lại, hết sức kinh ngạc; và buồn bã thấy cô gái vẫn khóc, cậu ta đâm ra hờn giận.

- Tôi thấy rõ cô không nói thật khi bảo tình bạn của tôi là tình bạn duy nhất cô mong ước. Cô có một tình bạn nồng nhiệt hơn đã ngăn cản cô hôn tôi.

- Không, Landry - cô gái đáp, và khóc tức tưởi - nhưng em sợ hôn em ban đêm trong khi không trông thấy em, anh sẽ oán ghét em khi gặp lại em ban ngày.

- Anh chưa trông thấy em bao giờ hay sao - Landry nói, vẻ bồn chồn - anh không trông thấy em vào lúc này hay sao? Em lại đây, dưới ánh trăng này, anh thấy em rõ rồi và không biết em có xấu hay không, nhưng anh yêu gương mặt em vì anh yêu em, chỉ có thể thôi.

Cậu ôm hôn cô gái. Lúc đầu có phần run sợ, nhưng rồi say đắm tới mức nằng sợ và vừa đẩy cậu ra vừa nói:

- Thôi; Landry, thôi. Hình như anh hôn em vì giận dữ hay vì anh nghĩ tới Madelon. Anh hãy yên tâm, mai, em sẽ nói chuyện với cô ta, và mai, anh sẽ hôn cô ta một cách hứng thú hơn nhiều.

Nói xong, Fadette bước ra nhanh và đi thoăn thoắt.

Landry như điên cuồng và muốn chạy theo. Cậu cân nhắc tới ba lần trước khi quyết định đi xuôi về phía bờ sông. Và cuối cùng, cảm thấy ma trôi ở gần mình, cậu chạy một mạch đến Priche.

Ngày hôm sau, trong khi gieo hạt, Landry trông thấy cô bé Fadette đi qua. Cô đi nhanh về phía một cánh rừng thưa, nơi Madelon đang cắt cỏ cho cừu. Lúc này là giờ mở bò sau nửa ngày làm việc. Và trong khi dắt bò ra đồng cỏ, Landry vẫn nhìn thấy Fadette chạy ở phía trước, nhẹ nhàng như thể lướt trên cỏ. Cậu muốn biết cô gái sẽ nói gì với Madelon, và đáng lẽ đi ăn trưa ngay trên cánh đồng, thì cậu khẽ khàng đi dọc cánh rừng thưa, để nghe xem hai cô gái nói với nhau những gì. Cậu ta không thể trông thấy họ, và vì Madelon lắm bầm những câu trả lời với một thứ giọng trầm nên không biết cô gái nói gì; nhưng giọng nói của cô bé Fadette, tuy dịu dàng, vẫn rõ ràng, mặc dù không hề la hét.

Cô ta nói với Madelon về Landry, và nói cho cô gái này biết - như Fadette đã hứa với Landry - mười tháng về trước, Fadette đã buộc cậu ta phải nghe theo mệnh lệnh của mình đối với một việc cô sẽ tùy ý yêu cầu. Cô giảng giải hết sức khiêm nhượng và dễ thương, rồi, bỏ qua chuyện ma trơi và nỗi sợ hãi của Landry, kể lại việc cậu ta suýt chết đuối vì lội nhầm khúc sông cạn, tối hôm trước ngày lễ Thánh Andoche. Cuối cùng, Fadette giải thích mọi chuyện không hay xảy ra hôm đó là do thói ngông và tính khoe khoang của mình muốn nhảy với một chàng trai hảnh hoi vì từ trước tới nay chỉ có nhảy với bọn nhóc.

Nghe đến đây, Madelon giận dữ cất cao giọng:

- Cái đó đáng gì đến tớ? Cậu cứ nhảy suốt đời với anh em sinh đôi nhà Bessonnère, và Để mèn này, cậu chớ nghĩ là cái đó gây may mắn thiệt hại cho tớ, cũng như làm tớ may ghen tị.

- Madelon - Fadette nói tiếp - cậu chớ nói những lời gay gắt như vậy đối với Landry tội nghiệp. Landry đã dâng cả trái tim cho cậu,

nếu cậu không muốn nhận tấm lòng ấy, thì cậu ta sẽ đau buồn không sao nói hết được đâu.

Và Fadette nói về nỗi buồn ấy của Landry bằng những lời lẽ hết sức tốt đẹp và với một giọng cực kỳ êm ái, khen ngợi Landry tới mức cậu ta muốn ghi nhớ tất cả các cách nói của cô gái để sử dụng khi có cơ hội, và lòng rạo rực khi nghĩ mình được tán dương như vậy.

Madelon cũng kinh ngạc về giọng nói dịu dàng của Fadette; nhưng vì quá khinh ghét cô bé nên không biểu lộ gì hết.

- Cậu thật lắm mồm và táo tợn đến mức kiêu ngạo - cô ta bảo Fadette - và hình như được bà cậu bày dạy cho cách tán tỉnh thiên hạ; nhưng tớ không thích trò chuyện với bọn phù thủy, vì chỉ mang họa vào thân, và tớ xin cậu để tớ yên, Để mèn điên rồ ạ. Cậu đã tìm được một anh chàng tán tỉnh, hãy cố mà giữ lấy, vì đó là anh chàng đầu tiên và cũng là cuối cùng phát cuồng lên nên thích thú cái mồm góm guốc của cậu. Còn tớ, tớ không thèm cái của thừa của cậu đâu, dù đó là một hoàng tử đi nữa. Anh chàng Landry của cậu chỉ là một thằng ngốc, và chắc hẳn chẳng ra gì nên cậu vừa tưởng tước đoạt được hẳn của tớ là vội đến khẩn khoản xin tớ nhận lại. Một người tình đẹp để cho tớ mà bản thân cô bé Fadette cũng không hề đoái hoài tới kia đấy!

- Nếu đó là điều làm cậu tự ái - Fadette đáp bằng một giọng làm rung động tận đáy lòng Landry - và nếu cậu kiêu hãnh tới mức chỉ muốn tỏ ra công bằng sau lúc đã làm nhục tớ, thì cậu hãy hài lòng, hỡi Madelon xinh đẹp, cậu hãy giẫm xuống dưới chân mình lòng kiêu ngạo và dững cảm của con Để mèn tội nghiệp. Cậu nghĩ tớ khinh miệt Landry, vì nếu không thì tớ đã không tới yêu cầu cậu tha thứ cho cậu ta. Vậy thì cậu hãy biết, nếu cậu muốn, là tớ yêu cậu ấy từ lâu, cậu ấy là người con trai duy nhất tớ đã nghĩ tới, và có lẽ là người tớ sẽ nghĩ tới suốt đời; nhưng cậu cũng hãy biết là tớ có thừa lý trí và lòng kiêu hãnh nên không bao giờ nghĩ tới chuyện làm cho cậu ấy yêu mình. Tớ biết cậu ấy là thế nào, và tớ là thế nào. Cậu ấy đẹp trai, giàu có và được trọng vọng; còn tớ thì xấu xí, nghèo đói và bị khinh miệt. Vì vậy tớ biết rất rõ cậu: ấy tuyệt nhiên không phải là của tớ, và cậu đã thấy cậu ấy ghét bỏ tớ thế nào trong

buổi lễ hội. Vì vậy cậu hãy mãi nguyện: chàng trai mà con bé Fadette chỉ nhìn thôi cũng không dám, chàng trai ấy nhìn cậu với cặp mắt chan chứa yêu thương đấy. Cậu hãy trừng phạt con bé Fadette bằng cách chế giễu nó và lấy lại của nó chàng trai mà nó dám tranh giành với cậu. Nếu như vậy không phải vì tình thân đối với cậu ấy, thì ít nhất cũng để trừng phạt sự hỗn xược của nó; và cậu hãy hứa với nó là khi cậu ấy tới xin lỗi cậu, thì sẽ được cậu đón tiếp tử tế và nói những lời an ủi.

Thay vì xúc động trước bấy nhiêu cử chỉ hạ mình và chân thành, Madelon tàn nhẫn xua đuổi Fadette, khẳng khẳng bảo Landry chỉ thích hợp với cô bé, còn đối với mình thì quá trẻ con và dại dột. Nhưng sự hy sinh lớn lao bản thân Fadette tự đặt cho mình đã mang lại kết quả, mặc dù những lời cự tuyệt của Madelon. Trái tim phụ nữ có điều kỳ lạ là hề thấy một gã trai trẻ được những người đàn bà khác chiều chuộng, yêu thương, là ngay lập tức gã kia trở thành một đấng nam nhi. Chưa bao giờ suy nghĩ nghiêm túc về Landry, nhưng ngay sau khi xua đuổi Fadette, Madelon nghĩ nhiều tới chàng trai. Cô ta nhớ lại tất cả những lời nói đẹp đẽ của Fadette về tình yêu của Landry, và trong lúc nghĩ Fadette say mê chàng tới mức dám thú nhận với cô ta, Madelon tự hào đã trả thù được cô gái tội nghiệp.

Tối hôm ấy Madelon tới Priche, cách nhà mình không xa, và làm như thể đi tìm một con bò bị lạc trên cánh đồng, xuất hiện phía trước Landry và đưa mắt ra hiệu khuyến khích chàng trai lại gần cho mình hỏi chuyện. Landry thấy rất rõ điều đó, vì từ khi cô bé Fadette nhập cuộc, tinh thần chàng trai trở nên hết sức tỉnh táo.

“Fadette quả là phù thủy - chàng nghĩ bụng - cô ta đã khiến Madelon trở lại có cảm tình với mình, và chỉ trong một lát chuyện trò mười lăm phút, giúp mình nhiều hơn là mình có thể làm trong cả một năm. Cô ta có một khối óc tuyệt vời và một con tim mà không hề gì Chúa lòng lành ban thưởng cho người ta.”

Vừa suy nghĩ như vậy, Landry vừa nhìn Madelon, nhưng với thái độ bình tĩnh tới mức cô ta rút lui trong khi chàng chưa quyết định

nói năng gì. Không phải vì chàng xấu hổ trước mặt cô ta: nỗi thẹn thùng biến đi đâu mất mà chàng cũng không rõ vì sao; nhưng cũng biến theo với nỗi thẹn thùng là niềm vui khi được gặp cô ta trước kia, cũng như mong ước được cô ta yêu thương.

* * *

Ăn tối xong, Landry giả vờ đi ngủ. Nhưng rồi cậu xuống giường đi theo một con đường hẹp, luôn dọc theo các bức tường và đi thẳng tới khúc sông cạn. Tối hôm ấy, bóng ma trôi vẫn nhảy nhót. Từ xa trông thấy, Landry nghĩ bụng: "Càng hay, ma trôi ở đây thì chắc Fadette không ở xa". Rồi bước qua khúc sông cạn, không sợ hãi, cũng không nhàm lẫn, đi tới gần nhà bà lão Fadet, nhìn ngó khắp mọi phía. Nhưng đứng một hồi lâu mà chẳng thấy ánh sáng, cũng không nghe một chút tiếng động nào. Chàng hy vọng Dế mèn, vốn thường rời nhà vào buổi tối sau khi bà và em đã ngủ, tung tăng đâu đây quanh vùng, và chàng cũng bắt đầu tung tăng, đi qua Joncière, bước tới tận hầm đá Chaumois, huýt sáo miệng và cất lời ca hát để người ta nghe tiếng, nhưng chỉ thấy con chồn chạy trốn trong đồng rạ, và nghe con cú mèo kêu trên cành cây. Chàng đành phải ra về mà không cảm ơn được cô bạn gái tốt bụng đã hết lòng giúp đỡ mình.

Chương XXII

Suốt một tuần lễ không được gặp Fadette, Landry rất ngạc nhiên và băn khoăn. "Chắc rồi nàng lại nghĩ mình vô ơn bạc nghĩa - chàng nghĩ - nhưng mình không gặp được đâu phải vì mình không chờ đợi và tìm kiếm. Chắc hẳn mình đã làm nàng buồn phiền vì đã hôn nàng trong hàm đá, trong lúc nàng gần như không bằng lòng, nhưng đâu phải mình có ý gì xấu hay muốn làm nhục nàng".

Suốt tuần lễ ấy, Landry nghĩ ngợi nhiều hơn đã từng nghĩ suốt cả đời. Không còn hiểu nổi đầu óc mình, tuy trầm ngâm và day dứt, chàng vẫn phải ra làm việc, vì những cặp bò to khỏe, chiếc lưỡi cày bóng loáng, những tảng đất đỏ thắm mưa thu đều không còn cho chàng trầm tư và mơ mộng.

Về gặp anh trai sinh đôi vào chiều thứ năm, Landry cũng thấy Sylvinet băn khoăn như mình. Sylvinet khác tính Landry, nhưng đôi khi lại giống nhau do tác động qua lại. Có thể nói chàng đoán được điều gì đó làm xáo động sự yên tĩnh của cậu em, nhưng vẫn chưa biết chắc là điều gì. Chàng hỏi, em đã làm lành với Madelon chưa, và lần đầu tiên Landry đã phải nói dối khi bảo đã làm lành. Sự thật là Landry chưa nói một lời nào với Madelon và nghĩ bụng để lúc nào đó nói, vì cũng chẳng có gì thúc bách hết.

Cuối cùng, đã đến ngày chủ nhật, Landry là một trong những người đầu tiên đến dự lễ Mixa. Cậu bước vào nhà thờ trước khi điểm chuông, vì biết rằng cô bé Fadette có thói quen tới vào lúc này. Chàng thấy một cô gái nhỏ, quỳ phía trong giáo đường Đức Mẹ Đồng Trinh, quay lưng lại và hai bàn tay che mặt để tĩnh tâm cầu nguyện. Đúng là tư thế cô bé Fadette, nhưng không phải cách chải

tóc và cũng không phải điệu bộ của nàng. Landry bước ra ngoài tìm nàng ngoài cổng nhà thờ, nơi những người hành khất rách rưới thường đứng trong lúc nhà thờ làm lễ.

Nhưng không thấy Fadette với quần áo rách rưới đâu hết. Dự hết buổi lễ Mixa, chàng vẫn không thấy nàng. Mãi đến lúc bắt đầu lễ chính đến, khi tiếp tục nhìn cô gái đang cầu nguyện hết sức thành kính trong giáo đường, thấy nàng ngẩng đầu lên chàng mới nhận ra Fadette, nhưng trong trang phục và dáng vẻ hoàn toàn mới lạ đối với mình. Vẫn là những thứ quần áo xoàng xĩnh ngày trước, chiếc váy ngắn vải hoa, chiếc tạp dề màu đỏ và chiếc mũ vải không có đăng-ten, nhưng đã được nàng tẩy sạch, cắt và khâu vá lại trong suốt tuần qua. Tầm áo dài nay dài hơn rũ gọn ghẽ hơn trên đôi tất trắng tinh, cũng như chiếc mũ nay đã có một hình thù mới xinh xắn trên mái tóc đen mượt mà: tấm khăn choàng mới, màu vàng nhạt làm nổi làn da nâu của nàng. Fadette cũng nói cho chiếc áo chẽn dài hơn, và thay vì dáng dấp một khúc gỗ bện quần áo, giờ đây tấm thân nàng mảnh mai và uyển chuyển, tựa thân hình một con ong mật. Hơn nữa, không biết cô gái đã dùng nước pha chế bằng các loài hoa và dược thảo gì để rửa mặt và tay mà gương mặt trắng xanh và đôi bàn tay xinh xắn có vẻ trong sáng và êm ái tựa cây sơn trà mùa xuân.

Thấy cô gái thay hình đổi dạng tới mức ấy, Landry đánh rơi quyển kinh. Nghe tiếng động, cô bé Fadette quay hẳn lại và nhìn chàng trai, đúng vào lúc chàng nhìn nàng. Đôi má nàng hơi đỏ hồng, không đỏ hơn đóa hoa hồng trên cây nhưng làm nàng trở nên xinh đẹp, nhất là vì đôi mắt đen lánh chưa bị ai chê bao giờ, phát ra một ngọn lửa rất mực trong sáng, trông chừng nàng đã hoàn toàn đổi khác. Landry vẫn nghĩ bụng: "Fadette quả có pháp thuật phù thủy. Từ xấu, nàng muốn trở nên đẹp, và thế là đẹp như có phép lạ". Chàng run rẩy vì sợ hãi, nhưng không phải vì sợ hãi mà không muốn tới gần để nói chuyện, và cho tới lúc buổi lễ Mixa kết thúc, trái tim chàng trai khắc khoải vì đợi chờ.

Cô gái không nhìn Landry nữa, nhưng không còn chạy nhảy, nô đùa với trẻ nhỏ sau lễ cầu kinh như trước. Nàng cất bước rất nhanh

và kín đáo, người ta không kịp nhận thấy nàng thay đổi và trở nên xinh đẹp nhanh đến thế. Landry không dám bước theo nàng, nhất là vì Sylvinet không rời mắt khỏi chàng. Nhưng rồi một tiếng sau, Landry tìm được cách bứt ra. Và lần này, theo sự giục giã và hướng dẫn của con tim, chàng tìm thấy cô bé Fadette đang cần mẫn trông coi đàn cừu trong một con đường hẻm người ta gọi là *Thung lũng lão hiến binh*, vì vào thuở xa xưa, bà con vùng Corse đã giết chết một tay hiến binh của Nhà vua đến bắt dân chúng nghèo khổ nạp thuế thân và đi làm lao dịch, trái với các điều khoản luật, vốn đã khá khắc nghiệt.

Chương XXIII

Vào ngày chủ nhật Fadette thường không khâu, không đan trong lúc chần cừ. Nàng chăm chú vào một trò chơi tĩnh lặng mà trẻ nhỏ ở vùng chúng tôi thỉnh thoảng nhập cuộc rất nghiêm trang. Nàng tìm kiếm cây cỏ ba lá có bốn nhánh vốn rất hiếm mà người ta bảo là mang lại hạnh phúc cho những ai có thể tìm thấy.

- Em đã tìm thấy chưa, Fanchon? - Landry vội hỏi khi vừa ngồi xuống cạnh cô gái.

- Em thường tìm thấy nó luôn - nàng đáp - nhưng nó không hề mang lại hạnh phúc như người ta nghĩ. Em có tới những ba nhánh ép trong sách mà chẳng để làm hết.

Landry ngồi cạnh cô gái, như thể để sắp bắt đầu nói chuyện, nhưng bỗng nhiên cảm thấy xấu hổ hơn nhu chưa bao giờ xấu hổ bên cạnh Madelon, và tuy có ý định nói nhiều chuyện, nhưng không tìm nổi một từ nào để nói.

Cô bé Fadette cũng xấu hổ. Tuy anh chàng sinh đôi không nói nửa lời nhưng lại nhìn mình với đôi mắt kỳ lạ. Cuối vùn, nàng hỏi chàng vì sao có vẻ ngạc nhiên khi nhìn mình.

- Phải chăng - nàng nói - vì em chải và trang điểm mái tóc. Em nghe theo lời khuyên của anh đấy, và nghĩ bụng muốn có vẻ đúng đắn thì phải ăn mặc tử tế. Vì vậy, em không dám xuất hiện, sợ người ta dè bĩu và bảo em muốn làm cho bớt xấu xí đi nhưng không được.

- Kệ cho người ta nói - Landry bảo - nhưng anh thì anh không biết em đã làm gì để trở nên xinh đẹp. Quả thật là hôm nay, em đẹp, và phải chọc cho mắt mù đi mới không thấy như vậy.

- Đừng có chế giễu em, Landry - Fadette nói tiếp - Người ta bảo sắc

đẹp làm những cô gái đẹp mất lý trí, còn cái xấu là nỗi đau buồn của những cô gái xấu xí. Em đã quen làm người ta sợ, em không muốn trở nên ngu ngốc bằng cách nghĩ mình có thể làm người ta vui. Nhưng anh đến không phải để nói với em điều đó, và em chờ anh nói cho em biết Madelon có tha thứ cho anh không.

- Anh không tới để nói với em về Madelon. Cô ta có tha thứ cho anh hay không, anh không biết gì hết, và cũng không hề hỏi han để biết. Chỉ có điều anh biết em đã nói với cô ta và nói rất tốt nên anh phải hết sức cảm ơn.

- Làm sao anh biết em đã nói với cô ta? Cô ta bảo anh hả? Và hai người đã giảng hòa với nhau chứ?.

- Anh và cô ta không hề giảng hòa, vì không yêu nhau tới mức phải giận nhau. Anh biết em đã nói với cô ta vì cô ta nói chuyện với một người và người đó kể lại với anh.

Cô bé Fadette đỏ bừng mặt, khiến nàng càng thêm đẹp, cho tới ngày hôm nay, chưa bao giờ nàng có trên má chút sắc màu thánh thiện của sợ hãi và vui mừng vốn làm cho những cô gái xấu xí nhất cũng trở nên xinh đẹp, nhưng đồng thời nàng cũng lo sợ khi nghĩ rằng Madelon có thể kể lại những lời của mình và chế giễu mình về tình yêu đối với Landry mà mình đã thú nhận với cô ta.

- Vậy Madelon đã nói những gì về em?

- Cô ta bảo rằng anh là một thằng đại ngốc không hề làm đẹp lòng một cô gái nào, kể cả cô bé Fadette; rằng cô bé Fadette khinh ghét anh, trốn tránh anh và trốn biệt suốt cả tuần lễ để không cho anh gặp mặt mặc dù suốt cả tuần, anh tìm ngược tìm xuôi khắp nơi để gặp. Vì vậy anh là người làm trò cười cho thiên hạ, Fanchon ạ, vì người ta biết anh yêu em nhưng em không hề yêu anh.

- Rặt những lời nói độc địa - Fadette đáp, vẻ hết sức ngạc nhiên vì không khó khăn gì cũng đoán biết rằng vào lúc ấy, Landry nhạy cảm hơn mình - Em không tin là Madelon dối trá và nham hiểm đến thế. Nhưng phải tha thứ cho cô ta, Landry ạ, vì do giận dữ mà cô ta nói như vậy, và giận dữ, chính là tình yêu.

- Chắc là thế - Landry nói - nên em không hề giận dữ anh. Em tha thứ hết cho anh, vì mọi thứ về anh, em đều khinh miệt.

- Em không xứng đáng chút nào để anh nói như vậy Landry, quả thật là không đáng. Em không điên dại tới mức nói những điều dối

trá người ta gán ghép cho mình. Em đã nói với Madelon một cách khác. Những gì em nói với cô ta chỉ cho riêng cô ta, nhưng không thể có hại cho anh; trái lại, chứng tỏ với cô ta là em quý mến anh.

- Fanchon, em nghe anh nói đây - Landry bảo - chúng ta đừng bàn cãi về những gì em đã nói, hay về những gì em không hề nói. Anh muốn hỏi ý kiến em, vì em là người thông thái. Chủ nhật trước, với em trong hầm đá anh không hiểu vì sao tình cảm của mình dữ dội tới mức suốt cả một tuần nay, anh ăn không ngon, ngủ không yên. Anh không muốn giấu em điều gì hết, vì đối với một cô gái tinh nhạy như em, hoàn toàn không thể giữ nổi. Vì vậy sáng thứ hai hôm sau, anh xấu hổ về tình cảm của mình, anh muốn bỏ đi đâu thật xa để khỏi lại rơi vào sự say đắm điên cuồng ấy. Nhưng đến tối thứ hai, anh lại không sao thoát khỏi, và anh đã vượt qua khúc sông cạn trong đêm, không một chút sợ hãi con ma trời có thể ngăn cản anh tìm em, vì nó vẫn ở đấy, và khi nó trêu chọc anh một cách ác độc, anh đã chơi lại nó. Từ thứ hai, anh như một đứa ngu dại vì bị người ta chế giễu về chuyện yêu thích em; và tối nào, anh cũng như thằng điên vì cảm thấy lòng yêu thích ấy mạnh hơn sự xấu hổ phi lý. Thế là hôm nay, anh thấy em dễ thương và có vẻ hết sức khôn ngoan, khiến thiên hạ cũng sẽ ngạc nhiên, và trước mười lăm ngày, nếu em vẫn tiếp tục như thế này, thì chẳng những người ta sẽ tha thứ cho anh chuyện say mê em, mà sẽ có những chàng trai khác cũng rất say mê. Vì vậy, anh yêu em đâu có phải là chuyện công tích; em chẳng phải mang ơn anh gì hết về chuyện lựa chọn. Tuy nhiên, nếu nhớ lại ngày chủ nhật trước ngày lễ Thánh Andoche, thì em cũng nhớ lại là trong hầm đá, anh xin phép hôn em, và anh đã hôn với tất cả tấm lòng chẳng khác nào em chưa hề mang tiếng là xấu xí và dễ ghét. Fadette, đấy là tất cả quyền của anh. Em hãy nói cho anh hay điều đó có gì quan trọng không, và có làm em giận dữ thay vì làm em tin tưởng không.

Cô bé Fadette hai tay ôm mặt, không nói nửa lời.

Nghe được những lời nàng nói với Madelon, chàng nghĩ là mình được nàng yêu, và phải nói tình yêu ấy có tác động mạnh khiến chàng ngay lập tức muốn biểu lộ lòng mình. Nhưng thấy điệu bộ xấu hổ và buồn bã của cô gái, chàng bắt đầu lo sợ nàng chỉ bịa

chuyện ra với Madelon để với thiện chí, mong thành công trong việc tìm cách hòa giải. Tình hình ấy càng làm chàng thêm say mê, và chàng lấy làm đau buồn. Chàng bỏ hai tay nàng ra khỏi mặt, và thấy nàng xanh mướt như người sắp chết; và khi Landry trách móc vì sao không đáp ứng niềm say mê, cuồng nhiệt của mình, Fadette lặn ra đất, hai tay chấp lại với nhau và thở dài náo nuột: cô bị ngạt thở và bất tỉnh.

Landry rất sợ, chàng vỗ vỗ vào hai bàn tay Fadette để làm nàng hồi tỉnh. Hai bàn tay lạnh như băng và cứng như gỗ. Chàng xoa hai bàn tay ấy trong bàn tay mình một hồi lâu để sưởi ấm; và khi hồi tỉnh lại, nàng nói:

- Landry, anh lấy em làm trò đùa bay sao? Thế nhưng có những chuyện không nên mảy may đùa giỡn. Vì vậy em xin anh để em yên và đừng bao giờ nói với em hết, trừ phi anh có điều gì yêu cầu em, vì em luôn luôn sẵn sàng phục vụ anh.

- Fadette, Fadette - Landry đáp - Những điều em nói không tốt tí nào. Chính em lấy anh ra làm trò đùa thì có. Em khinh ghét anh, nhưng lại làm anh nghĩ ngược lại.

- Em! - Fadette thốt lên, rất buồn bã - Vậy em làm anh tin những gì? Em đã hiến dâng anh một tình bạn chân thành giống như tình thân của người anh sinh đôi của anh đối với anh, và có thể còn tốt đẹp hơn vì em không biết ganh tị, và em đã phục vụ anh trong tình yêu của anh, chứ không hề ngáng trở.

- Đúng như vậy - Landry thừa nhận - Em có lòng nhân hậu như Chúa lòng lành, và chính anh đã sai lầm trách móc em. Fanchon, em tha thứ cho anh và để cho anh hết lòng yêu em. Có thể sẽ không tĩnh lặng như anh yêu thương người anh sinh đôi hay em bé Nanette; nhưng anh hứa với em là sẽ không tìm cách hôn em nữa nếu em kinh sợ.

Suy ngẫm lại bản thân mình, Landry thấy rõ quả cô bé Fadette chỉ có với mình một tình bạn chân thật êm đềm; và vì không phải là kẻ kiêu ngạo, huênh hoang, chàng cũng đâm ra rụt rè và thận trọng như thể chưa hề trực tiếp nghe những điều cô gái nói về chính bản thân chàng với Madelon.

Còn cô bé Fadette thì đủ tinh nhạy để rút cuộc hiểu rằng Landry say mê mình như điên như dại, và quá sung sướng, nàng đã bị ngất đi một lát. Nhưng nàng sợ sẽ để mất đi quá nhanh niềm hạnh phúc đến quá nhanh như vậy; và vì nỗi lo sợ ấy, nàng muốn để cho Landry có thời gian mong chờ trong say đắm, tình yêu của mình.

Landry ngồi cạnh cô gái tới tận đêm khuya. Tuy không dám tỏ tình, chàng vẫn rất sung sướng được trông thấy và nghe nàng nói, nên không thể rời nàng một lát. Chàng đùa nghịch với bé Cào cào không bao giờ xa chị và đã chạy tới bên cạnh. Chàng tỏ ra vui vẻ và sớm nhận thấy thằng bé tội nghiệp bị mọi người hành hạ, không hề tỏ ra đại dốt hay độc ác đối với người xử sự tốt với nó; thậm chí, một tiếng sau, nó tỏ ra hiền hòa và biết ơn, hôn tay Landry và gọi chàng là anh Landry của em cũng như nó gọi chị nó là chị Fanchon của em. Còn Landry thì xúc động và tỏ lòng yêu thương, nhận thấy mọi người và bản thân mình trước đây có lỗi đối với hai đứa con tội nghiệp của bà mẹ Fadet; chúng chỉ cần được yêu thương chút ít như những đứa trẻ khác là có thể trở thành những con người tốt nhất đời.

Những ngày sau đó, Landry gặp cô bé Fadette, lúc thì chiều tối và có thể cùng nhau chuyện trò chút ít; khi thì ban ngày trên cánh đồng. Tuy nàng không đứng lại được lâu vì không muốn và cũng không biết tìm cách không làm tròn bổn phận, Landry vẫn vui lòng nói vài ba lời với tất cả trái tim mình và say đắm nhìn nàng. Nàng tiếp tục tỏ vẻ dễ thương trong nói năng, ăn mặc và thái độ đối với mọi người, khiến ai nấy đều chú ý. Chẳng bao lâu sau, người ta thay đổi lời lẽ và cử chỉ ứng xử với nàng. Vì cô gái không còn làm gì không thỏa đáng nữa, nên không bị người ta nguyên rủa, và cũng vì vậy, nàng không còn nói năng thô lỗ và làm phiền lòng người khác.

Vì dư luận thiên hạ không thay đổi nhanh như quyết định của chúng ta nên phải trải qua một thời gian nữa, người ta mới từ khinh miệt chuyển sang yêu thương, và từ thù hận chuyển sang thiện chí đối với cô gái. Sau này, tôi sẽ nói với các bạn sự đổi thay ấy diễn ra

như thế nào; còn lúc này, bản thân các bạn có thể tự hình dung là người ta không chú ý nhiều lắm tới cuộc sống của cô bé Fadette. Bốn năm ông già, bà cả nhân hậu, những người nhìn lớp trẻ trưởng thành với thái độ khoan dung và cũng là những người được mọi người coi như là cha, là mẹ trong một vùng, thỉnh thoảng bàn chuyện phiếm với nhau dưới rặng hồ đào ở vùng Cosse, trong lúc theo dõi đám thanh, thiếu niên lúc nhúc xung quanh mình, chỗ này chơi ky, chỗ kia khiêu vũ. Các cụ bảo:

- Chàng trai kia sẽ là một anh lính ra trò vì cơ thể rất cường tráng, không thể miễn quân dịch; cậu bé này sẽ tinh tế và thông minh như ông bố; còn cậu bé kia thì khôn ngoan và bình tĩnh như bà mẹ; con bé Lucette này chắc hẳn sẽ là một cô gái phục vụ tốt ở trang trại; Louise béo tốt kia hẳn được nhiều người yêu thích, còn con bé Marion, thì cứ để nó lớn, và trí khôn sẽ đến với nó như với những người khác.

Rồi đến lượt cô bé Fadette được xem xét và đánh giá:

- Kia, con bé bước rất nhanh - người ta bảo nhau - không muốn hát, muốn nhảy gì hết. Từ sau lễ Thánh Andoche, chẳng trông thấy nó đâu cả. Phải nói là nó rất tức bực khi bọn trẻ ở đây giật mắt mũ trong buổi khiêu vũ; vì vậy, nó đã đổi mũ khác, và hiện nay, có thể nói nó không còn xấu xí hơn các cô gái khác.

- Các ông, các bà có chú ý ít lâu nay, da dẻ nó trắng đẹp ra không?
- bà cụ Couturier bảo - Trước kia, gương mặt nó trông tựa một quả trứng chim cút, vì đầy những nốt tàn hương; nhưng lần gặp gần đây nhất, nhìn sát cô bé, tôi kinh ngạc thấy nó trắng và thậm chí xanh tới mức tôi hỏi có phải nó bị sốt rét không. Trông thấy cô bé như hiện nay, ai cũng bảo nó sẽ thay da đổi thịt, và biết đâu đấy? Đã có khối cô bé xấu xí trở nên xinh đẹp khi đến tuổi mười bảy, mười tám.

- Vả lại, trí khôn đến dần - ông cụ Naubin tiếp lời - và hễ có trí khôn, là một cô gái tập làm cho mình trở nên thanh lịch và dễ thương. Đã tới lúc cô bé Dế mèn nhận thấy mình không hề là một đứa con trai. Lạy Chúa, có lúc người ta nghĩ nó sẽ hư hỏng tới mức làm cho cả vùng ta phải xấu hổ. Nhưng nó sẽ tự tu tỉnh như những đứa khác. Nó sẽ cảm thấy phải tự làm cho mình được tha thứ đã từng có một người mẹ rất đáng chê trách, và rồi các ông, các bà sẽ

thấy là nó sẽ không hề làm gì để người ta nói tới mẹ nó đâu.

- Cầu Trời phù hộ - bà cụ Courtillet nói - vì một cô gái mà có vẻ như một con ngựa không yên cương thì thật gớm guốc; nhưng tôi cũng hy vọng ở con bé Fadette, vì tôi gặp nó hôm nọ, và khác với trước kia, luôn luôn đi sau tôi để bắt chước đôi chân bị thọt của tôi, nó đã chào tôi và hỏi thăm sức khỏe tôi với thái độ rất lễ phép.

- Con bé mà các cụ đang nói tới đấy, điên dại hơn là độc ác - ông cụ Henri lên tiếng - Nó không hề xấu bụng, tôi xin bảo đảm như thế, chính nó thường trông giữ mấy đứa cháu tôi ngoài đồng, hoàn toàn do lòng tốt, trong khi con gái tôi bị ốm; nó chăm sóc mấy cháu rất tốt và cũng không muốn rời nó ra nữa.

- Người ta kể là một cậu con sinh đôi của lão Barbeau say mê con bé trong buổi lễ Thánh Andoche vừa qua, có phải thế không? - bà cụ Couturier hỏi.

- Thôi nào! - ông cụ Naubin đáp - không nên cho đó là điều quan trọng. Chỉ là một trò đùa trẻ con thôi mà, và gia đình Barbeau, con cái cũng như bố mẹ, đâu phải đại dột, các ông, các bà có hiểu không?

Người ta bàn tán về cô bé Fadette như thế đấy, và thông thường không nghĩ tới những chuyện ấy nhiều, vì hầu như không còn trông thấy cô ta nữa.

Nhưng người năng thấy và chú ý nhiều tới cô gái, chính là Landry Barbeau. Chàng trai cảm thấy trong người như điên như dại khi không được chuyện trò thoải mái với nàng. Nhưng hễ ngồi với nàng một lát, là chàng thấy yên lòng vì được giảng giải điều hơn lẽ thiệt và được an ủi.

Cô bé Fadette, tuy bề ngoài trông trẻ con hơn những cô gái khác, nhưng bên trong lại có một lý trí và một ý chí cao hơn nhiều so với lứa tuổi. Để được như vậy, nàng phải có một sức mạnh tinh thần cao thượng vì trái tim nàng cũng rực lửa, và có thể còn hơn cả trái tim Landry. Nàng yêu chàng đến điên dại, nhưng lại biết tự kiềm chế một cách hết sức khôn ngoan. Bất cứ ngày đêm, nàng lúc nào cũng nghĩ tới chàng, bồn chồn muốn được gặp chàng và khao khát được vuốt ve chàng. Nhưng hễ gặp nhau nàng lại giữ một thái độ trầm tĩnh, nói với chàng lý lẽ ở đời. Thậm chí như thể nàng chưa bao giờ biết thế nào là ngọn lửa yêu đương, không cho phép chàng nắm tay mình ở chỗ cao hơn cổ tay.

Ở những nơi vắng vẻ, họ thường ngồi bên nhau, thậm chí cả trong đêm khuya tối tăm, Landry như bị bỏ bùa có thể quên mình tới mức chỉ còn biết vâng phục người yêu vì vô cùng lo sợ làm phật lòng nàng, và không dám tin chắc nàng đã yêu mình, chàng sống hết sức trong trắng cạnh nàng, chẳng khác nàng là chị gái mình, và mình là Jeanet, chú bé Cào cào.

Để làm cho Landry quên cái ý nghĩ là mình không hề muốn khích lệ chàng, Fadette nói cho chàng hay những điều nàng hiểu biết, và trong đó, trí tuệ và tài năng tự nhiên của nàng vượt quá những điều dạy dỗ của người bà. Nàng không muốn giấu Landry điều gì, và vì

chàng vẫn có chút sợ hãi pháp thuật của mình, Fadette tìm mọi cách làm cho chàng hiểu ma quái tuyệt nhiên không đáng tới những bí quyết trong hiểu biết của mình.

- Landry này - một hôm nàng bảo chàng - anh chớ tin sự can thiệp của những linh hồn xấu. Chỉ có một linh hồn và là linh hồn tốt, và là linh hồn của Chúa. Ma vương là chuyện bày đặt của cha xứ; và ma quái, chuyện tầm phào của mấy bà bẻm mép ở nông thôn. Lúc còn bé tẹo, em tin như vậy và sợ bùa phép của bà em. Nhưng bá chế giễu em. Người ta rất có lý khi cho rằng nếu một kẻ nào đó nghi ngờ hết tất cả, thì chính kẻ đó làm cho người khác tin hết tất cả, và không ai ít tin là có Xa tăng hơn những tay phù thủy, tuy họ làm như thế, viện tới Xa tăng trong mọi chuyện. Họ biết rõ là họ chưa từng thấy Xa ăng và chưa bao giờ được Xa tăng mảy may giúp đỡ. Họ biết rõ là họ chưa từng thấy Xa tăng và chưa bao giờ gọi được Xa tăng tới. Bằng chứng là lão chủ máy xay ở chỗ Đèo con chó - theo lời kể của bà em - đi khắp mọi xó xỉnh với một chiếc chày to tướng để gọi quỷ sứ và theo lời lão - cho nó một trận ra trò. Và người ta nghe lão la hét trong đêm khuya: "Mi có đến không, đồ chó sói? Mi có đến không, đồ chó đại? Mi có đến không, đồ quỷ dữ?" Nhưng không bao giờ ma quái bén mảng. Đến nỗi lão chủ cối xay kiêu ngạo gần như điên dại và cho là quỷ sứ sợ hãi mình.

- Nhưng Fanchon yêu quý - Landry lên tiếng - niềm tin của em cho rằng không hề có ma quái, là thiếu tinh thần Cơ đốc giáo rồi đấy.

- Em không thể tranh cãi việc đó - Fadette đáp - nhưng dù có ma quái, em vẫn tin chắc nó không thể nào đến trên trái đất để lừa gạt và đòi hỏi linh hồn chúng ta, mong tách ra khỏi Chúa lòng lành. Nó không dám hỗn xược đến thế và vì trái đất là của Chúa lòng lành, nên chỉ có Chúa là có thể trị vì đối với mọi người và vật trên trái đất.

Và hết sợ hãi một cách đại đột, Landry không thể không khâm phục cô bé Fadette ngoan đạo biết chừng nào trong mọi ý nghĩ và lời cầu nguyện của nàng, thậm chí ngoan đạo một cách cao thượng hơn mọi người ngoan đạo khác. Nàng yêu Chúa với tất cả ngọn lửa trái tim mình, vì trong mọi việc, nàng có khối óc sôi nổi và con tim yêu thương; và khi nàng nói về tình yêu ấy với Landry, chàng hết sức ngạc nhiên nhận thấy mình đã được huấn luyện để cầu kinh và

tuân theo những tập quán trước kia chưa bao giờ tìm hiểu, trong đó chàng trân trọng giữ mình vì ý thức bổn phận, tuy trái tim chưa hề cháy bỏng ngọn lửa kính yêu đối với đấng Tạo hóa, như trái tim cô bé Fadette.

Chương XXVI

Trong lúc cùng cô bé Fadette đi dạo và chuyện trò, Landry biết được tính năng của các cây dược liệu và tất cả những bài thuốc chữa trị cho người và loài vật. Chẳng bao lâu sau, chàng thử nghiệm trên một con bò cái của lão Caillaud bị đầy hơi vì ăn quá no. Sau khi thầy thuốc thú ý bỏ không chữa, cho rằng nó không thể sống quá một tiếng, Landry cho nó uống thứ nước thuốc sắc mà cô bé Fadette chỉ dẫn chàng từ trước. Chàng hành động bí mật. Sáng hôm sau, khi những người nông dân, rất buồn bã vì mất một con bò cái rất quý, đến lấy xác để chôn, thì thấy bò đang đứng và bắt đầu hít ngửi thức ăn, vẻ tươi tỉnh và gần như đã hết bệnh.

Một lần khác, một chú ngựa con bị rắn độc cắn, và vẫn theo sự hướng dẫn của cô bé Fadette, Landry chữa khỏi khá nhanh. Cuối cùng, chàng cũng thử bài thuốc chống dại trên một con chó ở Priche: chó được chữa khỏi và không cắn một ai. Vì chàng đã tìm cách giấu kín các buổi gặp gỡ cô bé Fadette, và không hề khoe khoang hiểu biết của mình, người ta cho rằng các con vật được chữa trị khỏi bệnh là nhờ Landry hết lòng chăm sóc. Nhưng lão Caillaud, tuy cũng nghĩ như mọi chủ trại hay tá điền đứng đắn khác, trong lòng vẫn ngạc nhiên:

- Ông lão Barbeau không có tài năng gì về chữa bệnh cho súc vật, thậm chí không hề gặp may, năm vừa qua, ông lão mất bao nhiêu con vật đấy thôi, mà cũng không phải là lần đầu. Nhưng Landry thì rất mát tay. Người ta dù có học trong nhà trường như các nghệ sĩ, cũng chẳng làm nên trò trống gì, nếu không khéo tay từ lúc chào đời. Tôi xin thưa rằng Landry là người khéo tay, và đầu óc cậu ta giúp được cậu ta tìm ra những điều thích hợp. Đó là một tài năng lớn được trời phú có giá trị hơn cả tiền bạc để điều hành tốt một

trang trại.

Lão Caillaud không phải là một con người cả tin và thiếu lý trí, lão chỉ nhằm khi cho rằng Landry có tài năng bẩm sinh. Landry không có tài năng nào khác ngoài sự thận trọng và thành thực trong việc áp dụng những điều học được. Nhưng thiên bẩm không hề là chuyện huyền thoại, cô bé Fadette có thiên bẩm ấy, và với chút xiu kinh nghiệm hợp lý nhận được của người bà, nàng đã phát hiện và xét đoán - tựa một nhà sáng tạo - những hiệu lực Chúa lòng lành ban cho một số cây cỏ, và một số cách thức sử dụng chúng. Hoàn toàn không phải vì vậy mà cô gái là phù thủy, nàng có lý do để bác bỏ điều đó, nhưng nàng có đầu óc quan sát, so sánh, nhận định, thử nghiệm, và đó là một thiên bẩm, không thể phủ nhận. Ông lão Caillaud có phần đi quá xa. Ông nghĩ là chàng mục đồng này hay bác nông dân kia có “bàn tay mát, “mát” nhiều hay ít, và chỉ cần họ có mặt trong chuồng trại, là có thể có lợi hay có hại cho gia súc. Thế nhưng vì bao giờ cũng có một chút chân lý trong những tín ngưỡng sai lầm, người ta phải thừa nhận rằng những sự chăm sóc tận tình, sự sạch sẽ và làm việc tận tâm có tác dụng thành công, còn lười nhác hay đại dột thì hỏng việc.

Landry luôn luôn suy nghĩ và chăm chút tới công việc, và cùng với tình cảm đối với Fadette, là lòng biết ơn đối với những điều được chỉ vẽ và lòng quý trọng đối với tài năng của cô gái. Chàng cũng rất biết ơn nàng đã buộc mình quên chuyện yêu đương trong những buổi dạo chơi và chuyện trò; và cũng thừa nhận nàng thiết tha đối với lợi ích của người tình hơn là đối với niềm vui được không ngừng tán tỉnh và phỉnh nịnh như chàng từng mong ước buổi đầu.

Chẳng bao lâu Landry hoàn toàn say đắm, chàng không hề xấu hổ khi tỏ rõ tình yêu đối với một cô gái từng mang tiếng xấu xí, độc ác và mất dạy. Nếu chàng còn ít nhiều thận trọng giữ ý, chẳng qua vì người anh sinh đôi mà chàng biết rõ thói ganh tị. Trước kia Sylvinet đã phải cố gắng lắm mới chấp nhận không giận hờn chút tình thoáng qua của Landry với Madelon, chút tình ấy thật hết sức nhỏ nhoi và phẳng lặng so với tình cảm hiện nay của chàng đối với Fanchon Fadet.

Nhưng nếu vì quá nồng nhiệt trong tình yêu, Landry không thể giữ gìn, thận trọng, thì trái lại, có bé Fadette, với đầu óc thích sự bí ẩn lại không muốn để Landry bị thiên hạ trêu chọc, một cô bé Fadette rất cuộc yêu chàng say đắm nên không thể gây nên cho chàng những phiền muộn trong gia đình, cô bé ấy đòi hỏi chàng phải tuyệt đối giữ bí mật, và cùng nhau giữ trọn khoảng một năm cho tới khi mối tình của họ phát lộ. Landry làm Sylvinet mất thói quen kiểm soát nhất cử nhất động của mình; và vùng đất dân cư thưa thớt, khe suối cắt ngang cắt dọc, cây cối um tùm, rất thuận lợi cho những mối tình kín đáo.

Thấy Landry không còn chú ý tới Madclon, Sylvinet hoan hỉ nghĩ bụng Landry không vội vã cắt đứt tình cảm đối với mình để hiến dâng trái tim cho một người đàn bà. Không còn ghen tị, chàng để cho em tự do hơn trong công việc và vui chơi, trong những ngày lễ và ngày nghỉ. Landry không thiếu lý do để đi về. Tối chủ nhật, chàng từ Bessonnière ra đi sớm và mãi nửa đêm mới trở về Priche, nhưng không vấp phải trở ngại gì. Đã đặt sẵn chiếc giường con trong một góc kho lúa, cạnh chuồng gia súc, chàng muốn về lúc nào cũng được mà không hề đánh thức ai. Ngày chủ nhật bao giờ cũng thuộc về chàng cho tới sáng thứ hai. Ông lão Caillaud và người con trai cả, vốn rất nghiêm túc, không bao giờ bước chân vào quán rượu, không chơi bởi phóng đảng vào những ngày lễ, ngày tết, đã nhận trông coi chăm sóc trang trại trong những ngày ấy để cho đám trẻ trong nhà từng lao động nhiều hơn họ trong tuần - theo lời họ nói - được tự do thi thố, giải trí, theo sự sắp đặt của Chúa lòng lành.

Suốt mùa đông, khi đêm tối giá lạnh, khó có thể tình tự ngoài trời, trên các cánh đồng, Landry và cô bé Fadette có nơi ẩn dật tốt trong một ngọn tháp ở Facot, vốn là một cái chuồng bò cũ, nhưng chim đã bỏ đi từ nhiều năm nay, mái lợp kín đáo và cửa khóa cẩn thận, thuộc về trang trại của ông lão Caillaud, nơi ông sử dụng để cất lương thực dự trữ. Landry có chìa khóa, và ngọn tháp ở tận cùng vùng đất Priche, tương đối gần khúc sông cạn, chính giữa một cánh đồng trồng linh lăng rất kín đáo nên đến quý sứ cũng khó có thể bắt

chộp được những buổi trò chuyện của cặp tình nhân. Khi thời tiết êm dịu, họ đi lại giữa những khu rừng thưa, rải rác nhiều trong vùng. Chúng vẫn còn là những nơi trú ẩn thuận lợi cho bọn trộm và những đôi uyên ương; nhưng vì trong vùng chúng tôi, không hề có trộm, nên họ tận dụng, và không còn phải sợ hãi hay lo phiền.

Nhưng không có một điều bí mật nào có thể kéo dài mãi. Vào một ngày chủ nhật đẹp trời, trong lúc đi dọc bức tường nghĩa trang, Sylvinet bỗng nghe tiếng cậu em sinh đôi đang nói cách mình hai bước chân, phía sau đoạn tường uốn khúc. Landry nói khẽ, nhưng Sylvinet biết rất rõ giọng nói của cậu em nên dù không nghe thành tiếng cũng đoán ra.

- Vì sao em không muốn tới nhảy? - Landry hỏi một người mà Sylvinet không hề trông thấy - Đã lâu lắm rồi, người ta không hề thấy em ở lại sau buổi lễ Mixa nên có thể cho rằng chẳng có gì là sai trái nếu anh, một người đã được coi như không còn quen biết em mời em nhảy. Sẽ không ai bảo anh mời em nhảy là vì tình yêu, mà chỉ vì phép lịch sự, vì anh muốn biết, sau bấy nhiêu ngày tháng, em có còn nhảy giỏi nữa không?

- Không, Landry, không - có tiếng đáp mà Sylvinet không nhận ra giọng của ai vì đã lâu không nghe thấy, sau khi cô bé Fadette xa lánh mọi người, và đặc biệt là xa lánh cậu ta - Không, không nên để người ta chú ý tới em, như thế là tốt hơn hết, vì nếu mời em nhảy một lần, anh sẽ muốn tiếp tục vào tất cả các chủ nhật, và như thế là đủ để người ta bàn tán. Landry, anh hãy tin em khi em nói với anh rằng ngày người ta biết anh yêu em sẽ là ngày bắt đầu những nỗi buồn đau của chúng ta. Sau buổi lễ anh cứ để em về, và sau khi ở nhà một buổi với gia đình và anh trai, anh sẽ tới gặp em ở chỗ chúng ta cùng nhau lựa chọn.

- Thế nhưng không bao giờ cùng nhau nhảy thì thật buồn! - Landry nói - Em thích nhảy biết bao và em nhảy giỏi biết chừng nào, em yêu! Được nắm tay em và để em khiêu vũ trong vòng tay anh, thấy em hết sức dịu dàng, hết sức dễ thương và chỉ nhảy với anh, lòng anh vui sướng biết chừng nào.

- Và chính đó là điều không nên làm chút nào - cô gái nói tiếp - Nhưng Landry yêu thương, em thấy rõ anh luyến tiếc buổi khiêu vũ, và em không hiểu sao anh lại không nhảy. Anh hãy đi nhảy chút đỉnh đi; em sung sướng khi nghĩ anh vui thích, và em sẽ chờ đợi anh một cách kiên nhẫn hơn.

- Ô! Em quá kiên nhẫn đấy! - Landry nói, giọng không mấy kiên nhẫn - còn anh, thà chịu chặt hai chân còn hơn nhảy với những cô gái anh không hề yêu, và dù có được thưởng một trăm quan, anh cũng không hôn.

- Nhưng nếu em nhảy - Fadette nói tiếp - thì em phải nhảy với những người khác ngoài anh, và cũng phải để cho họ hôn.

- Không đâu! Không được đâu! - Landry bảo - anh không muốn người ta hôn em tí nào.

Sylvinet không còn nghe thấy gì khác ngoài những bước chân xa dần, và để khỏi bị em trai bắt được mình nghe trộm, khi cậu bước về phía mình, vội vã bước vào khu nghĩa trang, và để mặc cậu em đi qua.

Phát hiện này giống như một nhát dao cứa vào trái tim Sylvinet. Chàng không hề tìm cách tìm xem cô gái yêu Landry đăm đuổi như vậy là ai. Biết có một con người mà vì người đó Landry bỏ rơi mình, và con người đó chiếm hết tất cả mọi ý nghĩ khiến Landry giấu kín cả người anh sinh đôi, không một lời tâm tình, biết chừng ấy cũng đã đủ lắm rồi. "Chắc hẳn nó không tin mình - Sylvinet nghĩ - và chắc hẳn cô gái mà nó say mê đến thế đã xúi nó sợ mình, ghét mình. Mình không còn ngạc nhiên nữa khi thấy ở nhà, bao giờ nó cũng rầu rĩ và hết sức lo lắng mỗi khi mình muốn hai anh em cùng nhau dạo chơi. Mình không đi dạo, vì nghĩ nó thích đi một mình, nhưng giờ đây, mình sẽ hết sức giữ gìn, không làm nó bối rối. Mình sẽ không nói gì với nó hết; nó sẽ giận mình đã biết được những điều nó không muốn cho mình biết. Mình sẽ đau khổ một mình, trong lúc nó sẽ hoan hỉ vì dứt bỏ được mình".

Sylvinet làm như lời tự hứa, và thậm chí còn làm quá mức cần thiết. Chẳng những không còn tìm cách giữ em ở lại với mình, chàng còn là người ra khỏi nhà trước tiên để khỏi làm em bối rối,

rồi ngồi mơ màng trong khu vườn cây ăn quả vì không muốn bước chân đến cánh đồng: “Vì - cậu ta nghĩ - nếu mình gặp Landry ngoài ấy, nó có thể tưởng mình dò xét nó và sẽ tỏ ra cho mình thấy là mình quấy rầy nó”.

Nỗi sầu muộn ngày trước, hầu như đã lãng quên, nay trở lại nặng nề, day dứt và hiện rõ trên gương mặt. Được mẹ ôn tồn động viên, nhưng xấu hổ vì tinh thần yếu đuối, ở tuổi mười tám mà chẳng khác gì tuổi mười lăm, Sylvinet không bao giờ dám thú nhận nỗi đau gặm nhấm tâm can mình.

Tình hình ấy cứu thoát cậu ta khỏi bệnh tật; vì Chúa lòng lành chỉ bỏ rơi những ai tự bỏ rơi bản thân mình, và người có dũng khí chịu đựng nỗi đau thì có sức mạnh chống chọi nỗi đau ấy hơn người than vãn. Chàng trai sinh đôi tội nghiệp hầu như có thói quen âu sầu với gương mặt nhợt nhạt; thỉnh thoảng lên cơn sốt, và trong lúc cao lên chút ít, vẫn giữ thân hình nhỏ nhắn, mảnh mai. Cậu ta không thật dẻo dai trong công việc tuy biết rõ lao động có lợi cho sức khỏe. Làm phiền lòng bố vì nỗi buồn của mình đã là quá rồi, Sylvinet không muốn làm ông giận và gây thiệt hại cho ông vì sự hèn nhát. Vì vậy, cậu ta làm việc, và làm việc một cách giận dữ chống lại chính bản thân mình, thường lao động quá sức chịu đựng, và ngày hôm sau quá mệt mỏi, không thể làm nổi việc gì nữa.

- Không bao giờ có thể là một người lao động cường tráng - lão Barbeau nói - nhưng hãy làm được là nó làm, và khi làm, nó không biết giữ sức. Vì vậy tôi không muốn nó đi làm cho người khác: với chút ít sức lực được Chúa ban cho, nó sẽ chết sớm và tôi sẽ phải ân hận suốt đời.

Bà Barbeau nhất mực tán thành những lý lẽ ấy và cố hết sức mang lại niềm vui cho Sylvinet. Bà hỏi nhiều thầy thuốc về sức khỏe của con. Người này bảo phải rất nương nhẹ cậu ta và chỉ cho uống sữa không thôi. Người khác khuyên phải cho làm việc nhiều và uống vang tốt vì yếu đuối nên phải tăng cường thể lực. Bà Barbeau không biết nghe theo ai, chuyện luôn luôn xảy ra khi người ta hỏi ý kiến quá nhiều người.

May sao trong lúc nghi ngờ, bà Barbeau không nghe theo ý kiến nào hết, và Sylvinet đi theo con đường Chúa lòng lành đã mở cho mình, không vấp vấp, ngã nghiêng sang phải hay sang trái, và tuy có một chút đau buồn nhưng không đến độ suy sụp cho tới lúc tình yêu của Landry bùng nổ, và Sylvinet đau thêm nỗi đau cậu ta gây cho em.

Chính Madelon là người khám phá ra điều bí mật và không phải cô ta không tìm cách lợi dụng vào một mục đích xấu xa. Cô ta không còn buồn bã về chuyện Landry và vì đã không mất nhiều thì giờ để yêu, nên cũng không cần nhiều thì giờ để quên người yêu. Nhưng vẫn ấp ủ trong lòng một chút thù hận, và chỉ cần có dịp là bộc lộ: quả thật đàn bà giận hờn lâu hơn ân hận.

Chuyện xảy ra thế này: cô bé Madelon xinh đẹp, nổi tiếng khôn ngoan và thái độ kiêu hãnh đối với các chàng trai, nhưng thật lòng lại rất đằm dằm, không biết điều và chung thủy trong tình cảm bằng một nửa Dế mèn tội nghiệp mà người ta hết sức chê bai và tiên đoán những điều không tốt đẹp. Vì vậy cô ta đã có hai người tình, không kể Landry, nhưng lại ngả theo một người thứ ba là người anh em họ, là con trai út của lão Caillaud ở Priche. Bị người tình thứ hai - được cô ta nhen nhóm hy vọng - theo dõi chặt chẽ, sợ hãi anh chàng làm âm ỉ và không biết ẩn nấp ở đâu để chuyện trò thoải mái với người tình mới, Madelon nghe theo cậu ta cùng nhau đến tụ tình ở cái chuồng bò cẩu, đúng chỗ Landry từng có những buổi hẹn hò trong sáng với cô bé Fadette.

Cậu út Caillaud ra sức tìm chìa khóa nhưng không thấy vì nó vẫn nằm trong túi Landry; và không dám hỏi ai hết vì chẳng có lý do gì. Vì vậy, ngoài Landry không một ai biết nó ở đâu. Nghĩ là chìa khóa bị đánh mất hoặc nằm trong chùm chìa khóa của ông bố, cậu út Caillaud chẳng ngại ngần gì nếu phải phá cửa để vào. Nhưng đúng hôm cậu ta phá cửa, thì Landry và Fadette đang ở trong đó, và cả hai cặp người yêu thật thẹn thùng khi bỗng nhiên trông thấy nhau. Vì vậy cả bốn cô cậu đều phải im thin thít.

Thấy Landry đã trở thành một trong những chàng trai đẹp trai nhất và được quý mến nhất trong vùng, vẫn một mực thủy chung với cô bé Fadette từ sau lễ Thánh Andoche, Madelon nổi máu ghen và tìm cách trả thù. Trong lúc không ngờ ý gì hết với cậu út Caillaud, vốn là một chàng trai trung thực và chắc chắn không sẵn sàng giúp đỡ mình; Madelon cầu viện một hai cô bé trong số bè bạn của mình; những cô này, cũng có phần giận dữ vì thái độ có vẻ khinh thị của Landry, bắt đầu theo dõi cô bé Fadette hết sức chặt chẽ và chẳng bao lâu sau, nắm chắc tình cảm của nàng đối với Landry. Và ngay sau khi dò la và trông thấy hai người bên nhau một hai lần, họ làm ầm ĩ lên trong cả vùng, kể chuyện với bất kỳ ai muốn nghe, và chỉ có trời biết thiên hạ có bao nhiêu cái tai để và cái lưỡi để truyền đi những lời dèm pha cho rằng Landry sai lầm đã thân quen với con bé Fadette.

Thế là tất cả các cô gái dính vào. Khi một anh chàng đẹp trai và có của quan tâm tới một người, thì coi như lãng nhục những người khác và nếu có thể công kích người ấy, người ta không bỏ lỡ cơ hội. Cũng có thể nói khi một sự độc ác được đàn bà khai thác, thì nó đi nhanh và đi xa.

Mười lăm ngày sau câu chuyện bắt ngờ ở ngọn tháp chuông cu, tuy không có vấn đề gì về ngọn tháp, cũng như về Madelon, vì cô ta tìm mọi cách không nói về mình, và thậm chí giả vờ làm như thể câu chuyện kia chỉ là mớ tin tức cô ta nghe được. Bàn dân thiên hạ già trẻ lớn bé đều biết mối tình giữa anh chàng Landry sinh đôi và Fadette Để mèn.

Chuyện đến tai bà Barbeau; bà rất buồn và không muốn nói với chồng. Nhưng lão Barbeau lại biết theo một nguồn khác, và Sylvinet, vốn giữ rất kín điều bí mật của em, giờ tuy rất khổ tâm thấy mọi người đã biết chuyện.

Một buổi tối, khi Landry định từ Bessonnière ra đi sớm theo thói quen từ trước, thì ông bố lên tiếng trước mặt bà mẹ, người chị cả và cậu anh sinh đôi:

- Đừng vội đi, Landry, bố muốn nói chuyện với con nhưng bố chờ cha đỡ đầu của con có mặt, vì bố muốn con lý giải trước mặt những người trong gia đình một câu chuyện đáng nhẽ nhiều tới số phận của con.

Và khi người cha đỡ đầu, chú Landriche tới, lão Barbeau bắt đầu nói:

- Điều bố sắp nói với con sẽ làm con xấu hổ chút ít đấy Landry ạ; vì vậy, bản thân bố không khỏi không có phần xấu hổ và không lấy làm tiếc buộc phải tra hỏi con trước mặt gia đình. Nhưng bố hy vọng nỗi xấu hổ ấy sẽ có ích cho con và chữa con khỏi một sự phóng túng có thể có hại cho con.

Hình như con có làm quen với một người từ sau buổi lễ thánh Andoche và đã gần một năm nay. Người ta nói với bố ngay từ hôm đầu, vì không thể tưởng tượng thấy con nhảy suốt ngày lễ với đứa con gái xấu xí nhất, ăn ở dơ bẩn nhất và tai tiếng nhất trong cả vùng ta. Bố không muốn để ý. Vì nghĩ con chỉ đùa vui, và chính bố không tán thành việc đó, bởi vì nếu không nên giao du với những người xấu, thì lại càng không nên làm tăng thêm nỗi sỉ nhục và bất hạnh của họ là bị mọi người ghét bỏ. Bố bỏ qua không nói với con, vì ngày hôm sau, thấy con âu sầu, bố nghĩ bụng con đã tự trách mình và sẽ không hành động như thế nữa. Nhưng khoảng một tuần nay, bố lại nghe nói tới chuyện khác, và mặc dù qua những người đáng tin cậy, bố vẫn không muốn tin tí nào trừ phi con xác nhận với bố. Nếu bố có xử sự không đúng vì ngờ vực con, thì con hãy cho đó là do bố quan tâm tới con và tới bản phận phải trông coi hành vi của con. Nếu không đúng sự thật, thì con sẽ làm bố rất vui lòng, khi cho bố biết là thiên hạ đã làm bố đánh giá con không đúng.

- Thừa cha - Landry nói - xin cha vui lòng cho con biết con phạm tội gì, và con sẽ trả lời cha theo sự thật và với lòng kính trọng đối với cha.

- Landry, bố nghĩ bố đã nói cho con đủ hiểu rồi: người ta lên án con đã có quan hệ không chính trực với đứa cháu gái họ Fadet, một người đàn bà không tốt, chưa kể chuyện người mẹ của con bé khôn khổ ấy đã bỏ chồng con và què quán một cách ô nhục để đi theo lính tráng. Người ta lên án con đi dạo chơi khắp nơi với con bé

Fadette, người ta sợ con bị nó lôi cuốn vào một môi trường tội lỗi mà con có thể sẽ ân hận suốt đời. Rốt cuộc, con nghe có rõ không?

- Thừa cha, con nghe rõ và xin phép cha cho con hỏi thêm một câu trước khi con trả lời cha. Cha coi Fanchon Fadette chỗ quen biết xấu đối với con là do gia đình cô gái hay do chính bản thân cô ta?

- Chắc hẳn là do cả hai - ông lão Barbeau nói tiếp, thái độ có phần hơi nghiêm khắc hơn lúc đầu, vì định ninh rằng Landry sẽ hoang mang nhưng lại thấy cậu ta bình tĩnh và rất kiên quyết - Trước hết - ông nói - một môi trường gia đình xấu là một vết nhơ, và không bao giờ một gia đình được yêu mến và trọng vọng như gia đình mình lại muốn kết nối với gia đình Fadet. Sau nữa, tự bản thân con bé Fadet không thể làm cho bất kỳ ai yêu mến và tin cậy được. Chúng ta đã thấy nó được nuôi dạy ra sao và mọi người đều biết giá trị của nó thế nào. Bố nghe nói là đã một năm nay, nó tỏ ra đứng đắn hơn, không còn chạy nhảy với bọn con trai nhỏ tuổi và không nói xấu ai hết. Bố thừa nhận điều đó vì đã trông thấy nó hai ba lần. Con thấy là bố không muốn có thái độ bất công nhưng chừng ấy không đủ để bố tin là một cô gái được nuôi dưỡng sai trái như vậy lại có thể trở thành một người đàn bà lương thiện. Và biết người bà như bố đã từng biết, bố hoàn toàn có lý do để sợ rằng người ta mưu mô buộc con phải hứa hẹn, và làm cho con phải xấu hổ và bối rối. Thậm chí người ta bảo bố con bé đã mang thai, dầu bố không muốn tin một cách nông nổi, nhưng làm bố rất buồn phiền, vì người ta có thể quy trách nhiệm và trách cứ con, và rất có thể dẫn tới một vụ kiện và tai tiếng.

Ngay từ đầu, Landry tự hứa với mình hết sức bình tĩnh và từ tốn giải thích, nhưng đến đây không còn kiên nhẫn được nữa. Mặt đỏ như gấc, chàng đứng vụt dậy:

- Thừa cha, những kẻ nói với cha như thế, đã nói dối như đồ chó. Chúng đã lăng nhục Fanchon Fadette tới mức nếu con tóm cổ được chúng, thì hoặc chúng phải cải chính hoặc phải đánh nhau với con cho tới khi trong hai người, chỉ còn lại một trên trái đất. Cha hãy bảo chúng là những đứa hèn nhát và vô đạo; chúng hãy tới nói trước mặt con những điều chúng đã nói với bố với tư cách những đứa hiểm ác, và chúng ta sẽ rõ mọi nhẽ!

- Em đừng giận dữ như vậy, Landry - Sylvinet tiếp lời hết sức

buồn bã - Cha không hề lên án em đã gây thiệt hại cho cô gái ấy; nhưng cha sợ cô ta tự gây cho mình chuyện khó xử với những kẻ khác, và muốn tìm cách làm người ta tin trách nhiệm gỡ rối thuộc về em, bằng cách cùng em đi dạo chơi cả ngày lẫn đêm.

Giọng nói của người anh trai làm Landry nguôi lòng chút ít, nhưng chàng không thể không có ý kiến bàn lại:

- Anh Sylvinet, anh không hiểu gì những chuyện ấy hết. Anh luôn luôn có thành kiến đối với cô bé Fadette, và không hề hiểu cô ấy. Em rất ít băn khoăn về những gì người ta nói về em; nhưng không chịu nổi những điều người ta bày đặt chống lại cô ấy. Và em muốn bố mẹ biết, từ chính bản thân em, để yên tâm, là trên trái đất này không hề có hai người con gái trung thực, khôn ngoan, tốt bụng, và không vụ lợi như cô gái ấy. Nếu cô ấy có nỗi bất hạnh của một gia đình không tốt, thì cô ấy lại càng đáng ca ngợi có được tư cách như hiện nay, và em không bao giờ nghĩ những tâm hồn Cơ đốc giáo có thể chê trách cô về nỗi bất hạnh từ lúc chào đời.

- Landry, bản thân con có vẻ như muốn oán trách bố - ông lão Barbeau nói, đứng dậy để tỏ cho con biết là ông không cho phép tình hình giữa hai cha con đi xa hơn nữa - Qua thái độ giận dữ của con, bố thấy con rất thiết tha với con bé Fadette chứ không phải như bố nghĩ. Vì con không xấu hổ và cũng không ân hận, cha con ta thôi không nói chuyện ấy nữa. Bố sẽ suy nghĩ phải làm gì để đề phòng cho con một sự khinh suất của tuổi trẻ. Lúc này con phải trở lại nhà ông chủ đã.

- Em không thể chia tay như thế được - Sylvinet nói, giữ tay em khi Landry bắt đầu ra đi - Thừa cha, Landry rất buồn đã làm cha không vui lòng, nên không nói được gì hết. Xin cha tha lỗi cho em và hôn nó, nó sẽ khóc lóc suốt đêm và sẽ quá đau khổ vì sự bất bình của cha.

Sylvinet khóc, bà Barbeau cũng khóc, và cả người chị cả, lẫn ông chú Landriche đều khóc. Chỉ có ông Barbeau và Landry là mắt ráo

hoảnh, nhưng lòng rất buồn và ôm hôn nhau theo lời yêu cầu của mọi người. Ông bố không đòi hỏi một lời hứa nào, vì biết rất rõ rằng trong tình yêu, mọi lời hứa hẹn đều bấp bênh, và không muốn uy tín của mình bị thương tổn. Nhưng tỏ rõ cho Landry hiểu vấn đề chưa kết thúc và ông sẽ bàn tiếp về sau.

Landry ra đi, giận dữ và sầu não. Sylvinet rất muốn theo em, nhưng không dám vì đoán chắc cậu em sẽ đi thổ lộ nỗi lòng với Fadette. Chàng buồn bã đi nằm, suốt đêm thở dài não nuột và nằm mơ thấy gia đình gặp bất hạnh.

Landry tới gõ cửa cô bé Fadette. Bà lão Fadet bị điếc đặc, một khi đã ngủ thì không gì có thể đánh thức nổi. Ít lâu nay, thấy bị lộ, Landry chỉ còn có thể trò chuyện với Fanchon trong căn phòng ngủ của bà lão và bé Jeanet; và cả ở đấy nữa, cũng vẫn là chuyện liêu mạng vì có thể bị bà lão phù thủy “mời” ra cửa bằng những nhát cán chổi, chứ không phải vì những lời ngời khen. Landry kể nỗi lòng với cô bé Fadette, thấy cô gái rất nhẫn nhục và can đảm. Lúc đầu nàng tìm cách thuyết phục chàng vì lợi ích của chàng, dứt bỏ tình thân và đừng nghĩ tới nàng nữa. Nhưng thấy chàng đau khổ và mỗi lúc một thêm phần nộ, nàng khuyên chàng vâng lời gia đình, nhưng vẫn làm chàng hy vọng vào thời gian sau này.

- Landry - Fadette bảo - em vẫn luôn luôn dự kiến điều sẽ xảy tới cho chúng ta, và thường nghĩ phải làm gì trong trường hợp cần thiết. Bố anh không hề có lỗi, và em không giận ông. Chính vì rất thương yêu anh nên ông lo sợ khi thấy anh say mê một cô gái không mấy xứng đáng như em. Vì vậy em tha thứ cho ông vì ông đã có chút kiêu ngạo và bất công đối với em. Chúng ta không thể không thừa nhận là em đã trải qua một tuổi ấu thơ điên dại, và chính anh cũng đã chê trách em điều đó, hôm anh bắt đầu yêu em. Tuy một năm nay em đã sửa chữa lỗi lầm nhưng chưa đủ thời gian để ông tin em, như hôm nay ông đã bảo anh. Vì vậy cần có thêm thời gian, và dần dà, những thành kiến đối với em tiêu tan, những lời dối trá xấu xa hiện nay người ta dựng lên sẽ tự chúng mất tác dụng. Bố mẹ anh sẽ thấy rõ em là đứa hiền hòa, không muốn làm anh hư hỏng và bòn rút tiền bạc của anh. Họ sẽ thừa nhận tình cảm trong sáng của em, và chúng ta có thể gặp gỡ, chuyện trò mà không

phải giấu giếm ai hết; nhưng trong lúc chờ đợi, anh phải vâng lời bố; em tin chắc là ông sẽ cấm anh không được gặp em.

- Không bao giờ anh có đủ can đảm ấy - Landry đáp - thà anh nhảy xuống sông còn hơn.

Cô bé Fadette nói tiếp:

- Ô! Nếu anh không có tấm lòng ấy thì vì anh, em sẽ xa quê hương một thời gian. Trước đây hai tháng, người ta dành cho em một công việc tử tế ngoài thành phố. Bà em đã quá già và điếc, hầu như không còn làm thuốc, bán thuốc cũng như khám bệnh được nữa. Cụ có một người bà con rất tốt sẽ đến ở với cụ và chăm sóc cụ chu đáo, và cả thằng Cào Cào tội nghiệp của em nữa...

Cô bé Fadette ghen lời khi nghĩ tới chuyện phải chia tay đứa em mà cùng nói Landry nàng yêu thương nhất trên trời; nhưng rồi lấy lại can đảm và nói.

- Hiện nay, em nó đã đủ sức khỏe, không cần tới em nữa. Nó sắp chịu lễ rửa tội đầu tiên, và niềm vui đi nghe giảng giáo lý cùng với những đứa trẻ khác sẽ làm nó khuây khỏa nỗi buồn phải xa em. Chắc hẳn anh đã nhận thấy là nó trở nên khá biết điều, và những đứa bé khác không còn làm nó điên tiết lên nữa. Rốt cuộc, đành phải thế thôi, anh thấy chứ, phải không Landry? Cần để cho người ta quên em đi chút đỉnh vì lúc này, cả vùng đang phẫn nộ và hết sức ganh tị đối với em. Sau khi sống một hay hai năm ở xa, rồi trở về với những bằng chứng và dư luận tốt đẹp - mà em sẽ tranh thủ dễ dàng hơn ở đây - người ta sẽ không làm tình làm tội chúng ta nữa và chúng ta sẽ là những người bạn tốt hơn bao giờ hết.

Landry không muốn nghe lời đề nghị ấy, chàng thất vọng trở về Priche trong một trạng thái mà bất cứ ai có trái tim cứng rắn nhất cũng phải xót thương.

Hai ngày sau, khi Landry mang thùng ủ nho tới chỗ thu hoạch, cậu út Caillaud bảo:

- Landry, tớ thấy cậu giận tớ, và ít lâu nay, cậu không nói năng gì với tớ hết. Hẳn cậu tin là tớ đi mách lẻo chuyện cậu và cô bé Fadette. Làm sao mà cậu có thể tin là tớ có một hành vi xấu xa đến thế? Cũng đúng sự thật như có Chúa trên trời, tớ chưa bao giờ hé

môi về chuyện ấy, và thậm chí tỏ buồn vì thấy người ta gây phiền muộn cho cậu. Bao giờ tớ cũng coi trọng cậu và chưa hề làm tổn hại đến cô bé Fadette. Thậm chí tớ có thể nói tớ quý trọng cô ấy từ sau chuyện xảy ra ở chuồng bồ câu. Tớ tưởng cô ấy có thể chuyện, nhưng không ngờ lại hết sức kín đáo nên không có ai biết gì hết. Nhẽ ra Fadette có thể lợi dụng để trả thù Madelon mà cô ấy biết là tác giả của tất cả những lời gièm pha, nhưng cô ấy đã không làm gì hết; và tớ thấy tuyệt nhiên không nên dựa vào bề ngoài và những lời đồn đại. Fadette, bị người ta cho là độc ác, tỏ ra thật sự tốt bụng; còn Madelon; được người ta ngợi khen là nhân hậu, thì tỏ ra rất phản trắc, chẳng những đối với Fadette và cậu, mà còn với cả tớ nữa. Cô ta không có lòng chung thủy.

Landry vui lòng nghe những lời giải thích của cậu út Caillaud, người ra sức an ủi chàng trong cơn phiền muộn.

- Landry này, người ta làm cậu đau khổ nhiều, nhưng cậu hãy lấy cách xử sự đúng đắn của cô bé Fadette làm nguồn an ủi. Cô ấy ra đi để chấm dứt những nỗi khổ tâm của gia đình cậu là một hành động tốt đẹp. Và tớ vừa nói điều đó với chính cô ấy, khi tớ gặp và chào tạm biệt cô ấy trên đường.

- Cậu nói gì vậy? - Landry thảng thốt hỏi lại - Fadette đi, đi rồi hả?

- Thế cậu không biết ư? Tớ nghĩ là các cậu đã thỏa thuận với nhau, và cậu không tiễn chân cô ấy là để khỏi bị quở trách. Nhưng quả là cô ấy đi rồi, ôm theo một cái gói, đi về phía bên phải nhà bọn tớ, cách đây chưa quá mười lăm phút. Cô ấy đi Chateau-Meillant, và vào lúc này, chưa đi thật xa đâu.

Landry chạy một mạch cho tới khi bắt gặp cô bé Fadette trên một con đường cát nhỏ chạy dọc cánh đồng nhỏ.

Kiệt sức vì đau buồn và vì chạy quá nhanh, chàng ngã gục trên đường không nói năng gì được, chỉ ra hiệu cho cô gái là cứ bước qua người mình mà đi trước khi chia tay.

Khi chàng trai đã có phần hồi tỉnh, Fadette lên tiếng:

- Landry thân yêu, em muốn tránh cho anh nỗi đau buồn này, nhưng anh đã làm em mất hết can đảm. Anh hãy xử sự như một đấng nam nhi và đừng ngăn cản lòng can đảm của em. Em cần tới

nó lắm, vì khi nghĩ thằng bé Jeanet tội nghiệp đang chạy tìm em và kêu la phía sau em, em cảm thấy mềm lòng lắm rồi. A! Landry, em van anh, anh hãy giúp em, đừng buộc em không làm tròn bổn phận. Nếu hôm nay em không đi, thì chẳng bao giờ em đi được nữa, và chúng ta sẽ thất bại.

- Fanchon, Fanchon, em chẳng cần phải can đảm lắm đâu - Landry đáp - Em chỉ thương nhớ một đứa trẻ: nó sẽ sớm khuây khoả vì nó là đứa trẻ. Em không quan tâm tới nỗi thất vọng của anh, em không biết thế nào là tình yêu, em không hề yêu anh và sẽ nhanh chóng quên anh, và vì vậy có thể không bao giờ trở lại nữa.

- Landry, em sẽ trở lại; em xin Chúa chứng giám là em sẽ trở lại, sớm nhất sau một năm, muộn nhất sau hai năm; và em sẽ không mấy may quên anh, sẽ không bao giờ có người bạn trai hay người tình nào khác ngoài anh.

- Fanchon, không có bạn trai, thì có thể, vì không bao giờ em tìm thấy một người bạn phục tùng em như anh; nhưng không có người tình khác, thì anh không thể biết, ai có thể bảo đảm cho anh?

- Chính em bảo đảm cho anh!

- Fadette, chính bản thân em cũng chẳng biết điều đó, em chưa bao giờ yêu, và khi tình yêu đến với em, em sẽ không còn nghĩ tới Landry tội nghiệp của em tí nào nữa. A! Giá em yêu anh như cách anh yêu em, thì em không chia tay anh như thế này.

- Anh nghĩ thế hả, Landry? - Cô bé Fadette hơi nhìn Landry, vẻ buồn bã và rất nghiêm trang - Rất có thể anh chẳng biết mình nói gì. Em thì chỉ nghĩ tình yêu còn mách bảo trái tim em nhiều điều hơn những gì tình bạn bảo em làm.

- Nếu là tình yêu bảo ban em, thì anh sẽ không phải quá đau khổ.Ồ! Đúng thế, Fanchon, nếu là tình yêu, thì hầu như anh tin anh sẽ có hạnh phúc trong nỗi bất hạnh của mình. Anh sẽ tin lời em và hy vọng ở tương lai; anh sẽ can đảm như em, thật thế!... Nhưng đâu phải là tình yêu, em đã bảo như vậy với anh nhiều lần, và anh thấy rõ như vậy qua thái độ hết sức bình tĩnh của em bên cạnh anh.

- Anh cho thế không phải là tình yêu - Cô bé Fadette nói - Anh có tin lời mình nói không?

Nàng đắm đắm nhìn chàng, hai hàng nước mắt chảy dài trên má, trong lúc vẫn cười một cách rất kỳ lạ.

- A! Lạy Chúa! Lạy Chúa! - Landry thốt lên ôm nàng vào vòng tay

- Giá còn hiểu nhầm?

- Quả là anh đã hiểu nhầm - cô bé Fadette nói, nửa cười nửa khóc - Em nghĩ là từ tuổi mười ba, con bé Dế mèn tội nghiệp đã chú ý tới Landry và không bao giờ chú ý tới ai khác. Em nghĩ là khi đi theo cậu ta khắp các nẻo đường và đồng ruộng, nói những điều đại dột và nghịch ngợm để buộc cậu ta phải chú ý tới mình, con bé ấy chưa hề biết mình làm gì, cũng không hề biết cái gì thúc đẩy mình hướng về cậu ta. Em nghĩ là hôm đi tìm Sylvinet vì biết Landry đang đau buồn, và tìm thấy Sylvinet ngồi trầm ngâm trên bờ sông với một con cừu nhỏ trên đầu gối, con bé đã giả vờ có pháp thuật phù thủy để buộc Landry phải chịu ơn. Em nghĩ là khi nó mắng mỏ cậu ta ở chỗ khúc sông bị cạn, nó giận hờn và buồn tủi vì từ ấy cậu ta không hề nói năng với nó nửa lời. Em nghĩ là nó muốn nhảy với cậu ta vì nó đắm say đến muốn phát điên lên và hy vọng làm cậu ta vui lòng với điệu nhảy duyên dáng của mình. Em nghĩ là nó khóc trong hầm đá ở Chaumoisi vì ân hận và xót xa đã làm cậu ta phiền lòng. Em cũng nghĩ là khi cậu ta muốn hôn nó và nó từ chối, khi cậu ta tỏ tình và nó trả lời bằng những lời tình bạn, nó sợ sẽ đánh mất tình yêu vì chấp nhận tình yêu quá nhanh chóng. Cuối cùng, em nghĩ là nó ra đi, lòng đau như cắt vì nó hy vọng trở về, xứng đáng và có thể làm vợ cậu ta, mà không làm đau khổ và ô nhục gia đình nhà chồng.

Lần này Landry nghĩ mình hoàn toàn điên dại. Chàng cười, khóc, kêu la, và hôn bàn tay, hôn tấm áo dài Fanchon; sẵn sàng hôn đôi bàn chân cô gái nếu nàng cho phép, nhưng nàng nâng chàng dậy và hôn chàng một nụ hôn tỏ tình thực sự, khiến chàng suýt ngất lịm. Chính là nụ hôn đầu tiên mà chàng chưa bao giờ được nhận của nàng, cũng như của bất kỳ cô gái nào khác; rồi trong lúc chàng ngã xuống vệ đường như bất tỉnh, thì nàng nhặt lấy túi, mặt đỏ bừng và lòng xao động, vừa bỏ chạy vừa cầm chàng đuổi theo và thề nguyện nhất định sẽ trở về.

Landry nghe theo và trở về với vụ thu hoạch nho, rất ngạc nhiên thấy mình không khổ sở như từng suy nghĩ, vì hạnh phúc biết bao khi biết mình được yêu, và tin tưởng mãnh liệt biết bao khi yêu say đắm. Chàng ngạc nhiên và hoan hỉ tới mức không thể không thổ lộ với cậu út Caillaud.

Cậu này cũng ngạc nhiên và khâm phục cô bé Fadette đã biết chống lại mọi sự yếu đuối và đại dốt từ khi nàng yêu Landry và được Landry đền đáp.

- Tớ vui mừng - cậu ta nói - thấy cô gái ấy đức hạnh đến thế. Riêng mình, tớ chưa bao giờ đánh giá sai cô ấy, thậm chí có thể nói giá được cô chú ý tới, tớ sẽ không bao giờ không hài lòng. Ta luôn luôn thấy cô ấy xinh đẹp hơn là xấu xí, với cặp mắt. Ít lâu nay, mọi người có thể thấy là cô ấy ngày một thêm dễ thương nếu muốn làm người ta đẹp lòng. Nhưng cô ấy chỉ yêu một mình cậu Landry ạ, và chú ý không làm những người khác khó chịu. Cô ấy không tìm kiếm một sự tán thành nào ngoài sự tán thành của cậu. Tớ cam đoan là một người phụ nữ có tính cách như vậy chắc hẳn rất thích hợp với mình. Và lại biết cô ấy từ khi còn làm một cô bé nhỏ xíu, tớ vẫn cho là cô ấy có tấm lòng hào hiệp. Nếu hỏi mỗi người nghĩ theo đúng lương tâm và đúng sự thật: thì chắc hẳn người ta phải ca ngợi cô ấy. Nhưng thiên hạ là như thế đấy: khi có hai ba người thù ghét một người khác thì tất cả đều xúm vào, công kích, gây dư luận xấu đối với người ta mà không biết rõ vì sao, và như thế là vì niềm vui nghiền nát con người không biết tự vệ.

Landry được an ủi rất nhiều khi nghe cậu út Caillaud lập luận như vậy, và từ hôm ấy, kết bạn với cậu ta, khuây khỏa một phần nỗi phiền muộn khi tâm tình với bạn.

Thậm chí, một hôm Landry bảo bạn:

- Cậu đừng nghĩ tới Madelon nữa, cô ta chẳng ra gì và từng làm cả hai chúng ta phiền muộn, anh bạn ạ. Cậu cùng một tuổi với tớ và chẳng việc gì phải vội vã lấy vợ. Tớ có con em gái Nanette, rất xinh đẹp, có giáo dục, hiền hòa, dễ thương, năm nay lên mười sáu. Cậu hãy tới thăm bọn tớ nhiều hơn chút đỉnh; bố tớ quý cậu lắm, và khi biết rõ Nanette, cậu sẽ thấy là cậu không có ý nghĩ tốt đẹp nào hơn ý nghĩ trở thành em rể tớ đâu.

- Đúng thế - cậu út Caillaud đáp - và nếu cô gái chưa đính hôn với ai, thì chủ nhật này, tớ cũng sẽ tới nhà cậu.

Tối hôm Fanchon Fadet ra đi, Landry muốn về gặp bố, nói chuyện với ông về hành vi trung thực của người con gái đã bị ông đánh giá sai, đồng thời bày tỏ thái độ phục thù của mình đối với hiện tại tuy chưa cam kết gì đối với tương lai. Chàng rất xót xa khi đi qua trước nhà bà lão Fadet, nhưng lấy hết can đảm trong lúc tự bảo mình nếu Fanchon không ra đi, chàng khó lòng có niềm hạnh phúc được nàng yêu. Chàng vào gặp bà lão Fanchette, người họ hàng và là mẹ đỡ đầu Fanchon, vừa tới thay thế nàng chăm sóc bà già và chú bé.

Bà lão ngồi trước cửa, bé thằng bé Cào cào trên đầu gối. Thằng bé Jeanet tội nghiệp khóc, không chịu lên giường, vì chị Fanchon của nó chưa về, để chị vẽ cho nó cầu kinh và đưa nó đi ngủ. Bà lão Fanchette ra sức dỗ dành nó, và Landry vui mừng nghe cụ nói với thằng bé rất dịu dàng và âu yếm. Nhưng vừa thấy Landry đi qua, chú bé thoát vùng ra khỏi bà lão Fanchette và chạy nhào tới hôn chàng, hỏi chuyện chàng, năn nỉ chàng đưa chị Fanchon về cho nó. Landry ôm nó vào lòng, vừa khóc, vừa ra sức an ủi nó. Chàng muốn cho nó một chùm nho rất ngon lành trong số nho bà Caillaud gửi biếu bà Barbeau. Nhưng Jeanet, thường vốn khá tham ăn, lúc này cứ chối nguẩy nguẩy, nó không chịu nhận nếu Landry không hứa đi tìm chị Fanchon về cho nó. Chàng đành phải vừa hứa vừa thở dài; nếu không, nó một mực không chịu nghe lời bà lão Fanchette.

Ông lão Barbeau không ngờ tới hành vi quyết liệt đến thế của cô bé Fadette. Ông lấy làm hài lòng; nhưng hình như ân hận về việc làm

của nàng, vì ông vốn là người công bằng và nhân hậu.

- Landry, bố giận con không đủ can đảm để thôi không gặp gỡ con bé nữa. Giá con hành động theo đúng bổn phận, thì đã không gây nên việc nó ra đi. Cầu Chúa cho con bé không phải đau khổ trong hoàn cảnh mới của nó, và sự vắng mặt của nó không làm thiệt hại tới bà nó và em nó. Nếu có nhiều người nói xấu nó, thì ngược lại, cũng có vài ba người bênh vực nó và cam đoan với bố là nó rất tốt và rất sẵn lòng giúp đỡ gia đình. Nếu cái tin người ta bảo bố là nó mang thai không đúng sự thật, thì rồi chúng ta sẽ rõ và sẽ bênh vực nó đến nơi đến chốn. Nếu chẳng may, đó là sự thật, và con là người có lỗi, thì chúng ta sẽ giúp đỡ nó và đừng để nó rơi vào cảnh cùng cực. Không bao giờ con kết hôn với nó, bố chỉ đòi hỏi ở con có thể, Landry ạ.

- Thừa cha - Landry đáp - cha và con đánh giá sự việc có khác nhau. Giá con có lỗi như cha nghĩ, thì trái với lời cha, con sẽ xin phép cha kết hôn với cô ấy. Nhưng cô bé Fadette vẫn trong trắng như em Nanette con, nên hiện nay con chỉ xin lỗi cha về nỗi phiền muộn con đã gây nên cho cha. Sau này, cha con ta sẽ nói chuyện về cô ấy như cha đã hứa với con.

Ông lão Barbeau đành không nói gì thêm. Ông rất thận trọng, không muốn xử sự vội vã, và bằng lòng với kết quả đạt được.

Từ ấy, không còn bàn tới chuyện cô bé Fadette ở Bessonnière nữa. Thậm chí người ta tránh nhắc tới tên nàng, vì hễ có ai đó thốt ra tên nàng trước mặt mình là ngay lập tức Landry đỏ bừng mặt và cũng ngay lập tức tái nhợt, và người ta dễ dàng nhận thấy chàng vẫn không quên nàng hơn so với hôm đầu.

Lúc đầu Sylvinet có vẻ hài lòng một cách ích kỷ khi nghe tin Fadette ra đi. Cậu ta nghĩ một cách hoan hỉ là từ nay cậu em sinh đôi chỉ còn yêu thương mình, không bỏ rơi mình vì bất cứ ai. Nhưng tình hình không phải như vậy. Sylvinet quả là người được Landry yêu thương nhất đời, sau cô bé Fadette; nhưng cậu em không thể vui vẻ lâu dài trong quan hệ với cậu anh, vì Sylvinet không chịu từ bỏ thái độ ghét bỏ Fanchon. Để Landry tìm cách nói chuyện về cô gái và thử làm cho cậu anh có chút cảm tình với nàng, là Sylvinet buồn bã, chê trách em không chịu rời bỏ một ý nghĩ làm cha mẹ đau khổ và bản thân cậu ta buồn phiền. Từ ấy, Landry không còn nói chuyện về cô gái với cậu anh nữa; nhưng không thể sống mà không nói tới Fadette, chàng luôn luôn gặp gỡ cậu út Caillaud và chú bé Jeanet, đưa nó cùng đi dạo chơi, hết lòng dạy dỗ và an ủi nó. Mỗi khi cùng đi với đứa bé, chàng có thể bị chế giễu nếu người ta dám. Nhưng Landry không chịu để người ta làm nhục trong bất cứ việc gì; vả lại chàng lấy làm kiêu hãnh hơn là xấu hổ khi biểu lộ tình cảm đối với chú em trai Fanchon Fadet, và chính qua đấy chống lại dư luận của những kẻ cho rằng ông lão Barbeau, với một thái độ khôn ngoan, đã sớm chiến thắng mối tình kia.

Một mặt, Sylvinet thấy cậu em trai không trở lại yêu thương mình như cậu từng mong ước, và chỉ còn biết ganh tị với bé Jeanet và cậu út Caillaud; nhưng mặt khác, thấy cô em Nanette từ xưa vẫn luôn luôn an ủi và khích lệ mình với những sự chăm sóc dịu dàng và những mối quan tâm dễ thương, nay bắt đầu rất vui vẻ trong mối quan hệ với cậu út Caillaud ấy, mối quan hệ được cả hai gia đình tán thành. Anh chàng Sylvinet tội nghiệp, vốn chỉ muốn độc chiếm

tình cảm của người được mình yêu thương, rơi vào một tình trạng đau buồn khủng khiếp, một trạng thái não nuột khác thường, và đầu óc u uất tới mức người ta không còn biết làm gì cho cậu ta hài lòng. Cậu ta không bao giờ còn nhếch mép cười; không còn có hứng thú gì hết, không lao động được nữa, cứ yếu dần và kiệt sức. Cuối cùng, mọi người đâm lo cho tính mệnh cậu ta, vì cơn sốt hầu như không bao giờ dứt. Hễ sốt cao hơn thường ngày một ít, là cậu ta nói những câu làm đau lòng bố mẹ. Nào là mình không được ai yêu thương: trong lúc cậu ta bao giờ cũng được chiều chuộng hơn tất cả trong gia đình. Nào là muốn chết, cho rằng mình chẳng được ích lợi gì, rằng người ta nể nang mình là vì thương hại, mình ốm yếu, rằng mình là gánh nặng cho bố mẹ, và ân sủng lớn nhất Chúa lòng lành có thể ban cho họ, là làm sao cho họ thoát được cậu ta. Thỉnh thoảng, khi nghe những lời lẽ ít mang tinh thần cơ đồ giáo như vậy, ông lão Barbeau nghiêm khắc quở trách con, nhưng chẳng giải quyết được gì hết. Vài lần khác, ông vừa khóc vừa thuyết phục con nhận rõ tình thương của ông. Thế là tình hình càng trở nên tồi tệ: Sylvinet khóc lóc, hối hận, xin lỗi bố, mẹ, em trai, toàn thể gia đình; và cơn sốt trở lại dữ dội hơn, sau khi để cho trái tim đau ốm yêu thương quá mức.

Gia đình lại đi hỏi thầy thuốc. Họ chẳng khuyên bảo được bao nhiêu. Qua thái độ của họ, người ta hiểu rằng hết thầy tai họa là do chuyện sinh đôi: nó phải giết chết một trong hai anh em, dĩ nhiên là người yếu đuối nhất. Người ta cũng tới hỏi ý kiến một bà thầy bói ở Clavières nổi tiếng nhất trong tổng, sau là lão Sagate đã qua đời, và bà lão Fadet giờ đây bắt đầu lần thẩn. Bà thầy bói bảo bà Barbeau:

- Chỉ có một cách cứu cậu con bà, ấy là cậu ta phải yêu đàn bà.
- Những chính nó không chịu được đàn bà - bà Babeau đáp - chưa bao giờ thấy có một chàng trai kiêu hãnh và ngoan ngoãn như thế. Và từ khi cậu em sinh đôi với nó bắt đầu có chuyện yêu đương, là nó chỉ một mực nói xấu những cô gái chúng tôi quen biết. Nó oán trách tất cả bọn họ về chuyện một người trong số họ (và tiếc rằng không phải là người tốt nhất) đã tước đoạt mất của nó - theo lời nó
- trái tim của người em sinh đôi.
- Vậy thì - bà thầy bói, người có óc phán đoán mọi can bệnh của

thể xác và tinh thần, bảo - khi nó có một cô gái, thì Sylvinet, con trai bà, sẽ yêu còn cuồng nhiệt hơn cả lúc yêu cậu em. Tôi xin báo trước với bà điều đó. Trái tim cậu ta quá tràn ngập tình cảm, và vì yêu thương cậu em sinh đôi, cậu ta hầu như quên giới tính của mình, và do vậy, vi phạm luật lệ của Chúa lòng lành là người đàn ông phải yêu thương một người đàn bà hơn cả bố mẹ, hơn cả anh chị em ruột. Nhưng bà yên tâm, không thể ít lâu nữa Tào hóa không bảo cậu ta như vậy, dù cậu ta có lạc hậu trong ý nghĩ ấy tới đâu đi nữa; và người đàn bà cậu ta yêu thương, dù nghèo đói, xấu xí hay độc ác đến mấy, bà cũng đừng ngần ngại cưới cho cậu ta, vì xem ra, trong đời mình, cậu ta sẽ không yêu tới hai lần đâu. Trái tim cậu ta quá gắn bó với điều đó, và nếu cần có một sự thần diệu của Tào hóa để cậu ta có thể xa rời chút ít cậu em sinh đôi, thì lại càng cần có một sự thần diệu kỳ vĩ hơn để cậu ta có thể xa rời người cậu ta có thể yêu thương sau này.

Ông lão Barbeau thấy ý kiến của bà thầy bói rất có lý và tìm cách cho Sylvinet tới những gia đình có các cô gái xinh đẹp và đứng đắn cần gả chồng. Nhưng dù đẹp trai và có giáo dục, vẻ thờ ơ và rầu rĩ của Sylvinet không làm trái tim các cô gái rung động. Họ không mấy may tỏ tình; còn cậu ta vốn rất nhút nhát, tưởng mình ghét họ do quá sợ họ.

Ông lão Caillaud, vốn là người bạn thân và là một trong những người cố vấn tốt nhất của gia đình, bèn có một ý kiến khác:

- Tôi đã từng nói với ông bà rằng sự vắng mặt là thang thuốc tốt nhất. Ông bà nhìn Landry xem? Cậu ta yêu cô bé Fadette tới mức như điên như dại; thế nhưng, sau khi cô bé Fadette ra đi, cậu ta không mất trí khôn cũng như sức khỏe, thậm chí ít buồn bã hơn trước kia. Chúng tôi quan sát, đã thấy hiện tượng ấy nhưng không rõ nguyên nhân. Hiện nay, cậu ta tỏ ra hết sức biết điều và phục tùng. Tình hình cũng có thể như vậy đối với Sylvinet nếu trong năm sáu tháng, cậu ta không hề gặp mặt cậu em. Tôi sẽ bàn với ông bà cách cách ly họ hết sức êm thấm. Trang trại của tôi ở Priche rất thịnh vượng; nhưng ngược lại, cơ nghiệp của tôi, về phía Arthon, thì ngày càng sa sút, vì đã gần một năm nay, người trông coi ấy bị ốm không khỏi. Tôi không muốn sa thải anh ta vốn là một con người tốt. Nhưng nếu có thể cử đến một người tử tế giúp đỡ, thì

anh ta có thể bình phục dần, vì bị ốm chỉ là do quá mệt mỏi và quá dững cảm mà thôi. Nếu ông bà đồng tình tôi sẽ cử Landry tới đây từ nay đến hết vụ thu hoạch nho. Chúng ta sẽ cử cậu ta đi nhưng không nói với Sylvinet là Landry đi một thời gian dài; trái lại, chỉ nói là đi trong tám ngày thôi. Rồi sau tám ngày, lại bảo tám ngày khác, và cứ như thế cho tới khi cậu ta quen đi. Ông bà cứ theo lời tôi, chứ đừng chiều một đứa con ông bà đã quá chiều chuộng và để nó muốn làm gì thì làm trong gia đình.

Ông lão Barbeau có ý muốn nghe theo lời khuyên ấy, nhưng bà Barbeau thì rất sợ hãi. Bà sợ sẽ làm Sylvinet buồn và héo hon mà chết. Phải thương lượng với bà: bà muốn thử giữ Landry ở nhà mười lăm hôm để xem cậu anh, lúc nào cũng gặp cậu em, có khỏi hết bệnh không. Nếu trái lại, sức khỏe cậu ta ngày một kém sút, thì bà sẽ nghe theo ý kiến ông Caillaud.

Mọi việc được thu xếp như vậy. Landry vui vẻ trở về Bessonnière trong một thời gian, lấy cớ là cần giúp bố đập hết chỗ lúa mỳ còn lại, vì Sylvinet yếu, không lao động được. Landry cố hết sức mình làm vui lòng cậu anh, luôn luôn gặp anh, ngủ chung giường với anh, chăm sóc anh như thể một đứa trẻ.

Ngày đầu tiên, Sylvinet hết sức vui vẻ; nhưng sang ngày thứ hai, cho rằng Landry buồn bực bên cạnh mình và Landry không sao làm cậu ta rời bỏ ý nghĩ ấy được. Ngày thứ ba, Sylvinet nổi giận khi thằng bé Cào cào tới gặp Landry mà cậu em thì không sao có can đảm đuổi nó về. Rốt cuộc, cuối một tuần, mọi người đành bó tay, vì Sylvinet ngày một thêm bất công, khó tính và ghen tị với cả chính hình bóng mình. Và người ta nghĩ tới chuyện thực hiện ý kiến của ông lão Caillaud.

Tuy không muốn đi Arthon sống giữa những người xa lạ, và vốn rất yêu mến vùng đất, công việc, gia đình mình và gia đình nhà chủ, Landry vẫn phục tùng.

Ngày đầu tiên, Sylvinet tưởng như muốn chết; nhưng sang ngày thứ hai, cậu bình tĩnh hơn, và đến ngày thứ ba thì dứt cơn sốt. Lúc đầu, cậu ta nhẫn nhục, về sau thì quyết tâm; và sau tuần lễ đầu tiên, người ta nhận ra sự vắng mặt của cậu em đối với cậu ta, tốt hơn sự có mặt. Âm thầm ngẫm nghĩ về lòng ganh tị của mình, cậu ta tìm ra một lý lẽ để hầu như thỏa mãn về việc ra đi của Landry. Ít nhất - cậu ta nghĩ - ở chỗ mới nó không quen biết ai hết, nó sẽ không có những người bạn mới ngay từ đầu. Nó sẽ buồn bã chút ít, nó sẽ nghĩ tới mình và nhớ thương mình. Rồi khi trở về, nó sẽ yêu thương mình hơn.

Đã ba tháng trôi qua từ khi Landry vắng mặt, và khoảng một năm cô bé Fadette xa rời xứ sở. Đột nhiên nàng trở về vì người bà bị bại liệt. Nàng chăm sóc bà cụ hết sức nhiệt thành và với tấm lòng rất mực yêu thương. Nhưng tuổi tác là thứ bệnh tật tai hại nhất, sau mười lăm ngày, bà cụ Fadet trút bỏ linh hồn, không chút trăn trở. Ba ngày, sau khi tiễn bà ra nghĩa trang, thu xếp nhà cửa, thay quần áo và cho em đi ngủ, rồi hôn bà mẹ đỡ đầu đã qua ngủ ở buồng bên cạnh, cô bé Fadette âu sầu ngồi trước ngọn lửa nhỏ sắp tàn.

Mưa rơi tí tách trên cửa kính, và Fanchon nghĩ tới người yêu. Bỗng có tiếng gõ cửa và có tiếng nói:

- Fanchon Fadet, em có nhận ra anh không?

Nàng vội ra mở cửa và vui mừng xiết bao khi sà vào lòng Landry. Landry đã biết bà cụ lâm bệnh và Fanchon trở về. Chàng không thể chống lại ý muốn thiết tha gặp nàng, và tới trong đêm để hôm sau ra đi. Họ chuyện trò suốt đêm bên bếp lửa, hết sức nghiêm chỉnh.

Cô bé Fadette nhắc nhở Landry là chiếc giường nơi bà nàng vừa mới trút bỏ linh hồn chưa hết hơi lạnh, và không phải là lúc, cũng không phải là nơi để say đắm trong hạnh phúc. Nhưng dầu sao, họ cảm thấy rất hạnh phúc bên nhau và yêu nhau hơn bao giờ hết.

Gần sáng, Landry bắt đầu mất hết can đảm và muốn Fanchon giấu mình trong kho lúa để còn được gặp nàng tối hôm sau. Nhưng cũng như mọi lúc khác, nàng giải bày lý tình cho chàng nghe, bảo chàng là họ chẳng còn xa cách nhau lâu nữa, vì nàng đã quyết định ở lại quê nhà.

- Về việc này - nàng nói - chỉ có những lý do sau này em sẽ giải bày với anh, nhưng lý do ấy không gây trở ngại gì cho niềm hy vọng của em đối với cuộc hôn nhân của chúng ta. Anh hãy đi hoàn thành công việc ông chủ giao phó. Theo lời bà mẹ đỡ đầu kể cho em nghe, thì sẽ có lợi cho việc chữa trị cho anh trai anh nếu trong một thời gian nữa anh ấy vẫn chưa gặp anh.

- Chỉ lý do ấy là có thể buộc anh xa em - Landry đáp - vì anh trai anh đã gây cho anh nhiều nỗi đau buồn, và anh sợ anh ấy vẫn tiếp tục như thế. Fanchonnette, em hết sức thông minh, em có thể tìm cách chữa trị cho anh ấy.

- Em không có cách nào khác ngoài cách giải bày thiệt hơn - Fadette đáp - vì chính tinh thần anh ấy làm thể xác ốm đau, và ai có thể chữa được tinh thần thì cũng sẽ chữa được thể xác cho anh ấy. Nhưng anh ấy hết sức ghét bỏ em nên em chẳng bao giờ có cơ hội nói chuyện và an ủi anh ấy.

- Thế nhưng Fadette, em rất mực thông minh, em nói rất giỏi, và em có biệt tài làm xiêu lòng người khi em muốn. Chỉ cần nghe em nói một tiếng là anh ấy sẽ thấy rõ. Em thử xem, anh van em đấy. Em đừng chán nản vì thói kiêu căng và vẻ mặt khó chịu của anh ấy. Em hãy buộc anh ấy phải nghe em. Fanchon yêu quý, em hãy cố gắng vì anh, và cả vì sự thành công trong tình yêu của chúng ta nữa; sự phản đối của bố anh sẽ không phải là trở lực nhỏ bé nhất đâu.

Fanchon hứa làm theo và hai người chia tay nhau sau khi nhắc đi nhắc lại với nhau hơn hai trăm lần là họ yêu nhau và sẽ mãi mãi yêu nhau.

Trong vùng, không một ai biết Landry đã tới nhà Fadette. Giá có người nói cho Sylvinet biết thì chắc hẳn cậu ta ốm trở lại và không thể tha thứ cho cậu em đã tới thăm cô gái, chứ không về nhà gặp mình.

Hai ngày sau, Fadette ăn bận rất sạch sẽ, vì giờ đây không còn cảnh không có một xu dính túi như trước, với bộ trang phục bằng thứ lụa xéc mịn màng. Nàng đi qua vùng Corse, và vì cao lớn hơn ngày trước nhiều nên thoát đầu, nhiều người không nhận ra. Ở thành phố, nàng đẹp ra nhiều: được ăn ở tốt, nàng có da có thịt ra theo đúng độ tuổi, và người ta không thể cho nàng là một cậu con trai cải trang nữa, thân hình xinh đẹp hẳn lên. Tình yêu và hạnh phúc cũng ánh lên gương mặt và con người nàng một dấu ấn trông thấy rõ tuy không thể giải thích được. Cuối cùng nàng không phải là người con gái đẹp nhất thiên hạ, như Landry tưởng tượng, nhưng là cô gái niềm nở nhất, đứng đắn nhất, tươi mát nhất và có thể đáng mong ước nhất trong vùng.

Fadette xách một chiếc giỏ lớn, và bước vào nhà gia đình Bessionnière xin nói chuyện với ông lão Barbeau. Trông thấy nàng đầu tiên, Sylvinet ngoảnh mặt đi vì không thích gặp. Nhưng nàng hỏi ông bố cậu ta ở đâu về hết sức đoan trang, khiến cậu ta bắt buộc phải trả lời và dẫn nàng tới chỗ kho lúa, nơi ông lão Barbeau đang xẻ gỗ.

Cô bé Fadette đề nghị ông dẫn mình tới một chỗ nàng có thể thưa chuyện riêng. Ông đóng cửa kho lúa và bảo nàng có việc gì cần nói cứ nói tự nhiên.

Cô bé Fadette không bối rối trước thái độ lạnh nhạt của ông lão Barbeau. Nàng ngồi lên một bó rạ, còn ông trên một bó khác, và

nàng mở đầu câu chuyện:

- Thừa bác Barbeau, tuy người bà quá cố của cháu không bằng lòng bác, và tuy bác khinh ghét cháu, nhưng không phải vì vậy mà cháu không công nhận bác là người công minh nhất và đáng tin cậy nhất trong vùng ta đây, Ai ai cũng nghĩ vậy và bản thân bà cháu, trong lúc phàn nàn bác kiêu ngạo, vẫn phải thừa nhận như vậy. Hơn nữa, như bác đã rõ, cháu có tình thân từ rất lâu ngày với Landry, con trai bác. Anh ấy nói với cháu nhiều lần về bác, và qua anh ấy, hơn bất kỳ một ai khác, cháu biết bác thế nào và uy tín của bác ra sao. Vì vậy cháu tới nhờ cậy bác một việc và bày tỏ lòng tin tưởng vào bác.

- Fadette - ông lão Barbeau đáp - cháu cứ nói đi; bác chưa bao giờ từ chối không giúp đỡ bất cứ ai, và nếu là một việc lương tâm bác không ngăn cấm, thì cháu có thể tin cậy ở bác.

- Sự việc là thế này - cô bé Fadette vừa nói vừa nâng chiếc giỏ lên đặt vào giữa hai ống chân ông lão Barbeau - Sinh thời, bà cháu, bằng cách chữa bệnh và bán thuốc, đã kiếm được nhiều tiền hơn là người ta nghĩ; vì cụ hầu như không tiêu pha gì và không đầu tư sinh lợi gì nên không ai biết cụ có những gì. Được đồng nào cất giấu dưới hầm nhà, cụ thường chỉ cho cháu và bảo cháu: "Khi bà không còn nữa cháu sẽ tìm thấy trong ấy những gì bà cất giấu; đó là tài sản sở hữu của cháu và của thằng em cháu. Sở dĩ ngày nay bà để các cháu phải chịu thiếu thốn chút ít, là để sau này, các cháu có đầy đủ hơn. Nhưng các cháu chớ để giới luật pháp đụng tới, họ sẽ ngón hết với chuyện lệ phí này nọ đấy. Cháu hãy giữ lấy cho mình và giấu kín nó suốt đời để dùng trong những ngày già yếu, và không bao giờ phải thiếu thốn".

Sau khi mai táng bà cháu, cháu nghe theo lời cụ căn dặn, lấy chìa khóa căn hầm, dỡ những viên gạch trên tường ở chỗ cụ đã chỉ cho cháu. Cháu tìm thấy những thứ cháu mang tới đây, trong chiếc giỏ này. Thừa bác Barbeau, nhờ bác đầu tư sinh lợi giúp cháu theo ý bác, sau khi làm đầy đủ các thủ tục pháp lý mà cháu không hề biết gì hết, và tránh cho cháu những khoản lệ phí lớn mà cháu rất e ngại.

- Fadette, bác cảm ơn lòng tin cậy của cháu - ông lão Barbeau nói mà không hề mở nắp giỏ, tuy vẫn có chút tò mò - nhưng bác không có quyền nhận tiền của cháu, và cũng không có quyền trông nom

công việc của cháu. Bác không hề là người giám hộ của cháu. Chả hẳn bà cháu có để lại di chúc?

- Bà cháu không để lại di chúc, và người giám hộ của cháu theo pháp luật là mẹ cháu. Nhưng bác biết là từ lâu cháu không hề có tin tức mẹ cháu, và cháu không rõ là mẹ cháu đã chết hay còn sống, tội nghiệp cho linh hồn mẹ cháu! Sau khi bà cháu qua đời, cháu không còn người thân thích nào khác ngoài bà mẹ đỡ đầu là bà Fanchette, một người đàn bà tốt bụng và trung thực, nhưng hoàn toàn không thể quản lý tài sản của cháu, thậm chí cất giữ nó để khỏi mất mát. Bà không thể không nói với những người khác và cho họ xem. Và cháu sợ hoặc bà đầu tư không đúng chỗ, hoặc bà để cho những kẻ tò mò đụng tới, làm thất thoát dần mà không biết, vì bà mẹ đỡ đầu tội nghiệp của cháu có biết tính toán gì đâu.

- Thế ra là một sự việc quan trọng hả cháu?

Ông lão Barbeau vừa hỏi vừa nhìn chăm chăm vào chiếc nắp giỏ, tuy không muốn, rồi cầm lấy quai giỏ nhấc lên thử, nhưng thấy giỏ rất nặng, ông lấy làm kinh ngạc và nói:

- Nếu là đồ sắt thì phải một con ngựa mới chở nổi.

Cô bé Fadette vốn có óc nghịch ngợm, lấy làm thú vị khi thấy ông lão muốn trông thấy những gì trong giỏ. Nàng làm như thể mở nắp giỏ; nhưng ông lão Barbeau nghĩ là mình thiếu tự trọng nếu cứ để cho nàng mở.

- Những thứ này không liên quan tới bác - ông nói - và vì không thể cất giữ nó, bác không có quyền biết công việc của cháu.

- Nhưng thưa bác Barbeau - Fadette nói - chỉ ít bác cũng phải giúp cháu chút việc ấy. Cháu không giỏi giang gì hơn bà mẹ đỡ đầu của cháu khi phải tính đếm trên con số trăm. Sau nữa, cháu không biết giá trị tất cả những đồng tiền cũ, tiền mới, và cháu chỉ có thể trông cậy vào bác để biết mình giàu hay nghèo, và để biết chính xác mình có bao nhiêu của cải.

- Thôi được - ông lão Barbeau không đành lòng được nữa và nói - việc cháu nhờ bác không có gì to tát lắm, và bác không thể từ chối cháu được.

Thế là cô bé Fadette nhanh nhẹn mở hai chiếc nắp giỏ ra và lấy ra hai cái túi to tướng, mỗi túi đựng hai nghìn phrăng.

- Ô! Không ít đâu - ông lão Barbeau nhận xét - và đó là một món

của hồi môn nho nhỏ có thể thu hút nhiều chàng trai đấy.

- Không phải chỉ có thế - cô bé Fadette bảo - dưới đáy giỏ còn có chút ít gì đó mà cháu không rõ lắm.

Nàng lấy ra một cái túi da lươn, dốc vào chiếc mũ ông lão Barbeau. Có một trăm đồng tiền vàng đúc theo lối ngày xưa làm ông hết sức ngạc nhiên; và sau khi ông đếm xong, bỏ lại vào túi da lươn, nàng lại lấy ra một túi thứ hai cũng đựng chừng ấy, rồi một túi thứ ba, rồi lại một túi thứ tư, và rốt cuộc, cả vàng lẫn bạc và tiền lẻ, tất cả không kém bốn mươi nghìn quan.

Tất cả trị giá hơn một phần ba toàn bộ bất động sản của ông lão Barbeau, và vì bà con nông thôn không tính toán ra thành tiền mặt bao giờ, nên cũng chưa bao giờ thấy một lúc nhiều tiền đến thế.

Dù một người nông dân lương thiện và không vụ lợi tới đâu; cũng không thể nói khi trông thấy tiền khiến người ấy buồn phiền; bởi vậy mồ hôi chảy thành dòng trên trán ông lão Barbeau. Đếm xong tiền, ông bảo Fadette:

- Thiếu hai mươi hai đồng êcu (*đồng tiền xưa tương đương năm phrăng bằng bạc*) nữa thì cháu có bốn mươi lần một nghìn quan vì như thế có nghĩa là cháu được thừa kế hai nghìn pixtông (*Một đơn vị tiền tệ dùng trong thanh toán ngày trước*) quý giá, và trở thành cô gái cầu hôn giàu có nhất vùng, cô bé Fadette ạ, và cậu em cô, chỉ bé Cào cào, có thể ôm o và cả khiếm suốt đời vẫn có thể đi thăm cc ngời của mình bằng xe ngựa. Vậy cháu hãy vui mừng đi, cháu có thể xem mình là người giàu có và công bố cho người ta biết nếu cháu muốn sớm có chồng.

- Cháu không vội vã tí nào - cô bé Fadette đáp - và trái lại, cháu xin bác giữ kín về chuyện tài sản này, thưa bác Barbeau. Xấu gái như cháu, cháu muốn người ta kết hôn với mình không phải vì tiền bạc mà vì trái tim nhân hậu và thanh danh của cháu; và vì trong vùng ta đây, cháu bị mang tai tiếng xấu nên cháu sống ít lâu tại đây để người ta nhận ra cháu không đáng phải chịu tai tiếng ấy chút nào.

- Fadette - ông lão Barbeau vừa nói vừa ngược đôi mắt chưa rời khỏi chiếc giỏ lên - về cái gọi là về xấu gái của cháu, bác có thể nói một cách thành thực là cháu đã nhắc tới quá nhiều, và cháu đã thay da đổi thịt ở ngoài thành phố để trở thành một cô gái xinh đẹp. Còn về tai tiếng, thì cháu không đáng phải chịu, nhưng bác vẫn tán thành ý kiến của cháu là hoãn lại ít lâu chuyện lập gia đình, và giấu kín

chuyện của cái, vì không thiếu những kẻ bị nó làm lóa mắt và muốn kết hôn với cháu tuy không có lòng quý mến mà một người vợ phải mong đợi ở người chồng.

Còn về chuyện cháu muốn bác cất giấu số tài sản, thì nó trái pháp luật và về sau có thể khiến người ta nghi ngờ và tố cáo, vì không thiếu gì những miệng lưỡi độc ác. Và lại, dù có giả định cháu có quyền sử dụng những gì thuộc về cháu, thì cháu tuyệt nhiên không có quyền đầu tư một cách nông nổi những gì thuộc về cậu em cháu đang vị thành niên. Tất cả những gì bác có thể làm, là hỏi ý kiến tư vấn cho cháu mà không nói ra tên cháu. Rồi bảo cho cháu biết cách thức đầu tư có bảo đảm và có lợi di sản thừa của mẹ cháu và của cháu, mà không qua tay các luật gia: không phải mọi người trong giới họ đều hoàn toàn thủy chung. Vì vậy cháu hãy mang hết chỗ tiền này về và cất giấu kỹ cho tới bác trả lời cháu. Khi cần, bác sẽ sẵn sàng làm chứng trước mặt những người đại diện cho người đồng thừa kế của cháu, về số tiền bạc chúng ta đã tính đếm, và lát nữa bác sẽ ghi lại trong một góc kho lúa của bác để bác khỏi quên. Đó là tất cả những gì cô bé Fadette ước mong và ông lão Barbeau đã hiểu rõ. Nàng cảm thấy chút kiêu hãnh trước mặt ông về số tiền của của mình vì ông không thể lên án mình muốn lợi dụng Landry nữa.

Thấy Fadette rất mực khôn ngoan và tinh tế, ông lão Barbeau chưa vội lo chuyện ký gửi và đầu tư tiền bạc, mà trước hết đi tìm hiểu dư luận đối với nàng ở Château-Maillant, nơi nàng sống năm trước. Vì nếu món hồi môn quý giá có sức hấp dẫn và khiến ông không còn băn khoăn về chuyện họ hàng, thì trái lại, tình hình không thể như thế và chuyện danh dự của cô gái mà ông muốn cưới làm dâu. Ông thân hành đến Château-Maillant và hỏi thăm tin tức một cách trung thực. Người ta bảo ông chẳng những cô bé Fadette không hề mang thai khi tới và không hề sinh con, mà còn ứng xử rất tốt, không mấy may bị chê trách. Nàng đã phục vụ một bà già tu hành quý tộc và bà cụ coi nàng là chỗ thân tình hơn là người ở vì thấy nàng đức hạnh, khôn ngoan. Cụ rất luyến tiếc nàng và bảo đấy là một tín đồ Cơ đốc giáo hoàn mỹ, dũng cảm, cần kiệm, sạch sẽ, thận trọng, tính tình rất mực dễ thương, không sao tìm thấy được một người tương tự. Bà cụ rất giàu có, làm nhiều công việc từ thiện, và cô bé Fadette giúp đỡ cụ một cách tuyệt diệu khi chăm sóc người

bệnh, pha chế thuốc thang và tiếp thu được nhiều bí quyết có giá trị mà bà cụ chủ đã từng học tập được ở tu viện trước ngày Cách mạng.

Ông lão Barbeau rất hài lòng, và trở về Cosse với quyết tâm làm sáng tỏ mọi việc đến cùng. Ông họp gia đình và giao trách nhiệm cho mấy người con lớn, các em và bà họ hàng tiến hành một cuộc điều tra thận trọng về hành vi của cô bé Fadette từ khi tới tuổi lớn khôn. Nếu tất cả những tiếng xấu người ta đồn đại chỉ do những chuyện trẻ con, thì có thể bỏ qua. Nhưng nếu có một người có thể khẳng định đã từng thấy cô gái có hành vi xấu hay làm một việc khiếm nhã, thì ông vẫn duy trì lệnh cấm đoán Landry giao thiệp với nàng.

Cuộc điều tra được tiến hành thận trọng như ông mong muốn, và vấn đề của hồi môn vẫn kín như bưng vì ông không hé môi nói với ai nửa lời, kể cả với bà Barbeau.

Trong thời gian ấy, cô bé Fadette sống rất kín đáo trong căn nhà nhỏ của mình, không muốn làm thay đổi gì hết nhưng giữ gìn rất sạch sẽ. Nàng cho cậu em Cào cào ăn vận sạch sẽ, và một cách kín đáo, cho cả nhà theo một chế độ ăn uống tốt. Sức khỏe của em hồi phục nhanh chóng; cuộc sống hạnh phúc cũng mau làm thay đổi tính khí của nó. Không còn bị người bà đe dọa và trừng phạt, chỉ còn được hưởng những cử chỉ mơn trớn, những lời nói dịu dàng và những cách ứng xử tốt đẹp, nó nhanh chóng trở thành một cậu bé khá kháu khỉnh, với những ý nghĩ còn con non ngô, : dễ thương, và không còn làm ai phật lòng, mặc dù chân vẫn khắp khiễng và chiếc mũi tẹt.

Mặt khác, con người cũng như thói quen của Fanchon Fadette có một sự thay đổi rất lớn, khiến thiên hạ không còn những ác khẩu với nàng nữa. Thấy nàng đi đứng hết sức nhẹ nhàng, duyên dáng, nhiều chàng trai mong ước nàng đoạn tang để có thể tán tỉnh và mời nàng nhảy.

Chỉ mỗi mình Sylvinet là khăng khăng, không thay đổi ý kiến. Cậu ta thấy rõ mọi người âm mưu một điều gì đó về cô gái trong gia đình mình. Ông bố thường không thể không nói về nàng, và mỗi khi người ta cải chính một điều dối trá ngày trước đối với Fanchon, là ông tỏ ra hoan hỉ vì lợi ích của Landry. Ông bảo rằng không thể

chấp nhận việc người ta lên án con trai ông đã làm hại một cô gái trong trắng.

Người ta cũng nói tới chuyện Landry sắp trở về, và hình như ông lão Barbeau mong ông lão Caillaud chấp thuận. Rốt cuộc Sylvinet thấy không ai phản đối đối mối tình của Landry, cậu ta càng trở nên phiền muộn.

Thỉnh thoảng, ông lão Barbeau để lộ ra trước mắt cậu ta hai tiếng *hôn nhân* và bảo hai cậu con sinh đôi chẳng mấy chốc nữa mà đến tuổi không nghĩ tới chuyện đó. Chuyện hôn nhân của Landry vốn luôn luôn là một ý nghĩ xót xa trong đầu óc Sylvinet và như là lời chia tay cuối cùng giữa hai anh em. Cậu ta sốt trở lại, và bà mẹ lại đi hỏi thầy thuốc.

Một hôm bà Barbeau gặp bà lão Fanchette. Nghe những lời than vãn và lo lắng của người mẹ ấy, bà lão hỏi vì sao bà ta đi tìm thầy tìm thuốc xa thế và tiêu pha tốn kém đến thế, trong khi có ngay bên cạnh một nhà pháp thuật tài giỏi nhất vùng, không hề muốn hành nghề vì tiền bạc như người bà trước kia, mà chỉ vì lòng kính Chúa và yêu đồng loại. Và bà lão chỉ đích danh cô bé Fadette.

Bà Barbeau nói lại với chồng, ông lão không hề phản đối. Ông bảo vợ là ở Château-Maillant, người ta hết lời ca ngợi trí tuệ của Fadette, và từ khắp nơi, người ta kéo tới hỏi ý kiến cô gái cũng như hỏi bà chủ.

Bà Barbeau nhờ Fadette tới gặp và giúp đỡ Sylvinet đang lâm bệnh.

Trước kia, Fachon đã nhiều lần tìm cơ hội nói chuyện với Sylvinet, như nàng đã hứa với Landry, nhưng không bao giờ cậu ta chịu gặp. Vì vậy nàng không chờ đợi gì hơn và chạy tới gặp anh chàng sinh đôi tội nghiệp. Nàng thấy cậu ta đang ngủ thiếp trên giường, và xin gia đình để cho mình ở lại một mình với cậu ta. Vì tập quán của thầy phù thủy là hành động bí mật nên không một ai phản đối và không ai ở lại trong phòng.

Trước tiên, Fadette hết sức nhẹ nhàng đặt bàn tay mình lên bàn tay chàng trai sinh đôi để thông trên mép giường. Cậu ta không hề hay biết, mặc dù rất tỉnh trong giấc ngủ, chỉ một cánh ruồi bay qua cũng đủ đánh thức dậy. Bàn tay Sylvinet nóng như lửa và càng nóng hơn trong lòng bàn tay cô bé Fadette. Cậu ta tỏ vẻ bút rút, nhưng không tìm cách rút tay lại. Fadette đặt bàn tay thứ hai lên trán Sylvinet, và

cũng khẽ khàng như bàn tay trước và cậu ta lại tỏ vẻ bứt rứt hơn. Nhưng dần dà, cậu ta bình tĩnh trở lại, và nàng cảm thấy đầu và tay người bệnh mát dần từng phút một, và giấc ngủ trở nên tĩnh lặng như giấc ngủ một trẻ thơ. Nàng ngồi như vậy bên cạnh Sylvinet cho tới khi thấy cậu ta sắp sửa tỉnh dậy; nàng vội giấu mình phía sau một tấm màn, bước ra khỏi phòng rồi vừa ra về vừa nói với bà Barbeau:

- Mời bác vào gặp anh ấy và cho anh ấy ăn, vì không còn sốt nữa. Xin bác chớ nói gì về cháu với anh ấy nếu bác muốn cháu chữa bệnh. Tối nay, cháu sẽ trở lại vào lúc mà bác đã cho cháu biết là cơn bệnh nặng hơn cả, và cháu lại sẽ cố gắng cắt cơn sốt cho anh ấy.

Bà Barbeau rất ngạc nhiên thấy Sylvinet hết sốt, và vội mang thức ăn tới. Cậu ta ăn xem ra có phần ngon miệng. Đã sáu ngày qua, cơn sốt không buông tha và cậu ta chẳng muốn ăn uống gì sất. Mọi người sững sờ trước tài trí của cô bé Fadette: không đánh thức Sylvinet dậy, cũng không thuốc thang gì, chỉ bằng pháp thuật không thôi - theo họ nghĩ - nàng tác động có hiệu quả tốt đến thế với con bệnh.

Tối đến, cơn sốt trở lại càng dữ dội. Sylvinet thiếp đi, mê sảng trong khi nằm mơ, và lúc tỉnh dậy, đâm sợ hãi những người xung quanh.

Fadette lại tới, và cũng như buổi sáng, ngồi lại một mình với người bệnh trong cả tiếng đồng hồ không phù phép nào khác là đặt bàn tay lên tay, lên đầu cậu trai hết sức nhẹ nhàng, và phả hơi mát vào gương mặt đang nóng như lửa.

Và cũng như buổi sáng, nàng cắt cơn sốt và cơn mê sảng của người bệnh. Lúc nàng ra về sau khi vẫn dặn dò bà Barbeau đừng nói gì về sự giúp đỡ của mình đối với Sylvinet, cậu ta ngủ một cách bình yên, mặt không đỏ, và không còn ốm đau gì nữa.

Tôi không rõ Fadette học từ đâu lối chữa bệnh ấy. Một cách tình cờ cô gái đã có được kinh nghiệm trong hàng chục lần giành giật thằng em Jeanet với tử thần bằng cách làm cho nó mát lại với đôi bàn tay và hơi thở của mình, chứ không có bài thuốc nào khác. Nàng hình dung tình cảm và ý chí của một người khỏe mạnh khi dùng bàn tay tinh khiết và sống động của mình xoa bóp cơ thể xua

đuổi bệnh tật, nếu người đó có một thần trí nhất định và có niềm tin mãnh liệt vào lòng khoan dung của Chúa. Bởi thế, trong suốt thời gian đặt bàn tay mình lên người bệnh, nàng thầm đọc trong lòng những lời cầu nguyện chân thành đối với Chúa lòng lành.

Những gì từng làm cho đứa em trai và hiện đang làm cho cậu anh trai Landry, chắc hẳn nàng không muốn thử nghiệm trên bất kỳ một người nào khác không thật thân thiết và không được nàng hết sức quan tâm, vì nàng nghĩ công hiệu đầu tiên của lối chữa bệnh này, là tình cảm mạnh mẽ trong lòng người chữa đối với người bệnh, nếu không thì Chúa không ban cho người nàng một chút quyền lực nào đối với bệnh tật của người kia.

Và khi làm dịu cơn sốt của Sylvinet, cô bé Fadette thưa với Chúa, trong lời cầu nguyện của mình, những gì nàng từng thưa trong khi làm dịu cơn sốt của đứa em:

"Hỡi Chúa lòng lành, xin Chúa làm cho sức khỏe của con chuyển từ cơ thể con sang cơ thể đang đau ốm này, và cũng như Chúa Giêxu hiền từ đã dâng cuộc sống của mình lên Chúa lòng lành để chuộc linh hồn của mọi sinh linh, nếu ý muốn của Chúa là tước cuộc sống của con để ban cho người bệnh này, thì xin Chúa cứ làm; con xin vui lòng trả lại Chúa cuộc sống của mình để đổi lấy việc chữa trị người bệnh mà con cầu xin Chúa".

Cô bé Fadette đã từng nghĩ tới chuyện thử nghiệm tác dụng của lời cầu nguyện này bên cạnh giường người bà đã yên nghỉ; nhưng nàng không dám, vì nghĩ cuộc sống của linh hồn và của thể xác tất lịm trong bà cụ già này là do tuổi tác và quy luật của tự nhiên vốn là ý chí của Chúa. Và vận dụng vào phù phép của mình tinh thần sùng đạo, chứ không phải đầu óc ma quái - như chúng ta thấy - Fadette sợ làm phiền lòng Chúa khi cầu xin một điều mà Chúa không hề làm không có kết quả đối với những người Cơ đốc giáo khác.

Dù cách chữa trị là vô bổ hay có sức mạnh tự thân, Điều rất chắc chắn là sau ba ngày, Fadette cắt cơn sốt cho Sylvinet, và cậu ta không thể biết vì sao, nếu trong lúc thức dậy hơi sớm chút đỉnh

trong lần tới cuối cùng của Fadette, không trông thấy nàng đang cúi xuống khẽ khàng rút bàn tay về.

Lúc đầu, Sylvinet nghĩ là một bóng ma và nhắm mắt lại để khỏi thấy; nhưng về sau, cậu hỏi mẹ có phải là Fadette đã sờ lên đầu và bắt mạch cho mình không, hay chỉ là mình nằm mơ. Bà Barbeau từng được chồng thổ lộ chút ít dự kiến của ông, và cũng mong Sylvinet từ bỏ thái độ khó chịu đối với cô gái, nên trả lời; quả nàng đã tới trong ba ngày, cả sáng lẫn chiều, bí mật chữa chạy và cắt cơn sốt cho cậu ta một cách kỳ diệu.

Sylvinet không hề tin là có thật, bảo cơn sốt của mình tự nó tiêu tan, còn lời lẽ và bí quyết của Fadette chỉ là những sự huyền hoang và điên cuồng. Cậu ta giữ được trạng thái yên tĩnh và mạnh khỏe trong mấy hôm, và ông lão Barbeau lợi dụng cơ hội để nói với cậu ta về khả năng một cuộc hôn nhân của cậu em nhưng không nói tên cô gái trong cuộc.

- Bố không cần giấu con họ tên vị hôn thê bố nhắm cho nó - Sylvinet đáp - Con biết là chính cái con Fadette đã mê hoặc tất cả mọi người.

Quả vậy, cuộc điều tra bí mật của ông lão Barbeau rất có lợi cho cô bé Fadette, ông không lưỡng lự gì nữa và rất muốn gọi Landry trở về. Ông chỉ còn sợ sự ganh tị của cậu anh sinh đôi và khả năng cậu ta sửa chữa sai trái ấy nên mới bảo cậu ta là Landry sẽ không bao giờ có hạnh phúc nếu không có cô bé Fadette:

- Vậy bố mẹ cứ việc, vì em con cần có hạnh phúc.

Nhưng hôn nhân vẫn chưa được tiến hành, vì Sylvinet bị sốt trở lại ngay sau khi tỏ ra chấp thuận.

Ông lão Barbeau sợ cô bé Fadette giận mình về những sự bất công trước kia, và sau khi khuây khỏa về sự vắng mặt của Landry, cô gái có thể nghĩ tới một người khác. Lúc nàng tới gia đình chữa chạy cho Sylvinet, ông tìm cách nói chuyện với nàng về Landry, nhưng nàng làm như thể không nghe thấy, và ông rất bối rối.

Cuối cùng, một buổi sáng, ông quyết định đi gặp cô bé Fadette.

- Fanchon Fadet - ông nói - bác tới đặt với cháu một câu hỏi và mong được cháu trả lời trong danh dự và theo đúng sự thật. Trước khi bà cháu qua đời, cháu có nghĩ tới số của cải to lớn cụ để lại cho cháu không?

- Có, thưa bác Barbeau - cô bé Fadette đáp - cháu cũng có nghĩ, vì cháu thường thấy bà cháu đếm vàng bạc, còn cháu thì chỉ tiêu rất tiền xu. Cụ thường bảo cháu khi thấy những cô gái khác chế giễu quần áo cháu rách rưới: "Cháu chớ lo, cháu ạ. Cháu sẽ giàu hơn tất cả bọn họ, và sẽ có ngày cháu bận tơ lụa từ chân tới đầu, nếu cháu thích như vậy".

- Vậy thì cháu có cho Landry biết điều đó không? - ông lão Barbeau hỏi tiếp - và có phải vì tiền bạc mà con trai bác tỏ vẻ say mê cháu không?

- Về điều đó, thưa bác Barbeau - cô bé Fadette đáp - cháu luôn luôn nghĩ mình được yêu là nhờ có cặp mắt đẹp, điều duy nhất khiến người ta không chối từ cháu, cháu không dại gì nói với Landry là cặp mắt đẹp của cháu ở trong các túi da lươn. Thế nhưng cháu vẫn có thể nói như vậy với anh mà không sợ nguy hiểm gì cho mình hết. Landry yêu cháu hết sức chân thành với cả một tấm lòng cao thượng và không bao giờ muốn biết cháu giàu hay nghèo.

- Cháu Fanchon thân yêu, sau khi bà cháu qua đời, cháu có thể lấy

danh dự thế với bác là Landry không hề được cháu hoặc một người nào khác cho biết tình hình của cải của cháu không?

- Cháu xin thế với bác - Fadette đáp - Điều cháu nói cũng đúng sự thật như việc cháu kính Chúa. Bác là người duy nhất trên đời này, biết chuyện tiền bạc ấy sau cháu.

- Còn về tình yêu của Landry, cháu có nghĩ là nó vẫn còn giữ nguyên vẹn đối với cháu không, Fanchon? Và sau khi bà cháu mất, cháu có nhận được dấu hiệu gì tỏ ra nó không chung thủy với cháu không?

- Cháu đã nhận được dấu hiệu tốt đẹp nhất - nàng đáp - Cháu xin thú thật với bác là ba ngày sau khi bà cháu mất, anh ấy tới thăm cháu, và thề nguyện với cháu rằng anh sẽ đau buồn mà chết nếu không lấy được cháu làm vợ.

- Thế cháu trả lời nó thế nào, Fadette?

- Thừa bác Barbeau, cháu không bắt buộc phải thừa với bác điều đó; nhưng cháu vẫn thừa để làm bác vui lòng. Cháu trả lời anh là chúng cháu còn có thời gian để nghĩ tới chuyện hôn nhân, và cháu không sẵn sàng nhận lời một chàng trai tỏ tình với cháu, khi bị bố mẹ phản đối.

Cô bé Fadette nói với giọng khá kiêu hãnh và dứt khoát, khiến ông lão Barbeau lo lắng:

- Fanchon Fadet - ông nói - bác không có quyền hỏi cháu, và bác không hề biết cháu có ý định làm cho con trai bác hạnh phúc hay đau khổ suốt đời; nhưng bác biết nó yêu cháu say đắm. Và nếu ở địa vị cháu, với ý nghĩ cháu được yêu thương vì chính bản thân cháu, bác sẽ tự bảo mình: Landry Barbeau yêu mình khi mình ăn mặc rách rưới, khi mọi người xua đuổi mình, và khi chính cha mẹ chàng đã sai lầm cho là chàng phạm một tội lỗi lớn. Chàng thấy mình xinh đẹp khi mọi người cho mình không mấy may có hy vọng trở nên xinh đẹp; chàng yêu mình dù những nỗi khổ đau mỗi tình ấy gây nên cho chàng, chàng yêu mình khi mình vắng mặt cũng như có mặt, cuối cùng, chàng yêu mình tới mức mình không thể ngờ vực chàng và không bao giờ muốn có một người khác làm chồng.

- Thừa bác Barbeau - cô bé Fadette đáp - Cháu tự bảo mình tất cả những điều ấy từ lâu, nhưng, cháu xin nhắc lại, nỗi kinh hãi nhất của cháu là bước chân vào một gia đình mà người ta xấu hổ vì cháu

và chỉ nhượng bộ vì động lòng thương hại.

- Fanchon - ông lão Barbeau nói tiếp - nếu sự ngăn cản cháu chỉ có thể, thì cháu nên quyết định đi, vì gia đình Landry yêu quý cháu và muốn có cháu. Cháu chớ nghĩ là gia đình nó thay đổi ý kiến vì thấy cháu giàu có. Gia đình bác kinh ghét cháu không phải vì cháu nghèo, mà vì dư luận xấu của thiên hạ đối với cháu. Nếu dư luận ấy chính đáng, thì không bao giờ bác chấp nhận việc gọi cháu là con dâu, dù Landry có vì vậy mà chết chẳng nữa. Nhưng bác đã muốn biết rõ tất cả những lời đồn đại về cháu; bác đã tới Château-Maillant về chuyện ấy; đã hỏi han cận kề tới những việc nhỏ nhất ở đây và cả ở vùng ta đây nữa, và giờ đây, bác nhận rõ người ta đã dối trá, và cháu là một cô gái đức hạnh và trung thực, như Landry đã hết sức nhiệt tình khẳng định. Vì vậy, Fanchon Fadet, bác lại đặt vấn đề hỏi cháu cho con trai bác, nếu cháu đồng ý, thì sau tám ngày, nó sẽ có mặt tại đây.

Cô bé Fadette rất vui mừng. Sự cởi mở tâm tình này nàng từng biết trước. Tuy vậy, không muốn bộc lộ vì muốn được gia đình tương lai của mình mãi mãi yêu quý, nàng chỉ trả lời một cách dè dặt.

Lão Barbeau bèn nói:

- Bác thấy con còn có chút oán giận bác và gia đình bác. Con đừng bắt buộc một người lớn tuổi xin lỗi con; con hãy bằng lòng với một lời nói chân thật, và khi bác nói với con là trong gia đình bác, con sẽ được yêu thương và quý mến, thì con hãy tin lời lão Barbeau, người chưa bao giờ lừa dối một ai. Thôi nào, con có muốn ban nọ hôn hòa bình cho người giám hộ con đã tự mình chọn lựa, hoặc cho người cha muốn nhận con làm con nuôi không nào?

Không thể cầm lòng lâu hơn, cô bé Fadette quàng hai cánh tay lên cổ ông lão Barbeau, và trái tim già lão của ông hết sức hoan hỉ.

Chẳng bao lâu sau, những lời y ước của họ được thực hiện. Hôn lễ sẽ được cử hành ngay sau khi Fanchon đoạn tang. Chỉ còn lại vấn đề gọi Landry trở về. Nhưng ngay tối hôm ấy, khi tới gặp nàng để hôn và chúc phúc, bà Barbeau báo tin là nghe tin cậu em trai sắp làm lễ thành hôn, Sylvinet ốm trở lại, bà muốn chờ mấy hôm để chữa trị hoặc an ủi cậu ta.

- Thừa bác Barbeau - cô bé Fadette nói - Bác đã phạm chút lỗi nhỏ khi khẳng định với Sylvinet là anh ấy không hề nằm mơ trong lúc cháu ngồi bên cạnh, giúp anh ấy dứt cơn sốt. Giờ đây, ý chí của anh trái ngược ý chí của cháu, và cháu sẽ không còn có thể chữa trị cho anh có hiệu quả trong khi anh ngủ nữa. Thậm chí có thể anh ấy sẽ xua đuổi cháu và sự có mặt của cháu chỉ làm bệnh nặng thêm.

- Bác không hề nghĩ như vậy - bà Barbeau đáp - Lúc này, khi thấy ốm, nó vừa đi nằm vừa bảo: "Fadette ở đâu rồi? Con thấy cô ấy đã làm cho con khỏi đau. Cô ấy không trở lại nữa hay sao?". Bác bảo nó bác tới tìm cháu, nó tỏ vẻ hài lòng và thậm chí - có vẻ sốt ruột chờ cháu.

- Cháu xin đến - cô bé Fadette đáp - nhưng lần này, cháu sẽ phải làm cách khác. Vì, như cháu vừa thưa với bác, điều giúp cháu thành công khi anh ấy không hề biết cháu, nay sẽ không còn tác dụng nữa.

- Thế cháu không mang theo thuốc men gì ư? - Bà Barbeau hỏi.

- Không - cô bé Fadette đáp - cơ thể anh không hề đau ốm, cháu phải lo về tinh thần cho anh, sẽ cố gắng cho tinh thần của cháu thâm nhập vào tinh thần anh, nhưng cháu không dám hứa chắc với bác là cháu thành công đâu. Điều cháu chỉ có thể hứa, là kiên nhẫn chờ đợi Landry trở về, và không đòi hỏi báo tin cho Landry biết, trước khi chúng ta chưa làm hết tất cả mọi cách để trả lại sức khỏe

cho người anh. Landry thiết tha căn dặn cháu việc đó nên cháu biết anh tán thành cháu trì hoãn ngày trở về và cũng là ngày hạnh phúc của anh.

Khi trông thấy cô bé Fadette cạnh giường mình, Sylvinet tỏ vẻ không bằng lòng và không muốn trả lời câu hỏi về tình trạng sức khỏe của mình. Nàng muốn bắt mạch cho cậu ta; nhưng cậu ta rút tay lại quay mặt vào phía trong tường. Fadette bèn ra hiệu cho người nhà để nàng ở lại một mình với Sylvinet. Sau khi mọi người ra ngoài, nàng tắt đèn, chỉ để dọi vào căn phòng ánh sáng vàng trắng vào lúc này đang tròn vành vạnh. Rồi trở lại cạnh Sylvinet và nói với cậu ta bằng một giọng ra lệnh. Cậu ta nghe theo, tựa một đứa trẻ.

- Sylvinet, anh đặt cả hai bàn tay vào tay tôi và trả lời tôi đúng sự thật. Tôi tới đây không phải vì tiền bạc, và tôi chịu vất vả chăm sóc anh không phải để anh đón tiếp và đối xử lạnh nhạt đâu. Anh hãy chú ý những điều tôi sẽ hỏi anh và anh sẽ nói với tôi, anh sẽ không thể lừa gạt nổi tôi đâu.

- Fadette, cô cứ yêu cầu tôi những gì cô thấy cần thiết - Sylvinet đáp, hết sức kinh ngạc nghe giọng nói vô cùng nghiêm khắc của cái con bé Fadette thường chế giễu thiên hạ và trước kia thường bị cậu ta ném đá.

- Sylvain Barbeau - cô gái nói tiếp - hình như anh muốn chết? Đầu óc Sylvain có chút bối rối trước khi trả lời. Vì bị Fadette nắm tay khí chặt và cảm nhận được ý chí mãnh liệt của nàng, cậu ta hết sức lúng túng.

- Cái chết không phải là niềm hạnh phúc lớn nhất đối với tôi hay sao khi tôi thấy rõ mình gây đau khổ và bối rối cho gia đình vì ốm đau và vì...

- Sylvain, anh hãy nói hết tất cả, đừng giấu giếm tôi điều gì hết.

- Và vì đầu óc lo âu mà tôi không sao thay đổi nổi - anh chàng sinh đôi nói, hết sức buồn bã.

- Và cũng cả vì trái tim độc ác của anh nữa - Fadette nói với giọng nghiêm khắc, khiến cậu ta càng giận dữ và sợ hãi.

- Vì sao cô lên án tôi có trái tim độc ác? - Sylvinet hỏi - cô lãng mạ tôi, khi cô thấy tôi không đủ sức lực bảo vệ mình.

- Sylvain - Fadette nói tiếp - tôi nói lên những sự thật của anh, và sẽ còn nói với anh nhiều sự thật khác nữa. Tôi không hề xót thương bệnh tật của anh, vì tôi biết rất rõ chuyện ốm đau và thấy chuyện bệnh tật ấy chẳng có gì thật nghiêm túc cả. Vả lại nếu có một nguy cơ đối với anh thì, chỉ là ở chỗ anh có thể trở thành điên dại, điều mà anh ra sức thực hiện trong lúc không biết đầu óc tinh quái và yếu đuối của mình sẽ đưa mình tới đâu.

- Cô cứ trách móc tôi về sự yếu đuối về tinh thần của tôi - Sylvinet nói - Còn bảo đầu óc tinh quái, thì đó là một lời chê trách tôi không đáng phải chịu.

- Anh chớ tìm cách bào chữa - cô bé Fadette đáp - tôi biết anh rõ hơn chút đỉnh so với anh tự biết anh, anh Sylvain, và tôi xin nói với anh là sự yếu đuối làm nảy sinh sự sai lầm; và chính vì thế mà anh là người ích kỷ và bội bạc.

- Fanchon Fadet, cô nghĩ tôi tội tệt đến nhường ấy, chắc hẳn vì Landry, em trai tôi, đã bêu xấu tôi và cho cô biết là nó rất ít thương yêu tôi, vì sở dĩ cô biết tôi hay cứ cho là biết tôi, có lẽ chỉ qua nó mà thôi.

- Sylvain, tôi chờ đợi anh nói ra điều đó. Tôi biết rõ là anh sẽ không nói tới ba câu mà không phàn nàn và lên án người em sinh đôi của anh. Vì tình thân của anh đối với anh ấy quá cuồng nhiệt và lộn xộn, nên có khuynh hướng chuyển thành giận dữ và hận thù, qua đây, tôi biết là anh điên khùng và không nhân hậu. Tôi xin nói với anh là Landry yêu thương anh nghìn lần hơn là anh yêu thương anh ấy. Bằng chứng là anh ấy không bao giờ chê trách anh gì hết, về bất kỳ chuyện gì anh đã làm anh ấy đau khổ, trong lúc anh ấy

chỉ có nhường nhịn và phục vụ anh. Làm sao anh muốn tôi không thấy sự khác nhau giữa anh ấy và anh? Bởi vậy, Landry càng nói tốt về anh với tôi, tôi càng nghĩ xấu về anh. Tôi cho rằng chỉ có một tâm hồn bất công mới có thể ngộ nhận về một người anh em nhân hậu đến thế.

- Vì vậy, cô ghét tôi phải không, Fadette? Tôi không hề nhằm về chuyện này. Tôi biết rõ cô làm em tôi không yêu thương tôi nữa vì cô nói xấu tôi với nó.

- Tôi vẫn chờ anh nói với mình điều ấy đấy, ông bạn Sylvain à, và tôi hài lòng thấy rốt cuộc anh buộc tội tôi. Vâng, tôi xin thừa rằng anh có một trái tim độc ác và là người chúa thích dối trá, vì anh hiểu sai và lăng nhục một con người luôn luôn bênh vực và phục vụ anh trong thâm tâm mình, tuy biết bị anh ghét bỏ; một con người đã hàng trăm lần tự nguyện khước từ niềm vui lớn lao nhất và duy nhất của mình trên đời là niềm vui được gặp và được ngồi lại với Landry, để cho Landry ở cạnh anh và mang lại cho anh niềm vui là người đó đã rút lui. Thế nhưng tôi chẳng chịu ơn gì của anh hết. Anh muốn luôn luôn là kẻ thù của tôi, và dù có nhớ lại quá khứ xa xưa nhất tôi cũng chưa bao giờ gặp một đứa trẻ tàn ác và kiêu ngạo đối với tôi như anh đã từng đối xử. Nhẽ ra tôi có thể mong muốn trả thù và tôi đã không thiếu cơ hội. Nếu tôi không hề làm như thế và nếu tôi lấy điều thiện để đáp lại điều ác của anh mà không cho anh biết, là vì tôi hiểu rất rõ rằng một tâm hồn Cơ đốc giáo phải tha thứ cho đồng loại để làm vui lòng Chúa. Nhưng khi tôi nói với anh về Chúa, chắc hẳn anh không hề hiểu tôi, vì anh là kẻ thù của Chúa và cả kẻ thù của chính hạnh phúc của mình.

- Fadette, tôi để cho cô nói về tôi nhiều điều, nhưng điều đó thì thật là thái quá, cô đã lên án tôi là kẻ vô đạo.

- Thế lúc này anh không bảo tôi là anh cầu mong cái chết hay sao? Và anh nghĩ đó là một ý nghĩ Cơ đốc giáo?

- Fadette, tôi không nói thế, tôi nói là...

Sylvinet bỗng dừng hết sức khiếp hãi khi nhớ lại là mình đã nói và giờ đây cậu ta thấy là nghịch đạo trước những lời quở trách của Fadette.

Nhưng nàng không để cậu ta yên, vẫn tiếp tục chê trách.

- Có thể lời lẽ của anh tồi tệ hơn ý nghĩ của anh, vì theo ý nghĩ của tôi, tôi biết rõ rằng anh không ước mong cái chết, anh chỉ muốn

làm người ta tưởng nhằm để muốn gì được nấy trong gia đình, để làm tình làm tội bà mẹ đau khổ của anh vốn rất lo sợ điều đó, và người em sinh đôi của anh vốn khá ngây thơ nên tưởng anh thật sự muốn chấm dứt cuộc ~ đời. Nhưng tôi không để anh lừa gạt đâu, anh Sylvain ạ. Tôi tin là anh cũng sợ cái chết, thậm chí còn sợ hơn cả những người khác, và anh đùa giỡn với sự sợ hãi anh gây ra cho những người chiều chuộng mình. Anh thích thú thấy những quyết định đúng đắn nhất và cần thiết nhất luôn luôn phải nhượng bộ trước những lời đe dọa của anh là anh sẽ từ bỏ cuộc sống và quả vậy, thật là thuận tiện và khoan khoái khi chỉ cần nói lên một từ khiến tất cả xung quanh mình phải khuất phục. Bằng cách đó, anh là người chỉ huy tất cả mọi người ở đây. Nhưng như vậy là trái tự nhiên và anh đạt tới cái đó bằng những cách thức bị Chúa phản đối, nên Chúa trừng phạt anh, làm anh khôn khổ hơn là nếu anh vâng lời chứ không phải chỉ huy. Và thế là anh chán ngán một cuộc sống mà người ta đã làm cho quá êm đềm đối với anh. Tôi sẽ nói với anh là anh đã thiếu cái gì để trở thành một chàng trai tốt bụng và khôn ngoan, anh Sylvain. Đó là những người thân khắc nghiệt, nhiều nỗi cơ cực, không phải ngày nào cũng có bánh mỳ, và những trận đòn roi. Giá anh được nuôi dưỡng giống như tôi và thằng em Jeanet của tôi, thì thay vì thái độ bội bạc, anh sẽ biết ơn về những điều nhỏ nhặt nhất. Anh Sylvain này, anh chớ quá lấy nê chuyện các anh sinh đôi. Tôi biết là người ta đã nói quá nhiều xung quanh các anh rằng tình thân những cặp sinh đôi là một quy luật của Tạo hóa khiến các anh phải chết nếu chống lại nó, và anh nghĩ đã phục thù số phận bằng cách đẩy tình thân lên quá mức; nhưng Chúa đâu có quá bất công đến thế khi đánh dấu chúng ta bằng một số phận hẩm hiu ngay trong bụng mẹ. Người không độc ác tới mức ban cho chúng ta những ý nghĩ mà không bao giờ ta khắc phục nổi, và anh xúc phạm Người khi anh nghĩ - trong lúc anh là một kẻ mê tín - trong dòng máu con người anh có nhiều sức mạnh và số phận hẩm hiu hơn là trong tinh thần phản kháng và lý trí của anh. Không bao giờ như vậy, trừ phi anh bị điên, và tôi không tin là anh không thể chống lại lòng ganh tị của mình, nếu anh muốn. Nhưng anh không muốn, vì người ta đã quá phỉnh nịnh thói hư trong tâm hồn anh; và anh ít coi trọng bổn phận hơn là thói ngông cuồng của mình.

Sylvinet không nói lại nửa lời, để cho Fadette mắng mỏ mình, một lúc lâu nữa. Cậu ta cảm thấy xét cho cùng, cô gái nói đúng và chỉ thiếu khoan dung đối với một điểm là: nàng có vẻ tin cậu ta chưa bao giờ chống lại thói hư và cậu ta biết rõ thói ích kỷ của mình, trong lúc thực ra cậu ta có ích kỷ nhưng không muốn và cũng không biết. Điều đó làm Sylvinet đau đớn và tủi hổ. Cậu ta mong Fadette có ý nghĩ tốt hơn về lương tâm của mình. Còn về phần Fadette, nàng biết rõ mình cường điệu, và là một sự cường điệu cố tình để làm xáo động tinh thần cậu ta trước khi vỗ về, an ủi. Vì vậy nàng phải cố sức nói năng một cách gay gắt và làm vẻ giận dữ, trong lúc trong thâm tâm, nàng cảm thấy chan chứa lòng trắc ẩn và tình thương yêu đối với cậu ta, cảm thấy phát ốm lên vì sự vờ vịt của nàng, và chia tay Sylvinet trong lúc nàng còn mệt mỏi hơn cả cậu ta nữa.

Sự thật là Sylvinet ôm một thì lại làm như thể ôm hai và lấy thế làm thú vị. Bắt mạch cho cậu ta, cô bé Fadette nhận ra ngay cơn sốt không cao lắm, và sợ dĩ cậu ta có phần mê sảng là vì tinh thần ốm yếu hơn thể xác. Vì vậy nàng thấy cần giải quyết mặt tinh thần bằng cách làm cậu ta hết sức sợ hãi mình, và ngay ngày hôm sau, đến cạnh giường cậu ta. Suốt đêm Sylvinet không ngủ, nhưng vẻ tỉnh táo và mệt mỏi. Vừa thấy cô gái, cậu ta vội chìa tay, chứ không rút lại như tối hôm trước.

- Sao anh chìa tay cho tôi, anh Sylvain. Để tôi xem xét cơn sốt của anh hả? Qua gương mặt anh, tôi thấy anh hết sốt rồi.

Xấu hổ phải rút tay lại vì Fadette không muốn đụng vào, Sylvinet đáp:

- Để bắt tay cô, Fadette ạ, và để cảm ơn cô đã vì tôi mà phải chịu biết bao vất vả.

- Nếu vậy, tôi xin nhận lời chào của anh - nàng vừa nói vừa nắm lấy bàn tay Sylvinet và giữ lại trong bàn tay mình - vì không bao giờ tôi từ chối một tấm lòng trung thực, và tôi tin anh không giả dối tỏ tình cảm với tôi khi anh không có chút cảm tình nào.

Sylvinet cảm thấy rất vui sướng, trong khi hoàn toàn tỉnh táo, được bàn tay Fadette nắm tay mình, và nói với nàng, giọng rất dịu dàng:

- Nhưng Fanchon, chiều tối hôm qua, cô mắng mỏ tôi thậm tệ và không hiểu vì sao tôi không hề giận cô. Thậm chí tôi thấy cô thật

tốt bụng vì đến thăm tôi mặc dù tất cả những điều cô phải chê trách tôi.

Fadette ngồi xuống cạnh giường Sylvinet và nói chuyện với cậu ta với thái độ hoàn toàn khác ngày hôm qua. Nàng bày tỏ tấm lòng nhân hậu, dịu dàng và yêu thương, khiến Sylvinet vui sướng, nhẹ nhõm, nhất là vì đình ninh cô gái hết giận mình. Cậu ta khóc tức tưởi, ân hận về mọi lỗi lầm của mình, xin cô gái tha thứ và tỏ tình bạn đối với mình. Thái độ cậu ta tinh tế, chân thật và nàng nhận thấy cậu ta có trái tim nhân hậu hơn khối óc. Nàng để Sylvinet thoải mái tâm tình, nhưng thỉnh thoảng vẫn chê trách đôi điều, và khi nàng muốn rút tay về, cậu ta giữ lại vì cảm thấy hình như bàn tay ấy chữa cho mình vừa khỏi bệnh tật vừa khỏi buồn phiền.

Khi thấy đã thực hiện được ý đồ mong muốn, Fadette bảo Sylvinet:

- Anh Sylvain, tôi chuẩn bị về đây, và anh đứng lên đi vì hết sốt rồi, và không nên nằm quá thoải mái như vậy nữa, trong khi mẹ anh phải vất vả phục vụ và mất thì giờ bên cạnh anh. Bác thay mặt tôi đưa thức ăn gì thì anh sẽ dùng thức ăn đấy. Thịt đấy thôi, và tôi biết anh bảo anh kinh tởm thịt và chỉ còn sống bằng mấy thứ cỏ. Nhưng không sao, anh sẽ cố gắng, và đừng có chê, cũng đừng tỏ ra gì hết. Bác sẽ vui mừng thấy anh ăn thức đặc. Còn về phần anh, sự ghê tởm mà anh cố vượt qua và giấu kín, lần sau sẽ giảm bớt, và đến lần thứ ba thì sẽ hoàn toàn không còn nữa. Anh sẽ thấy tôi có nhầm không. Tạm biệt anh và mong rằng tôi không sớm bị gọi tới vì anh nữa, vì anh sẽ không còn đau ốm nếu anh không muốn đau ốm.

- Thế tối nay cô không tới ư? - Sylvinet hỏi - Tôi cứ tưởng cô sẽ tới.

- Anh Sylvain, tôi không làm thầy thuốc vì tiền bạc, và tôi có công việc khác phải làm, chứ không phải lo chăm sóc anh khi anh chẳng ốm đau gì.

- Fadette, cô nói đúng, nhưng cô cho tôi vẫn giữ thói ích kỷ khi muốn được gặp cô; không phải thế đâu, tôi thấy được an ủi khi được trò chuyện với cô.

- Anh không hề là người tàn phế và anh biết nhà tôi. Anh biết tôi sẽ là em dâu anh do hôn nhân, cũng như hiện nay tôi đã là em anh do tình thân. Vì vậy anh rất có thể đến chuyện trò với em mà chẳng

có điều gì đáng chê trách hết.

- Tôi sẽ đến vì cô đồng ý - Sylvinet đáp - Vậy tạm biệt Fadette; tôi sẽ dậy, tuy còn rất đau đầu vì mất ngủ và trần trọc suốt cả đêm.

- Tôi vẫn rất muốn làm anh hết cơn đau đầu ấy, nhưng anh nhớ cho đó là cơn đau cuối cùng, và tôi lệnh cho anh tối nay phải ngủ thật ngon.

Fadette đặt bàn tay lên trán Sylvinet, và năm phút sau, cậu ta cảm thấy mát mẻ và bình tâm, không còn đau đớn gì nữa.

- Fadette - cậu ta nói - tôi thấy rõ mình đã sai lầm, và cô là một cao thủ, biết đánh lui bệnh tật. Tất cả những người khác đã làm hại tôi với thuốc men nhảm nhí của họ; còn cô chỉ cần sờ vào người tôi là chữa tôi hết bệnh. Tôi nghĩ nếu luôn luôn được ở cạnh cô thì cô sẽ làm cho tôi không bao giờ ốm đau hay làm lỗi. Nhưng Fanchette, cô cho tôi biết cô có giận tôi không? Và cô tin lời tôi hứa với cô là sẽ hoàn toàn phục tùng cô không?

- Tôi tin, và trừ phi anh thay đổi ý kiến, sẽ yêu quý anh như thể là người anh em sinh đôi.

- Fanchon, nếu cô nghĩ như cô bảo tôi, thì nên thay đổi cách xưng hô, vì anh chị em sinh đôi không có lỗi xưng hô trịnh trọng với nhau.

- Nào, Sylvain, anh ngồi dậy đi, và hãy ăn uống, chuyện trò, dạo chơi và ngủ ngáy - Fadette vừa nói vừa đứng dậy - Đó là mệnh lệnh của em cho ngày hôm nay. Ngày mai, anh sẽ làm việc.

- Và tới thăm em - Sylvinet nói.

- Vâng - Fadette đáp và vừa ra về vừa nhìn Sylvinet với ánh mắt thân ái và tha thứ. Trước ánh mắt ấy bỗng nhiên cậu ta cảm thấy có đủ sức lực, và muốn rời bỏ chiếc giường khốn khổ và lười nhác của mình.

Bà Barbeau rất mực hoan hỉ về tài trí của cô bé Fadette , và tối hôm ấy, nói với chồng:

- Thế là Sylvinet nay khỏe mạnh hơn sáu tháng về trước. Hôm nay, món ăn nào, nó cũng ăn hết, không còn nhả mặt, bĩu môi như trước. Và điều hết sức khó tưởng tượng là nó nói về cô bé Fadette như nói về Chúa lòng lành. Nó nói với tôi mọi điều tốt đẹp về cô gái, và rất mong ngày em nó trở về làm lễ thành hôn. Nhu thể một phép màu, và tôi không biết mình ngủ hay thức nữa.

- Phép màu hay không - ông lão Barbeau đáp - thì cô gái ấy cũng có bộ óc lớn, và tôi tin chắc gia đình nào có được cô ta là một điểm phúc.

Ba ngày sau, Sylvinet đi Athon gặp em trai. Cậu ta yêu cầu ông bố và cả Fadette dành cho mình như một phần thưởng lớn, niềm vui được làm người đầu tiên đi báo niềm hạnh phúc cho Landry.

- Thế là mọi niềm hạnh phúc đến với em cùng một lúc - Landry nói và như thể ngắt đi trong vòng tay Sylvinet - vì chính anh đến tìm em, và anh cũng tỏ ra vui mừng như em.

Hai anh em cùng nhau trở về mà không vui chơi dọc đường như người ta có thể nghĩ, và toàn thể gia đình Bessonnière hết sức sung sướng khi cùng quây quần xung quanh bữa ăn tối, có cả cô bé Fadette và chú bé Jeanet cùng dự.

Cuộc sống của họ thật sự êm đềm trong suốt nửa năm: cô bé Nanette cũng đính hôn với cậu út Caillaud, vốn là người bạn thân thiết nhất của Landry. Và người ta quyết định hai cuộc hôn lễ sẽ cùng tiến hành một lúc. Sylvinet rất mực quý mến Fadette và không làm gì mà không hỏi ý kiến cô gái, và nàng có ảnh hưởng

lớn tới mức cậu ta tưởng chừng xem như chị gái mình. Cậu ta không còn ốm đau nữa, còn chuyện ganh tị thì khỏi phải bàn tới nữa. Nếu thỉnh thoảng cậu ta còn có vẻ âu sầu và như đang mơ mơ màng màng, thì bị Fadette la rầy, và ngay lập tức, trở nên tươi cười và cõi mở.

Hai cuộc hôn nhân được tổ chức trong cùng một ngày và theo cùng một lễ Mixa. Đám cưới tung bừng náo nhiệt, và ngày thứ ba, ông lão Caillaud có vẻ ngà ngà tuy suốt đời chưa bao giờ mất tỉnh táo. Không có gì ảnh hưởng tới niềm vui của Landry và của gia đình, và thậm chí có thể nói của cả vùng, vì hai gia đình vốn giàu có, và cô bé Fadette với tài sản bằng tài sản của cả hai gia đình cộng lại, tổ chức chiêu đãi mọi người một cách hào phóng và làm nhiều việc từ thiện có ý nghĩa. Fanchon, với tấm lòng nhân hậu, muốn lấy ân trả oán đối với tất cả những ai đã đánh giá mình sai. Thậm chí về sau, sau khi Landry tậu một dinh cơ đẹp đẽ và quản lý nó hết sức thành công với tri thức của hai vợ chồng, nàng cho xây một ngôi nhà đẹp đẽ, đón nhận tất cả trẻ em nghèo khổ trong xã suốt bốn tiếng mỗi ngày trong tuần. và tự bản thân mình, cùng với chú em Jeanet, chịu khó dạy dỗ chúng, giáo dục cho chúng lòng sùng đạo đích thực, và trợ giúp những người khó khăn nhất trong hoạn nạn. Nàng nhớ lại mình từng là một đứa trẻ bất hạnh, bị bỏ rơi. Và những đứa con kháu khỉnh nàng sinh hạ, sớm được rèn luyện để trở nên hòa nhã và có lòng trắc ẩn đối với những đứa trẻ không sinh ra trong giàu có và cũng không được nuông chiều.

Nhưng những gì đã xảy ra đối với Sylvinet giữa niềm hạnh phúc của gia đình? Một điều mà không ai có thể hiểu và khiến ông lão Barbeau phải suy nghĩ rất nhiều. Khoảng một tháng sau khi em trai và em gái lập gia đình, và khi được ông bố khuyến khích tìm người yêu và lấy vợ, chàng trả lời là không có chút hứng thú nào đối với chuyện hôn nhân, nhưng từ lâu nay có một ý nghĩ muốn thực hiện, là tình nguyện tòng quân.

Các gia đình trong vùng chúng tôi không đông nam giới, và đồng ruộng không đủ nhân lực nên hầu như chưa bao giờ có chuyện tự nguyện nhập ngũ. Vì vậy ai nấy đều sững sốt trước quyết định ấy và Sylvinet không tìm được một lý do nào để giải thích, trừ phi một

sở thích bất thường và một năng khiếu quân sự mà chưa ai tìm thấy ở chàng. Bố, mẹ, anh chị em chỉ biết nói như vậy, và bản thân Landry cũng không thể làm chàng thay đổi ý định, đành buộc phải báo tin cho Fanchon, người có đầu óc tinh táo nhất và là cố vấn có uy tín nhất trong gia đình.

Nàng trò chuyện với Sylvinet trong suốt hai tiếng đồng hồ, và người ta thấy khi họ chia tay, Sylvinet đã khóc, cả cô em dâu cũng vậy; nhưng cả hai đều có vẻ bình tĩnh và kiên quyết nên không còn ai có ý kiến phản đối lúc Sylvinet bảo chàng vẫn giữ vững ý định, được Fanchon tán thành, và nàng tiên đoán một tương lai tốt đẹp cho người anh chồng.

Vì không biết chắc nàng có những tri thức còn lớn lao hơn những tri thức đã từng tỏ rõ hay không, nên không ai dám phản đối, và bản thân bà Barbeau cũng đành lòng tuy không phải không khóc lóc tức tưởi. Landry hết sức buồn bã, nhưng được Fadette an ủi:

- Đây là ý muốn của Chúa và bổn phận chúng ta là để Sylvinet ra đi. Anh hãy tin là em biết rõ điều em nói với anh, và đừng hỏi em nhiều hơn.

Landry tiễn anh trên một quãng đường rất xa, và khi trao trả túi hành lý mà từ lúc này chàng muốn khoác mãi trên vai, chàng có cảm giác như thể mình trao chính cả trái tim mình cho anh mang theo. Chàng trở về nhà sống trong sự chăm sóc của vợ, vì suốt một tháng, ốm đau thật sự vì buồn phiền.

Còn Sylvain thì không ốm đau gì hết và lên đường tới tận biên giới, vì đang vào thời kỳ những cuộc chiến tranh oanh liệt của hoàng đế Napoleon. Và mặc dù chưa bao giờ ưa thích binh nghiệp, chàng điều khiển ý chí của mình hết sức thành công và được xem là một người lính tốt, dũng cảm trong chiến trận như một người chỉ tìm cơ hội để bị giết chết, nhưng lại hiền lành và tuân thủ kỷ luật tựa một đứa trẻ, đồng thời rất nghiêm khắc với chính bản thân mình như những binh sĩ lâu năm nhứt. Chẳng bao lâu chàng được thăng chức, và sau mười năm gian truân, dũng cảm và giữ vững phẩm chất, chàng trở thành đại úy và được tặng huân chương.

- A! Giá rồi cuộc nó được trở về - bà Barbeau thốt lên với chồng tối hôm nhận được bức thư chan chứa yêu thương của Sylvinet gửi bố mẹ, Landry, Fanchon và mọi người già, trẻ trong gia đình - nó sắp được lên tướng rồi và đã đến lúc nó đáng được nghỉ ngơi thôi.

- Cấp bậc của nó như hiện nay cũng tốt lắm rồi - ông lão Barbeau đáp - và cũng không phải là một vinh dự nhỏ đối với một gia đình nông dân!

- Fadette đã tiên đoán tình hình như vậy - bà Barbeau nói tiếp - Quả là nó đã báo trước!

- Còn tôi thì không bao giờ hiểu nổi vì sao bỗng nhiên nó hướng về phía ấy và vì sao lại có sự thay đổi như vậy trong khí chất của nó, vì nó vốn hết sức tĩnh lặng và ưa thích những sự thoải mái nho nhỏ.

- Ông ơi, con dâu chúng ta biết rõ việc ấy nhiều hơn, chứ không phải chỉ như nó muốn nói, nhưng người ta không lừa phỉnh nổi một người mẹ như tôi đâu, và tôi tin tôi cũng biết rõ như con dâu Fadette của chúng ta.

- Đã đến lúc phải nói ra cho tôi biết rồi đây - ông lão Barbeau nói tiếp.

- Úi dà! - bà Barbeau đáp - con bé Fanchon của chúng ta quả là có tài mê hoặc và đã mê hoặc Sylvinet quá cả lòng mong ước của nó. Khi thấy tác dụng mê hoặc quá nhanh, nó muốn kìm hãm lại hay giảm bớt, nhưng không được, và thấy mình nghĩ quá nhiều tới vợ của em. Sylvain của chúng ta đã ra đi vì danh dự và đạo lý và được Fanchon tán thành và ủng hộ.

- Nếu quả như vậy - ông lão Barbeau vừa nói vừa gãi tai - tôi sợ nó sẽ không bao giờ lấy vợ vì trước kia, bà pháp sư ở Clavières đã bảo là khi nó say đắm một người phụ nữ, thì nó sẽ không còn quán quít như điên như dại bên cậu em nữa, nhưng suốt đời nó, nó chỉ yêu một người thôi, vì trái tim nó quá nhạy cảm và quá đam mê.